

T.C.
İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
MODA VE TEKSTİL TASARIMI ANASANAT DALI

HOLLYWOOD SİNEMASI KOSTÜM
TASARIMLARININ YILIN MODA TRENDLERİNİ
BELİRLEMEDEKİ ROLÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BEHİYYE BİTİKÇİOĞLU SAYILAN

İSTANBUL, 2021

T.C.
İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
MODA VE TEKSTİL TASARIMI ANASANAT DALI

HOLLYWOOD SİNEMASI KOSTÜM
TASARIMLARININ YILIN MODA TRENDLERİNİ
BELİRLEMEDEKİ ROLÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BEHİYYE BİTİKÇİOĞLU SAYILAN

İSTANBUL, 2021

YEMİN METNİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “**HOLLYWOOD SİNEMASI KOSTÜM TASARIMLARININ YILIN MODA TRENDLERİNİ BELİRLEMEDEKİ ROLÜ**” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmanın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

/19 /09 /2021/

Behiyye Bitikçioğlu SAYILAN

ÖZET

**HOLLYWOOD SINEMASI KOSTÜM TASARIMLARININ YILIN
MODA TRENDLERİNİ BELİRLEMEDEKİ ROLÜ
YÜKSEK LİSANS TEZİ
BEHİYYE BİTİKÇİOĞLU SAYILAN
İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM
ENSTİTÜSÜ
MODA VE TEKSTİL TASARIMI ANASANAT DALI
(DANIŞMAN: Prof. Dr. HAMDİ ÜNAL)
(EŞ DANIŞMAN: Dr. Öğr. Üyesi ÇİMEN BAYBURTLU)
NİSAN, 2021**

Moda tasarımcılarının dünya gündemini oluşturan konuları takip ederek, kişisel yetenekleri ile yorumladıkları ürünleri toplumun beklentilerine sunmaları konusunda sinema, önemli bir unsur olarak karşımıza çıkar. Bu araştırmaya, sahne sanatlarından, özellikle Hollywood sinemasında kullanılan kostüm tasarımlarının farklı dönemleri ele alınarak, değişen moda kültürünü, kıyafetlerden topluma yansımalarını ve karşılıklı esinlenmelerini izleyerek o yılın trendlerini belirlemedeki rolünü açıklamayı amaçlamaktadır. Bu yolla, karakterlerin vermesi gereken mesajı, izleyiciye aktarmada senaryoyu desteklemek için tasarlanan kostümün, o yılın moda trendlerine nasıl ışık tuttuğunu ve belirleyici bir faktör olarak ön sırada yerini aldığını göstermektedir. Yapılan çalışma, sinema filminde geçen karakterlere en uygun şekilde nasıl kostüm tasarlanabileceği ve bu kostümlerin nasıl daha etkili bir hale getirilebileceği hakkında ipuçları verir. Bu etkiler ne denli güçlü ise, o denli toplum üzerinde etki kazanır ve moda trendleri dediğimiz algıda söz sahibi olur. Tez çalışmasından elde edilecek sonuçların özellikle; farklı fikir ve ideolojilerin, gündemdeki sorunların, modacı ve belki de senarist ve yapımcıların dünyaya vermek istedikleri mesajları kostüm tasarımlarıyla sunuş şekilleri, bu gösterimin insanlar üzerinde nasıl etkili olabileceği, bir filmle trendlerin ve moda sektörünün nasıl yönlendirilebileceği anlatılmak istenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hollywood Sineması, kostüm tasarımı, yılın trendleri

ABSTRACT

THE ROLE OF HOLLYWOOD CINEMA COSTUME DESIGNS IN DETERMINING THE FASHION TRENDS OF THE YEAR

MSC THESIS

BEHİYYE BİTİKÇİOĞLU SAYILAN

GRADUATE SCHOOL, ISTANBUL AREL UNIVERSITY

FASHION AND TEXTILE DESIGN

(SUPERVISOR: Prof. Dr. HAMDİ UNAL)

(CO-SUPERVISOR: Dr. Öğr. Üyesi ÇİMEN BAYBURTLU)

İSTANBUL, 2021

Cinema emerges as an important element when fashion designers follow the issues that make up the world agenda and present the products they interpret with their talents to the expectations of society. This study aims to explain the role of costume designs used in the stage arts, especially in Hollywood cinema, in determining the trends of that year by considering the changing fashion culture, its reflection on the society from the clothes, and their mutual inspiration. In this way, it shows how the costume, designed to support the script in conveying the message that the characters should give to the audience, sheds light on the fashion trends of that year and took its place as a determining factor. The study gives clues about how to design the most appropriate costumes for the characters in the movie and how to make these costumes more effective. The stronger these effects, the more they have an impact on society and have a say in what we call fashion trends. In particular, the results to be obtained from the thesis study; It is intended to explain how different ideas and ideologies, current problems, fashion designers, and perhaps screenwriters and producers present the messages they want to give to the world through costume designs, how this screening can have an impact on people, how trends and the fashion industry can be directed with a film.

Keywords: Hollywood Cinema, costume design, trends of the year

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
ŞEKİL LİSTESİ.....	v
ÖNSÖZ.....	x
1 GİRİŞ.....	1
2 KOSTÜM TARİHİ.....	5
2.1 Kostüm Tarihi.....	5
2.2 Moda ve Haute Couture Kavramı.....	7
3 SAHNE SANATLARINDA KOSTÜM TASARIMI.....	12
3.1 Tiyatroda Kostüm Tasarımı.....	13
3.2 Sinemada Kostüm Tasarımı.....	14
3.2.1 Kostüm Tasarımına Etki Eden Unsurlar.....	15
3.2.2 Hollywood Sineması ve Kostüm Tasarımları.....	17
3.3 Yaşadıkları Dönemlere Damgasını Vuran Kostüm Tasarımcıları Ve Tasarımları.....	22
3.3.1 Edith Head.....	22
3.3.2 Deborah Lynn Scott	27
3.3.3 Cecil Beaton.....	29
3.3.4 Colleen Atwood.....	31
3.3.5 April Ferry.....	35
3.3.6 Sandy Powell.....	36
3.3.7 Ruth E. Carter.....	40
4 KOSTÜM TASARIMI VE ÜRETİM SÜRECİ.....	43
4.1 Kostümün Sinemadaki Rolü.....	43
4.2 Kostüm Tasarımı Üretim Süreci.....	45
5 MODA TRENDLERİ.....	47
5.1 Moda Trendlerini Oluşturan Unsurlar.....	48
5.2 Moda Trendleri Tahmini Yapan Ajanslar.....	53
5.3 Renk Tahmini Yapan Ajanslar.....	54
6 MODA TRENDLERİNE YÖN VEREN İKONİK FİLMLER.....	56
6.1 Devil Wears Prada.....	56
6.2 Iris.....	57
6.3 Pret a Porter.....	59
6.4 The Seven Year Itch (1955).....	60
6.5 Coco Avant Chanel.....	61
6.6 Annie Hall (1977).....	63
6.7 Pretty Woman.....	66
6.8 Breakfast at Tiffany's.....	67
6.9 The Great Gatsby (1974).....	71
6.10 The Stepford Wives.....	75
6.11 Grease (1978).....	76
6.12 Blade Runner (1982) (Bıçak Sırtı).....	78
6.13 Beetle Juice (1988) (Beter Böcek).....	81

6.14	Goldfinger (1964) (Altın Parmak).....	83
6.15	The Godfather (1972) (Baba).....	84
6.16	Rebel Without A Cause (1955) (Asi Gençlik).....	86
6.17	Star Wars (Yıldız Savaşları).....	90
6.18	Gone With The Wind (Rüzgar Gibi Geçti).....	92
7	SONUÇ VE VE ÖNERİLER.....	99
7.1.	Sonuç.....	99
7.2.	Öneriler.....	102
7.2.1.	Annie Hall Koleksiyonu.....	102
7.2.2.	Alice In Wonderland Film Kostümleri Işığında Takı Koleksiyonu.....	112
8	KAYNAKLAR.....	120

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa

Şekil 1.1 Edith Head'in yaptığı Elizabeth Taylor kostümü, <i>A Place In The Sun</i>	2
Şekil 1.2 <i>The Wizard of Oz</i>	2
Şekil 1.3 <i>The Wizard of Oz (Oz Büyücüsü)</i> , Dorothy'nin kırmızı pabuçları (1939).....	3
Şekil 2.1 <i>The House Of Worth</i>	9
Şekil 2.2 Lady Curzon'un tavus kuşu elbisesi, Ressam William Logsdail (1909)....	10
Şekil 3.1 Bir Antik Yunan Tiyatrosu Kostümü.....	14
Şekil 3.2.1 Cate Blanchett, <i>Elizabeth the Golden Age</i> , (1998).....	15
Şekil 3.2.2.1 Charles Spencer Chaplin, Jr. (1889 - 1977), İngiltere.....	18
Şekil 3.2.2.2 Jean Vigo (Hal ve Gidiş Sıfır).....	18
Şekil 3.2.2.3 Jean Renoir, <i>Nana</i> , (1926).....	19
Şekil 3.2.2.4 <i>The Birth of a Nation</i> (Bir Ulusun Doğuşu) 1914.....	19
Şekil 3.2.2.5 <i>Indiana Jones ve Kutsal Hazine Avcıları</i> , 1981.....	21
Şekil 3.2.2.6 <i>Risky Business</i> , Sunglasses.....	22
Şekil 3.3.1.1 Edith Head Portre Fotoğrafı.....	22
Şekil 3.3.1.2 Edith Head, Kostüm Tasarımı Dalında Aldığı 8 Akademi Ödülü İle Birlikte.....	23
Şekil 3.3.1.3 Edith Head'in <i>All About Eve</i> 'de (1950), Bette Davis tarafından giyilen orijinal bir elbise taslağı.....	24
Şekil 3.3.1.4 <i>A Place in the Sun</i> 'da Edith Head'in Elizabeth Taylor için tasarladığı, korsajında çiçek detaylı beyaz elbisesi.....	25
Şekil 3.3.1.5 Edith Head'in <i>Sabrina</i> 'da Audrey Hepburn tarafından giyilen bir elbise için yaptığı orijinal eskiz (Hubert de Givenchy ile birlikte)(1954).....	25
Şekil 3.3.1.6 Edith Head'in <i>The Sting</i> 'de (1973) Robert Redford tarafından giyilen özel bir takım elbisesi orijinal taslağı.....	26
Şekil 3.3.2.1 Deborah Lynn Scott Roportaj Fotoğrafı.....	27
Şekil 3.3.2.2 <i>Titanic</i> film kostümleri.....	28
Şekil 3.3.2.3 <i>Titanic</i> filminde Rose'un kostümleri ve eskizler, Kate Winslet.....	28
Şekil 3.3.2.4 <i>Titanic</i> filminde Rose'un kostümleri ve eskizler, Kate Winslet.....	29
Şekil 3.3.3.1 Cecil Beaton.....	29
Şekil 3.3.3.2 Kraliçe'nin Elmas Jübile'sini kutlamak için V&A, fotoğrafçı Cecil Beaton'ın çektiği (1904-1980) Majesteleri'nin portreleri.....	30
Şekil 3.3.4.1 Colleen Atwood.....	31
Şekil 3.3.4.2 <i>Memoirs of a Geisha</i> , Hatsumomo.....	31

Şekil 3.3.4.3 <i>The Huntsman: Winter's War</i> : Kraliçe Freya'nın kostümü.....	32
Şekil 3.3.4.4 <i>Bayan Peregrine'nin Tuhaf Çocuklar Evi'</i> nden Emma için Atwood'un eskizi.....	33
Şekil 3.3.4.5 Soldan Olive (Lauren McCrostie), Bronwyn (Pixie Davies), Millard (Cameron King), ikizler (Thomas ve Joseph Odwell) ve Emma (Ella Purnell), <i>Miss Peregrine'in Tuhaf Çocuklar Okulu'</i> ndaki "Tuhaf" lardan bazılarıdır.....	33
Şekil 3.3.4.6 <i>Miss Peregrine's Peculiar Children</i> , Atwood eskizleri.....	34
Şekil 3.3.4.7 <i>Miss Peregrine's Peculiar Children</i> , Atwood	34
Şekil 3.3.5.1 April Ferry.....	35
Şekil 3.3.5.2 <i>Maverick</i> (1994).....	35
Şekil 3.3.6.1 Sandy Powell ve kostüm tasarımı eskizleri.....	36
Şekil 3.3.6.2 <i>Caravaggio</i> , 1986.....	37
Şekil 3.3.6.3 Tilda Swinton as <i>Orlando</i> , ph by Karl Lagerfeld Vogue, July 1993....	37
Şekil 3.3.6.4 Tilda Swinton, 1993.....	38
Şekil 3.3.6.5. <i>Young Victoria</i> filmi, Emily Blunt, Victoria'nın düğün elbisesi ile....	39
Şekil 3.3.6.6. <i>Shakespeare in Love</i> , courtesy Miramax.....	39
Şekil 3.3.7. 1. Carter in March 2018.....	40
Şekil 3.3.7.2. <i>Malcom X</i> , 1992.....	41
Şekil 3.3.7.3. Ruth E. Carter, Oscar'da <i>Kara Panter</i> için en iyi kostüm tasarımı ödülünü kabul ediyor.....	41
Şekil 3.3.7.4 Marvel, <i>Black Panther</i> , 2018.....	42
Şekil 3.3.7.5 Carter in Hollywood Walk of Fame, 2021.....	42
Şekil 5.1.1 Moda silüetleri.....	48
Şekil 6.1.1 Patricia Field.....	56
Şekil 6.1.2 Anna Hathaaway.....	57
Şekil 6.2.1 Albert Maysles'in <i>Iris</i> filminde sergilenen Iris Apfel'in stili, çok sayıda mücevher, süslü giysiler ve gösterişli gözlükler içeriyor. Bruce Weber / Magnolia Resimleri.....	58
Şekil 6.2.2 <i>Iris Apfel</i>	59
Şekil 6.2.3 <i>Iris</i> Belgesel çekimi.....	59
Şekil 6.3.1 <i>Prêt-à-Porter, Hazır Giyim</i> (1994).....	60
Şekil 6.4.1 Marilyn Monroe'nun "metro elbisesi".....	61
Şekil 6.4.2 Marilyn Monroe in <i>The Seven Year Itch</i>	61
Şekil 6.5.1 Audrey Tautou, <i>Coco Before Chanel</i>	62
Şekil 6.5.2 Audrey Tautou, <i>Coco Before Chanel</i>	63
Şekil 6.6.1 Diane Keaton And Woody Allen In <i>Annie Hall</i> (1977).....	63
Şekil 6.6.2 Diane Keaton in <i>Annie Hall</i> (1977).....	64
Şekil 6.6.3 <i>Annie Hall</i> (1977).....	65

Şekil 6.6.4 <i>Annie Hall</i> (1977).....	65
Şekil 6.7.1 <i>Pretty Woman</i> (1990).....	66
Şekil 6.8.1 Audrey Hepburn in <i>Breakfast at Tiffany's</i>	67
Şekil 6.8.2 <i>Breakfast at Tiffany's</i>	68
Şekil 6.8.3 <i>Breakfast at Tiffany's</i>	69
Şekil 6.8.4 <i>Breakfast at Tiffany's</i>	69
Şekil 6.8.5 <i>Breakfast at Tiffany's</i>	70
Şekil 6.8.6 <i>Breakfast at Tiffany's</i>	70
Şekil 6.9.1 Mia Farrow ve Robert Redford, 1974'lerde <i>The Great Gatsby</i>	71
Şekil 6.9.2 Mia Farrow ve Robert Redford, Time dergisi.....	72
Şekil 6.9.3 Robert Redford, <i>The Great Gatsby</i> 1974.....	72
Şekil 6.9.4 Gucci'nin 2012 Art Deco trendine katkıda bulunduğu koleksiyon parçaları.....	73
Şekil 6.9.5 Daisy ve lavanta rengi kıyafetleri.....	73
Şekil 6.9.6 2012 ve 2018 İlkbahar Pastel Trendinden Bazı Örnekler.....	74
Şekil 6.9.7 Daisy gümüş pullu elbisesi ve boncuklu şapkasıyla, <i>The Great Gatsby</i> 1974.....	74
Şekil 6.9.8 Tüm oyunculara pastel tonlar koordineli bir şekilde kullanılmıştır.....	75
Şekil 6.10.1 <i>The Stepford Wives</i>	76
Şekil 6.11.1 Final Scene From <i>Grease</i> (1978).....	77
Şekil 6.11.2 <i>Grase</i> 1978.....	78
Şekil 6.12.1 Sean Young (Rachael), <i>Blade Runner</i> 1982.....	79
Şekil 6.12.2 Sean Young (Rachael), <i>Blade Runner</i> 1982.....	79
Şekil 6.12.3 Daryl Hannah (Pris), <i>Blade Runner</i> 1982.....	80
Şekil 6.12.4 Sean Young (Rachael), <i>Blade Runner</i> 1982.....	81
Şekil 6.12.5 Harrison Ford tarafından oynanan Rick Deckard, <i>Black Runner</i>	81
Şekil 6.13.1 <i>Beetlejuice</i> (1988).....	82
Şekil 6.13.2 <i>Beetlejuice</i> (1988)	83
Şekil 6.14.1 <i>Goldfinger</i> (1964)	84
Şekil 6.15.1 <i>The Godfather</i> 'da Michael Corleone rolünde Al Pacino, kolalı beyaz bir gömlekle giyilen, sivri yakalı, koyu renkli, üç parçalı, yüksek düğmeli bir takım elbise giyiyor(1972).....	84
Şekil 6.15.2 <i>The Godfather</i> (1972)	85
Şekil 6.15.3 <i>The Godfather</i> (1972)	86
Şekil 6.15.4 <i>The Godfather</i> (1972)	86
Şekil 6.16.1 James Dean In <i>Rebel Without A Cause</i> (1955).....	87
Şekil 6.16.2 Jim Stark (James Dean), <i>Rebel Without A Cause</i> (1955).....	88

Şekil 6.16.3 Marlon Brando, 1950'de Elia Kazan'ın yönettiği <i>A Streetcar Named Desire</i> filminde Stanley Kowalski rolünde beyaz tshirt stiliyle.....	88
Şekil 6.16.4 James Dean, ve Sal Mineo, <i>Rebel Without a Cause</i>	89
Şekil 6.17.1 John Mollo'nun <i>Star Wars</i> karakter eskizi ve kostüm tasarımı.....	91
Şekil 6.17.2 Vetements 2016 koleksiyonundan <i>Star Wars</i> temalı parçalar.....	92
Şekil 6.18.1 <i>Rüzgâr Gibi Geçti</i> film afişi.....	93
Şekil 6.18.2 <i>Rüzgar Gibi Geçti</i> film kostümlerinin desenlerinin örnekleri.....	93
Şekil 6.18.3 Vivien Leigh(Scarlett) ikonik 'Twelve Oaks' barbekü elbisesiyle, <i>Rüzgar Gibi Geçti</i>	94
Şekil 6.18.4 Vivien Leigh(Scarlett) kostümlerinin dikiş kalıpları ve modelleri	95
Şekil 6.18.5 Vivien Leigh(Scarlett) kostümlerinin dikiş kalıpları ve modelleri.....	96
Şekil 6.18.6 Vivien Leigh, <i>Rüzgar Gibi Geçti</i>	97
Şekil 6.18.7 Hollywood Patterns dergi kapağı, <i>Rüzgar Gibi Geçti</i> kostüm tasarımı..	98
Şekil 7.2.1.1 Annie Hall Koleksiyonu Tema Paftası.....	102
Şekil 7.2.1.2 Annie Hall Koleksiyonu, tulum kostüm tasarımı.....	103
Şekil 7.2.1.3 Annie Hall Koleksiyonu, etek ceket takım kostüm tasarımı ve teknik çizimi.....	104
Şekil 7.2.1.4 Annie Hall Koleksiyonu, tulum elbise tasarımı.....	105
Şekil 7.2.1.5 Annie Hall Koleksiyonu, bluz pantolon tasarımı.....	106
Şekil 7.2.1.6 Annie Hall Koleksiyonu, uzun gömlek ve pantolon tasarımı.....	107
Şekil 7.2.1.7 Annie Hall Koleksiyonu, gömlek, yelek ve pantolon tasarımı.....	108
Şekil 7.2.1.8 Annie Hall Koleksiyonu, gömlek yaka kemerli tulum tasarımı.....	109
Şekil 7.2.1.9 Annie Hall Koleksiyonu, elbise tasarımı.....	110
Şekil 7.2.1.10 Annie Hall Koleksiyonu Tasarım Paftası.....	111
Şekil 7.2.2.1 Alice In Wonderland Film Kostümleri Işığında Takı Koleksiyonu...	112
Şekil 7.2.2.2 Alice In Wonderland film görseli.....	113
Şekil 7.2.2.3 Alice In Wonderland, kızıl kraliçe.....	113
Şekil 7.2.2.4 Alice In Wonderland, Şapkacı karakteri.....	114
Şekil 7.2.2.5 Alice In Wonderland, Şapkacı karakteri takı tasarımı.....	114
Şekil 7.2.2.6 Alice In Wonderland, Şapkacı broş tasarımı eskizi ve kalıbı.....	115
Şekil 7.2.2.7 Alice In Wonderland, ikiz karakterleri.....	115
Şekil 7.2.2.8 Alice In Wonderland, ikizler yüzük tasarımı eskizi.....	116
Şekil 7.2.2.9 Alice In Wonderland, ikizler yüzük tasarımı.....	116
Şekil 7.2.2.10 Alice In Wonderland, ikizler bileklik tasarımı.....	117
Şekil 7.2.2.11 Alice In Wonderland, ikizler bileklik tasarımı.....	117
Şekil 7.2.2.12 Alice In Wonderland, kızıl kraliçe.....	118
Şekil 7.2.2.13 Alice In Wonderland, kraliçe broş tasarımı.....	118
Şekil 7.2.2.14 Alice In Wonderland, kraliçe broş tasarımı eskizi.....	118

Şekil 7.2.2.15 Alice In Wonderland, beyaz tavşan karakteri.....	119
Şekil 7.2.2.16 Alice In Wonderland, beyaz tavşan broş tasarımı	119
Şekil 7.2.2.17 Alice In Wonderland, beyaz tavşan broş tasarımı eskizi ve tasarımı.....	119

ÖNSÖZ

Toplumların kültür kodlarını inceleyen araştırmacılar; her devrin moda tasarımlarına, bunların olmazsa olmazı olarak nitelendirilebilecek olan o yılın trendlerine geniş yer vermişlerdir. Her mıknaatısın bir çekim alanı vardır. Nasıl ki, bir kâğıt üzerine konulan demir tozlarına o kâğıdın altında gezdirilen mıknaatıs türlü şekiller veriyorsa, moda mıknaatısının da kostümlere ve trendlere böyle bir etkisinin olduğu görülmektedir.

Bir filmde bir karakterin kostümü olan tasarım, hikayeyi betimlemek için tasarlanırsa da insanlar üzerinde bıraktığı etki zamanla karakterin önüne geçerek modalaşmasını sağlayabilmektedir. Bu da tasarımcının filmlerden geniş kitlelere ulaşarak bir hikâye ve oyuncu aracılığı ile trend oluşturmasına olanak vermektedir.

Bu araştıma, sahne sanatlarından, özellikle sinemadaki kostüm tasarımlarının farklı dönemleri ele alınarak, değişen moda kültürünü, bu kültürün insanlar üzerindeki etkilerini ve esinlenmelerini izleyerek birbirleriyle harmanlamayı ve o yılların trendlerini nasıl belirlediğini göstermeyi amaçlamaktadır.

Çalışmamı, sanat ve tasarım alanındaki gelişim sürecimi başından sonuna destekleyen, beni güçlendiren, daima varlıklarını yanımda hissettiğim sevgili aileme, her zaman moral ve ilham kaynağı olan sevgili eşim H.Özgür Sayılan'a, eğitim hayatıma ışık tutan değerli hocalarıma, Prof. Dr. Hamdi Ünal ve Dr. Öğr. Üyesi Çimen Bayburtlu'ya çok teşekkür ediyorum.

Tarih

Behiyye Bitikçioğlu SAYILAN

1 GİRİŞ

Toplumların gelişim sürecinde farklı kültürlerin ve inanışlarının en belirgin yansıması o toplumun kıyafetleri üzerinde şekillenir. Kıyafetlerdeki kültürel değişim süreci de tasarımcılar tarafından sahne sanatlarında konusuyla ilgili olan kostüm tasarımlarına yansıtılır.

Kostümlerde kullanılan her detay; işlemlerinden kumaşına, renklerinden desenlerine, aksesuarlarından makyajına kadar tam bir bütünlük içerisinde olmalıdır. Özellikle aksesuarlar, kullanılan metaryallere ve tasarımına göre yapıldıkları dönemi birebir yansıtmaları gerekir. Her detay, tasarımcının gözlemleriyle o dönemin trendlerinden etkiler ve izler taşınmalıdır. Günümüz moda anlayışına da zemin oluşturan bu etkiler, çoğu zaman popüler kültürün en önemli araçlarından sinema filmlerindeki kostümlerle günümüze aktarılır ve bir anlamda da ikonlaşırlar.

Kadınların da erkeklerin de kostümlerinde en çok göze çarpan detaylar; sinema oyuncularının da kazandırdığı kimlik ve popülerlikle beraber yılın trendlerini belirleyecek kadar etkileri olduğu görülür. Kimi zaman trend belirleyici seminerler, popüler filmler ve kostüm tasarımlarındaki detaylar üzerinden konuşularak şekillendirilir. Toplumların en belirgin özelliklerine ve gündemdeki konulara ışık tutan sinema filmleri, bu ayrıntıları oyuncular üzerinde ki kostümlerle somutlaştırırlar.

George Stevens'ın yönetmenliğini üstlendiği *A Place in the Sun* filminde, tasarımını Edith Head'in yaptığı Elizabeth Taylor kostümü hızlı bir şekilde üretici firmalar tarafından kopyalanır. Kostümün yakası küçük menekşelerden ve eteği tülünden oluşur (Şekil 1.1.). 2. Dünya Savaşı'nın ortalarında ipek gibi değerli kumaşlar fazla bulunmamaktadır. Herhangi bir kumaşın bile miktarı özenle korunur. Eski kostümler geri dönüştürülerek yeniden kullanılmaktadır. Modanın ve kostüm tasarımının tarihte kesişme noktalarını anlatan filmlerden en önemlisi de *A Place In The Sun* olmuştur. Savaş yıllarından sonra yemeklere, dans ve eğlencelere giden kadınlar için daha fazla elbiseye ihtiyaç duyulmaya başlanmış, 1950'lerde genç kızlar

A Place In The Sun filmindeki Elizabeth gibi dans etmeye ve onun giydiği elbiseden giymek için yarışmaya başlamışlardır. Elbisenin tasarımı filmde görüldüğü andan itibaren parti elbisesi olarak ikonlaşmış ve çok sayıda üretilmiştir. Filmin etkisi inanılmaz derecede hızlı olmuştur (Truhler, 2013).

Şekil 1.1 Edith Head'in yaptığı Elizabeth Taylor kostümü, *A Place In The Sun*.
Kaynak: <http://www.glamamor.com/2013/01/the-style-essentials-edith-head-style.html>

Amerika Birleşik Devletleri Kongre Kütüphanesi, şimdiye kadar en fazla izlenen sinema filmi olarak *The Wizard of Oz* (*Oz Büyücüsü* - 1939)'u göstermiştir (Şekil 1.2.). Dorothy için tahminlere göre altı veya on çift ayakkabı üretilmiştir. Üretilen ilk tasarım üzeri sahte mücevherler ve kırmızı payetlerle kaplı, kıvrılmış parmak uçlarıyla Orta Doğu haremelerini hatırlatan, egzotik görünümlü ayakkabıdır (Hernandez, 2017).

Şekil 1.2. *The Wizard of Oz* (*Oz Büyücüsü* - 1939)
Kaynak: <https://lifestyleasia.onemega.com/11-of-the-most-expensive-costumes-made-for-a-hollywood-film/>

20. yüzyıl Amerikan kültürünün bir simgesi olan ikinci ve asıl ayakkabıya, kırmızı ipek kumaş ile kaplandıktan sonra üzerine yaklaşık 2300 kızıl renkli pul dikilir. Ayakkabı kırmızı taşlar, kostüm mücevherleri ve boru boncuklarla süslenmiş kelebek şeklinde deri 58 fiyonkla tamamlanır (Şekil 1.3.). Bir çift yakut ayakkabının maliyeti yaklaşık 15.000 dolar olarak tahmin edilmektedir. The Wizard of Oz (Oz Büyücüsü - 1939) modayı etkilememiş olmasına karşın, Dorothy'nin saç ve ayakkabılarındaki fiyonklardan bir çok aksesuar, çiçeklerinden mücevherler ve film karakterinin anahtarlıkları üretilmekle birlikte film birçok kitap ve afişte yer alır (Keough, 2002).

Şekil 1.3. The Wizard of Oz (Oz Büyücüsü - 1939), Dorothy'nin kırmızı pabuçları
Kaynak: <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-45411765>

Tarihte bir çok sinema yapımı moda trendlerini etkilenmiş, moda trendleri de sinemada izler bırakmıştır. Bazı sinema filmleri vardır ki, bunlar kadın giyim sektöründe çok büyük izler bırakmışlardır. Coco Chanelin kadınlara miras bıraktığı küçük siyah elbiseyi dünya çapında bir çok kadına tanıtan *Breakfast at Tiffany* (*Tiffany'de Kahvaltı*) filminin oyuncusu Audrey Hepburn olmuştur. Audrey'in film boyunca kullandığı farklı tasarımdaki geniş çerçeveli gözlükler ise uzun zaman kadınların gözdesi olmuştur. Faye Dunaway ve Warren Beatty'nin rol aldığı *Bonnie and Clyde* filmi 30'larda geçmesine rağmen tüm kadınlar o yıl bere takarlar, erkek modasında etkilen filmde kullanılan kruvaze ceketler 1967 yılına damgasını vurur. 1994 yılında Quentin Tarantino'nun meşhur sinema filmi *Pulp Fiction*'da Uma Thurman ve John Travolta'nın yaptıkları dans uzun yıllar trend haline gelmiştir. Thurman'ın beyaz gömleği, bilekleri açık bırakan dar kesim pantolonu da günümüzde etkisi görülen ve devamlılığı olan trendler arasındadır. *Matrix* filminin siyah renk tam boy deri trenkotu, yapım gösterime girdiği yıl çoğu giyim markaları tarafından üretilmiştir. *Changeling* (*Sahtekar*) filminde, başrol oyuncusu Angelina Jolie'nin kostümleri yine o dönemin modasına damgasını vurmuştur. 20'li yıllarda

yaşanmış bir hayat hikayesinden ilham alan filmde kullanılan kıyafetler için; tasarımcı Deborah Hopper, tarihçilerle röportajlar yapar, kütüphanelerdeki kaynakları inceler ve bir çok yeri dolaşır. Eski kıyafet dükkanlarını inceler ve 20li yılları en güzel anlatan kostümleri Angelina Jolie'ye göre yeniden tasarlar. Film gösterime girdiği anda ise oyuncunun üzerinde kullanılan tüm kıyafet ve aksesuarlar, el çantaları, elbiseleri, eski dönem şapkaları, takıları, eldivenleri hatta makyajındaki detaylar dahil bir çok tasarım dönem içinde trend haline gelir. Film izleyen kadınların çoğu Angelina Jolie gibi görünmek ister. Bütün modacılar da koleksiyonlarına bu parçaları ekleyerek, kadınlara Angelina Jolie'nin filmdeki kıyafetlerine benzeyen kıyafetler hazırlarlar (İçinden Moda Çıkan Filmler, Anonim, 2009). Amerikan sinemasının takı ve mücevherleri böylesine ön plana çıkarması diğer dünya sinemaları tarafından da taklit edilmiştir. Çünkü işin içinde hayli yüksek olan film maliyetlerini daha sonra filmde kullanılan kostüm ve aksesuar satışından gelecek paralar finanse edecektir. Bütün bunlar sinema sektöründe kullanılan kostümlerden ilham alınarak, nasıl moda koleksiyonlarının hazırlandığını ve mücevher ve aksesuarlar üretildiğini açıklamaktadır. Bu bağlamda; tasarımcılar kostümler tasarlamış, filmler kostümleri ikonlaştırmış ve trendler değişerek insanlığı etkisi altına almıştır.

2 KOSTÜM TARİHİ

Kostüm, genel olarak vücudu saran farklı kesim ve tarzdaki kumaşlardan oluşan giysidir. Tasarım olarak üretilen kostümler hazırlandığı bölgenin doğal şartlarına bağlı değişim gösterebilmektedir. Aynı şekilde sosyal olaylar ve çevrenin de bu sürece etkisi bulunmaktadır. Görsel değişiklikler, kılık kıyafetlerdeki farklılaşma o bölgenin insanları ve sosyolojik çevresi hakkında fikir edinmemizi sağlar. Her bireyin sosyo-ekonomik durumunu, çevresini ve kişisel özelliklerini giydiği kıyafetler, kullandığı aksesuarlar ve saç şekli gibi biçimsel unsurlarla anlamak çoğu zaman mümkündür.

Teknoloji alanındaki gelişmelerin, siyasi olayların hattâ iklim değişikliklerinin bile tarih boyunca kostümler üzerinde değişime sebep olduğu bilinmektedir. Zaman içerisinde kullanılan aksesuarlardaki metaryaller, silahlar, şapka gibi kıyafetin parçası olan unsurlar değişmekte ve bu kostümlerin devamlı olarak başkalaşmasına, yenilenmesine sebep olmaktadır. Farklı sanat alanlarındaki yapılara, heykel, resim, minyatür v.b. bakarak ya da o tarihte yaşayan insanların yazılı eserlerini inceleyerek kostüm alanındaki yenilenme süreci görülebilmektedir. Bu görsel çözümlemelerin yapılması sırasında yararlanılan öğelerin başında kostümler, dokumalar ve mekanların geldiği görülmektedir. (Dereboy, 2004 : 5)

2. 1. Kostüm Tarihi

İnsanoğlu ilk olarak doğa koşullarından korunma içgüdüğü ile örtünme ihtiyacından süslenmeye geçerek modanın ilk adımlarını atmıştır. Bu bağlamda, giysi tarihinin başlangıcının ilk çağlara dayandığı söylenebilir. Giyinmek; beslenme, barınma gibi ihtiyaçlardan sonra insanların en vazgeçilmezleri arasında yer almıştır. İlk zamanlar hayvansal kaynaklı metaryalleri değerlendiren insanoğlu giderek işlenmiş endüstriyel malzemeleri işlemeye başlamıştır. Aynı zamanda, ilkel insanın kendini gösterişli hissetmesi için kullandığı ilk takı malzemeleri yine hayvansal kaynaklı iskelet, deri gibi malzemelerle ve doğadan edindikleri değerli taşlarla oluşturulmuştur.

M.Ö.4500-4000 yıllarında modanın evrimi Mezopotamya, Dicle ve Fırat nehirleri yakınında ve Nil Nehri kıyısındaki insanlar arasında oluşmaya başlamıştır. (Dereboy, 2004 :7). Kullanılan kumaşlardaki desenler ise ilk zamanlar, doğadan edinilen sebze meyve suları ve ağaç yapraklarıyla tasarlanmış, ileriki dönemlerde de yaşanılan yerlerin duvarlarına, mağara gibi, elle çizilerek boyanmış, sert cisimlerle kazıyarak resmedilmiştir.

Antik Mısır’la ilgili bilgiler fresklere, mezar hazinelerine, bulunan mumyalara, eski yazılara dayanmaktadır. Mısır kültürü yüzyıllar boyunca sanat, mimari ve kostüm tarihine ilham kaynağı olmuştur. Mısır döneminde kadınlar genellikle “kalasiris” adlı tuniği kullanmışlardır. Antik Mısır’da en sık kullanılan kumaş türü ise ketendir. Mumyaların sarıldığı kumaşlardan ketenin keşfedildiği ve geliştirildiği görülmektedir. Sembolik anlamaları olan renklerden; sarı altını, yeşil yaşamı ve gençliği sergilemekteydi. Peruklarda çok sık kullanılan siyah renk, kıyafetlerde hiç kullanılmamıştır. Kostümlerde en çok tercih edilen mutluluğu simgeleyen renk ise beyaz renktir.

Bizans, Yunan ve Roma etkisinin Asya ve doğuya özgü zenginliklerinin yoğun olduğu bir kültürdür. Bizans stilinin zamanla Ortaçağ ve Rönesans dönemi giysilerini etkilediği görülmektedir. Yunan ve Romalıların kostümlerinde olduğu gibi, Bizans halkı da sade tarzda kostümler giymişlerdir. 6. yüzyıla kadar Bizans halkının büyük kısmı ”toga” kullanmıştır. Toga, Batı Roma İmparatorluğu’nda da sıkça kullanılan, I. Justinian dönemine kadar giyildiği görülen giysidir. Toga günlük elbise olarak değil, konsüllerde senatonun kıyafetleri olarak kullanılan, yaklaşık 6 metre uzunluğunda bir kuşağın vucüda belirli bir yöntemle sarılmasıyla elde edilen, yünden yapılan bir elbise olmakla birlikte, tutturulmasında herhangi bir fibula yardımı yoktur. Aynı zamanda Roma yurttaşı olmayanların toga giymeleri de yasaklanmıştır (Şahinoğlu, 2018). Pers motiflerinden alınan çiçek, hayvan desenleri devrin parlak ve lüksüne uygun kıymetli taşla kullanılmıştır.

Rönesans dönemiyle birlikte erkek ve kadın artık kendi tercihi olan giysileri seçmeye başlamıştır. Rönesans Avrupasında etekler yerlere kadar uzanmış ve kadınlar elbiselerinin üzerine uzun pelerinler giymişler, pelerinlerin kollarının alt

kısımlarında kostümün görkemini açığa çıkaran dar aralıklar kullanmışlardır (Dereboy, 2004:8). Bu dönemde mücevher tasarımcılığı bir sanat dalı halini almış, mücevher yapımının merkezi Floransa olmuştur. Bu devrin birçok ünlü sanatçısı da mücevher tasarlamıştır.

19. yüzyıldan itibaren, değişmeye başlayan moda dünyasında çeşitlilik artmış, özellikle kadınlar için çok fazla seçenek sunmaya başlamıştır. Süslemeli ve geniş kesim eteklerle görülen kadınlar 1930'lardaki slüetini değiştirmeye başlar. 20'lerdeki abartılı güzellik anlayışı 30'lı yıllarda sadeleşerek daha doğal olma yoluna gitmiştir. 60'lı yıllara gelindiğinde plastiğin kullanımı giysilerde olduğu kadar aksesuarlarda da ön plana çıkmıştır. Plastik sallantılı küpeler, plastikten yapılmış uzun renkli ve sallantılı kolyeler, büyük yüzükler bu dönemin en popüler aksesuarlarıdır. 80'li yıllar moda-tekstil sanayisinde çeşitliliğin meydana geldiği yıllardır. Dönemin moda tasarımcıları, 70'lerdeki öncüleri gibi geçmişten ilham almışlardır. 80'li yıllarda ise gösterişe ve lükse düşkün bir kadın giyimi ön plana çıkmıştır. Başarılı iş kadınları için tasarlanan stiller moda dünyasında yeni bir sayfa açmıştır (Dereboy, 2004:8).

2.2. Moda ve Haute Couture Kavramı

Moda; Latince kökenli bir kelime olup, 'modus'tan türetilmiştir. Karşılığı oluşmayan sınır demektir. Fransızcada "La Mode", İngilizcede ise "fashion" kelimeleri ile ifade edilir. Stil, tarz, davranış, sosyal statü gibi kavramları ifade etmektedir. Moda her insana farklı bir şekilde hitap eder. Modanın anlattığı şey, etek boyundan, slüetlerden ve renklerden çok daha fazlasına işaret eder. Hayatımızdaki tüm ruhsal değişiklik ve toplumsal alışkanlıklarla yakından bağlantılıdır.

Moda kavramının hayatımıza girişine ilişkin farklı görüşler bulunur: Birincisi modayı kıyafet çeşitliliği olarak anlayanların görüşüdür ki, bunlara göre moda çok uzun zamandan beri var olan bir kavramdır. İkinci fikre göre modanın başlangıcı Fransız İhtilaline dayanır (Fogg, 2014: 28).

Watson dönemin tasarımcılarını şu şekilde tanımlamıştır:

“1950’li yıllara dek tasarımcı, dikkatli, yönetici ve tavsiyelerde bulununan kişiyi ifade ederdi. Şimdi, görüşlerini her ortamda söyleyebilen, devletlere hükmeden ve isimlerini vücutlarımızın her yerine işleyen kişilerdir” (Abakay, 2010).

Birçok sosyolog moda tarihini incelemiş, modanın, toplum sınıfları arasındaki sınıfsal yapıyı ortaya koyduğundan ve modanın bu yapısının kıyafet tercihlerindeki etkilerinden bahsetmişlerdir. Davis’e göre moda, ilham alma, taklit etme ve markalaşmadan oluşan bir süreçtir. 1900’ler moda tarihinin başlangıcı olarak kabul edilmiştir. 20’lerde farklı sosyal sınıflardan insanlar, savaş yıllarına nispetle daha fazla modaya ve zamana uygun kıyafetler tercih etmeye başlamışlardır. Hollywood filmleri bu dönemde önemli etki yaratmış ve canlı kent yaşamını bütün açıklığıyla yansıtmıştır.

Sinema ve televizyon dünyası daha çok alt kültürdeki insanları etkilemeyi başarmıştır. Sokak stili denilen bu akım, şehir insanına alternatif bir çok farklı alt trend ortaya çıkarmıştır. Bu akımların örnek isimleri televizyon, medya, müzik ve film artistlerinden seçilmiştir (Fogg, 2014:29). Moda eğilimlerini belirlemede kuşkusuz Hollywood kostüm tasarımcıları önemli rol oynamaktadır. Moda tasarımcılarının dünyada gündemini oluşturan konuları takip ederek, kişisel yetenekleri ile yorumladıkları ürünleri toplumun beklentilerine sunmaları konusunda sinema, önemli bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır.

Dünya çapında bir çok insanı ve büyük toplumları yönlendirebilecek bir etkiye sahip olan sinema, diğer sanat dallarına da ışık tutmuş modayı özellikle trendleri etkilemiş farklı bakış açıları kazandırmıştır. İncelenen çalışmalarda, moda ve sinema kostümlerinin ortak ve farklı yanları ortaya konularak, 1910’lardan 2000’e kadar olan süreçte, en önemli kostüm tasarımcılarının ve kadın ikonların, moda stilleri ve yaşam tarzları üzerindeki etkisi ve moda ile etkileşimi tarihsel olarak araştırılmıştır. Popüleritesi en fazla olan ve halk kitleleri tarafından talep gören ve en fazla satış yapan Hollywood kadın ikon kostümlerine göre seçilen filmlerin popüler olan kostümleri, hem kendi dönemi hem de günümüz kıyafetleri ile karşılaştırılarak analiz edilmiştir.

Hollywood sinemasında kullanılan, ikonlaşan bu kostümler, kostüm tasarımcıları tarafından kişiye özel (haute couture) olarak, dönemin özelliklerine uygun biçimde kurgulanarak ve uzun bir araştırma sürecinden geçerek hazırlanırlar.

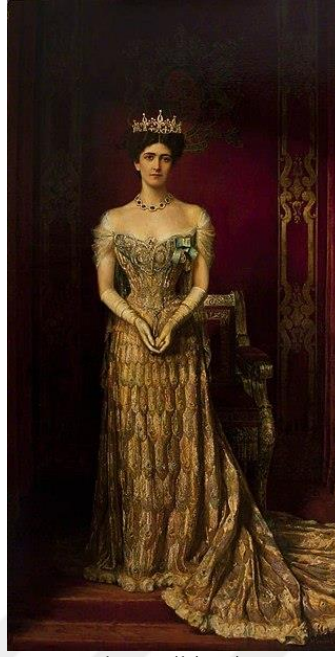
Sinema filmlerinde kullanılan, dönemin özelliklerini yansıtmaları açısından özel olarak tasarlanan kostüm tasarımları, moda yeni bir akım getiren “haute couture” kavramı ile hayat bulmaktadır. İkinci Dünya savaşı sonrasında adını sıkça duyuran bu kavram, ilk olarak İngiliz bir terzi olan Charles Frederic Worth tarafından bir tasarım terimi olarak kullanılmıştır. Yetenekli bir terzi olan Worth, Londra’dan Paris’e 3.Napolyon ile çalışmak için gelmiş ve kısa sürede “The House Of Worth” isimli atölyesini kurmuştur (Şekil 2.1).

Şekil 2.1. The House Of Worth

Kaynak: <https://www.halkinsesikibris.com/moda/haute-couture-un-alfasi-charles-frederick-worth-h72633.html>

Aşağıdaki yağlı boya tabloda resmedilen Lady Curzon’un ünlü tavus kuşu elbisesi de burada dikilmiştir (Şekil 2.2.). Elbisenin üzerindeki zümrüt gibi görünen yeşil gözler, parlak yeşil böcek kanadı kullanılarak hintli zanaatkarlar tarafından işlenmiştir. Kral VII. Edward’ın taç giyme töreninde 1903 yılında, Lady Curzon’un giydiği bu elbise, tasarımcısına ün kattığı gibi Haute Couture kavramının günümüze kadar aynı itibarla taşınmasına da vesile olmuştur. “Yüksek Giyim” de denilen “Haute Couture” kişiye özel tasarımdan öte, zanaatkarların elinde eşsiz bir görünüm kazanan zamansız bir değerdir (Haute Couture’nün Alfası – Charles Frederick Worth, Anonim, b.t.).

Şekil 2.2. Lady Curzon'un tavus kuşu elbisesi, Ressam William Logsdail, 1909

Kaynak: https://en.wikipedia.org/wiki/Lady_Curzon%27s_peacock_dress

Londra çıkışlı olmasına rağmen, Fransa “Haute Couture” terimini bir moda terimi olarak kullanmıştır. “Haute Couture” kavramı kişiye özel hazırlanan, “biricik” olan kostümü ifade eder. Kökeni Fransızcadır. “Couture”; elbise dikmek, dikiş veya iğne ile işlemek anlamına gelir. Haute ise şık ve zarif anlamlarındadır. Birlikte kullanılan “Haute Couture” ifadesi ise tekstil ve moda sektöründe kusursuz bir işçilikle hazırlanan ve tek üretilen tasarımlara verilen isimdir. Her özgün ya da kişiye özel hazırlanan kostüm ve ya aksesuarlar haute couture sınıfına girmez.

Çoğunlukla üst sınıf müşterilere hitaben tasarlanan ve üretilen kostümleri kapsamaktadır. Özel dikim olan bu kıyafetler kişinin üzerine tam oturduğu ve kişiye özel tasarlandığı için kusursuz görünürler (Haute Couture Ne Demek, Anonim, b.t).

Haute Couture bir marka ne kadar uzun yıllar var olursa o kadar prestijli olduğu düşünülür. Eşsiz olan bu kostümler moda üstü tasarımlar olduğundan trendlerden ve günün moda anlayışından bağımsız ve üstün görülürler. Zaman içinde değer kazanan bu elbiseler ünlü markalar tarafından hazırlanmıştır. Modaya meydan okuyan bu kostümler, tasarımcısına duyulan güvenin ve itibarın bir göstergesidir. Büyük harflerle işlenen tasarımcıların isimleri, kıyafetin uzun yıllar marka değeri taşımasını sağlar. Bu etiketler müşteriye referans niteliğindedir.

Son zamanlarda ekranlarda ya da sinemalarda aktörlerin üzerinde gördüğümüz özel tasarım kostümler de oldukça önem taşımaya başlamıştır. *Marie Antoinette* filmindeki kostümlerde olduğu gibi bir televizyon yapımında izleyiciye sunulan kostümler o yılın modasına büyük ölçüde etki edebilmektedir (Geçmişten Günümüze Takı Tarihi, Anonim, b.t). Haberlerde, radyo, internet veya televizyonda görmeye alıştığımız ünlü isimler yeni trendlerin öne çıkmasında oldukça büyük role sahiplerdir. Ödül törenlerinden uzun süre sonra bile aktörlerin giydiği kostümler konuşulmakta ve hazır giyim sektörü tarafından benzerleri tasarlanıp üretilmektedir (Haute Couture Ne Demek, Anonim, b.t).

3 SAHNE SANATLARINDA KOSTÜM TASARIMI

Sahne sanatlarında kullanılan kostümler yazılan hikayeye ve rollere göre özel olarak tasarlanır. İzlemeye başladığımız filmde ya da tiyatro oyununda ilk sahneden itibaren dekorun önünde gözümüze çarpan en önemli detay kostümlerdir. Kostüm, izleyicinin dikkatini kendi üzerine çekerek sergilenen sahne sanatındaki ayrıntıları pekiştirir ve ilgiyi artırır. Dekor da kostüm de izleyiciyle etkileşim halindedir. Gösterilen filme ya da tiyatroya zemin hazırlayarak katkıda bulunur. Abartılı bir kostüm her zaman iyi olmayabilir. Bazen minimal bir kostüm bir rolü tamamıyla üstlenir ve dinamizmi yakalamayı sağlayabilir. Kostümler zamana ve mekana uyum sağladıkları gibi aynı zamanda onları giyen aktörlerin, oyuncuların rolleriyle de bütünlük sağlamalıdır (Çalışlar, 1993:192). Kostüm dikilen ya da tasarlanan oyuncunun rolüyle birleştiği kadar karakterini de yansıtmalıdır. İzleyici oyuncunun karakteri, statüsü, zevkleri, yaşadığı dönem özelliklerini kostümde görebilmelidir.

Sahne sanatlarında kostümlerin birebir olarak yapılması ya da tamamen gerçek zamanlı olması beklenemez. Kostüm ve dekor karakterin destekleyicisi olarak kullanılmaktadır. Kostüm, günümüzü yansıtan yapımlarda da eski dönemi anlatan filmlerde ya da tiyatro oyunlarında da sahnenin önemli bir parçasıdır. Sahne sanatları bir ekip işidir. Set tasarımından, makyaja, kostüm tasarımlarından seçilen aksesuarlara kadar her şey en ince ayrıntısıyla konseptte uygun olarak hazırlanmak ve belli bir senkronizasyona sahip olmak zorundadır. Bu açıdan bakıldığında, sinema dünyasında ses getiren ünlü kostüm tasarımcılarının başarılarının altında yatan sır aslında genel olarak aynıdır.

Bütün tasarımcılar üzerinde çalıştıkları işin her detayını uzun bir araştırmayla ve özenli bir kolajla bir araya getirirler. Yakaladıkları harmoni filmin, tiyatronun ya da operanın bütün atmosferinde hissedilir. James Laver'ın da dediği gibi;

“Bir kıyafet asla hafife alınacak bir nitelik değildir, onların daima bir anlamı vardır”(Neufeld, 2001).

İzleyicinin yapımdan daha fazla etkilenmesi ve hissetmesi için kostümler, dekorla, makyajla ve saç stilleriyle desteklenmelidir. Buna önemli sahneler hazırlanırken oldukça dikkat edilir. Zira bazı sahnelerde etkiyi arttırmanın en kolay yolu görselliği desteklemektir. Kostümler gibi.. Her rol için ayrı bir kıyafet hazırlanır. Bu da kostüm tasarımcısının senaryoya hakim olmasını gerektirir. Ayrıca bu kıyafetler o rolün sahibi olan oyuncuyla bütünleşmek zorundadır. Bu durumda tasarımcı oyuncuyu da senaryo kadar iyi tanımak zorundadır (Çalışlar, 1993:194).

Kostümlerin hazırlandığı filmler, tiyatro oyunları eğer farklı bir tarihi zeminde geçiyorsa o tarihe ait detaylar tasarımcı tarafından çok iyi irdelenip, stilize edilerek tasarımlara aktarılır. Çünkü direk tarihte kullanılan örneğin bir savaş kostümü, birebir aynı şekilde üretilmeyebilir. Üretilse dahi sahne içindeki uyumu çok özenle hazırlanmalıdır. Abartı detaylar ya da makyajlar eğreti durabilir, işin kalitesini düşürebilir.

Bütün bu ayrıntılarla başından sonuna ilgilenen ve o sahnede yaşayıp, o sahneyi hissederek tasarımlarını üreten kostüm sanatçıları yaşadıkları döneme damgasını vurmuşlardır.

3.1. Tiyatroda Kostüm Tasarımı

Sanat; vazgeçilmez bir alandır. Estetik ve zerafetle topluma değer katarç İnsanlara farklı dünyaların kapılarını açan görsel sanatlar, ufku genişletme özelliğine sahiptir. Bir çok sanat etkinliğine sahip olan tiyatro ilgi çeken sahne sanatları dallarındandır. Dekor, ışık, makyaj ve kostüm gibi detayların hepsi yapıta değer katar ve izleyicinin uyum sağlamasını kolaylaştırır. Kostüm, oyunun hikayesini izleyiciye aktaran en önemli öğedir (Çalışlar, 1993:194).

Kostüm; sahnede verilmek istenen mesajın iyi aktarılmasına ve etkinin artmasına, sanat değerinin yükselmesine, oyuncunun ortaya çıkmasına, izleyicinin role adapte olmasına ve oynanan yapıttaki değişikliklerin net bir şekilde anlatılmasına olanak taşımaktadır (Şekil 3.1.).

Şekil 3.1. Bir Antik Yunan Tiyatrosu Kostümü

Kaynak: <http://ozgekirikoglu.blogspot.com/2008/12/antik-yunan-tiyatrosu.html>

Kostüm tiyatro eserinin sahnelenmesinde oldukça büyük öneme sahiptir. Üstteki resimde de görüldüğü gibi sahne sanatlarında kostümler, eski medeniyetlerden günümüze o döneme ait esintiler taşımıştır. Genel anlamda kostüm, aktörün ikinci derisi, oyuncunun kullandığı bir çeşit maske şeklinde nitelendirilir. Buna göre kostüm, oyuncunun izleyiciyle olan iletişimine destek olan, rolünü pekiştiren bir araçtır ve ona doğal bir anlam kazandırır. Tiyatro kostümünü basit bir kıyafet olarak açıklamak doğru değildir. Kostüm, oyuncunun rolüne destek olan bir unsurdur. Oyuncunun rolünü yaparken, minikleri ve hareketlerinde o giysiyi yorumlayan ve tamamlayan bir yönü bulunması gerekir (Çalışlar, 1993:194).

Kostüm, tiyatroda oyunun izleyiciye aktarılması görevinde tamamlayıcı role sahiptir. Kostümlerin tasarlanması ve üretilmesi aşamasında dekor, ışık, kullanılan renk ve desenler bütünlük içerisinde olmalıdır.

3.2. Sinemada Kostüm Tasarımı

Bir insanın duygularını harekete geçirecek, gerilim, dram, korku, komedi, macera, animasyon, bilimkurgu gibi pek çok farklı türle seyirci karşısına çıkan filmlerin, beyaz perdede ancak 2-3 saatlik bir gösterimi olur. Buna rağmen bu filmlerin ortaya çıkmasında büyük bir ekip çalışır.

İzlediğimiz filmlerin inandırıcılığı yalnızca iyi oyunculuk, yönetmenlik ve kurgu ile gerçekleşmez. Senaryonun geçtiği tarihe göre, kullanılan mekan, obje, kostüm saç ve makyajın da dahil olmasıyla bir bütünlük sağlanır. Seyirci tamamen kendini filmin büyüüne kaptırmışken, gözü oyuncunun arkasında duran masadaki o döneme ait olmayan herhangi bir objeye takılırsa, o anda tüm büyü sona erer. Hatasız bir kostüm hazırlamak için, önceden iyice senaryonun geçtiği tarihe ait kıyafetleri araştırıp, gerçeğe en yakın halde kostümler hazırlanır ve filmin bütünlüğü tamamlanmış olur. Dünyada şimdiye kadar çekilmiş pek çok dönem filmi bulunmaktadır. Ve bu filmlerdeki bazı kostümler, aşağıdaki fotoğraftaki *Golden Age* filmindeki kostümde olduğu gibi gerçekten son derece başarılı ve inandırıcı yapıtlardır.

Şekil. 3.2.1. Cate Blanchett Elizabeth the Golden Age Film, 1998

Kaynak: <https://www.theguardian.com/film/filmblog/2011/sep/29/reel-history-elizabeth-golden-age>

3.2.1. Kostüm Tasarımına Etki Eden Unsurlar

Kostüm tasarımı oluşum sürecinde, dekor, ışık, oyun, ve oyuncuların fiziksel durumuyla izleyici kitlesinin özellikleri göz önünde bulundurulur ve kostümler hazırlanırken her bir unsurun da ayrıca ele alınması gerekir.

Dekor: Tiyatroda kostüm ile dekor daima bir bütünlük içerisinde yer alır. Seyirciyle iletişime geçen bu iki unsur eserin etkiletililiği açısından çok önemlidir. Kısa bir oyunda oyuncuların kostüm değişmesi daha kolaydır. Ancak, çok perdeli bir oyunda kostümlerin değiştirilmesi için zamana karşı yarış verilir. Bu nedenle uzun

oyunlarda sahnede kopukluk olmaması açısından oyuncuların kostümleri bazı farklılıklar gösterebilir. Tiyatroda her perde için ayrı ayrı seçilen ve oyunun diğer kostümlerinin önüne geçmeyecek tarzda tasarımlar hazırlanır. Oyuncular sahne almadan önce kostümleriyle prova yaparak oyundaki uyumu ve etkileşimi görmeye çalışırlar. Provalarda kostüm ya da dekordaki eksik ya da hatalı kısımlar belirlenerek bütünlük sağlanır.

Işık: Tiyatro oyunlarında kostümlerin öne çıkmasına etki eden bir diğer unsur ışıktır. Kostümde seçilen renkler ve kesimler sahne ışığıyla farklı bir görünüm kazanmaktadır. Eğer ışık doğru seçilmezse ya da önceden prova edilmezse kostümlerin oyundaki etkisi azalabilmektedir. Her sahne için oyuncu ve kostüm bağını özenle kurmak ve ışığı doğru seçmek gereklidir. Dış hatları öne çıkaran ve oyuncunun duruşunu sağlamlaştıran ışık, kumaş çeşitlerine göre de farklılık göstermektedir.

Kostümler kırmızı ışık altındayken; kırmızı renk artarken yeşil renk siyahlaşır; mavi kararır; sarı turuncuya döner; mor renk ise kırmızılaşır (Aksel, 1998:25).

Oyuncu: Kostüm tasarımına etki eden diğer iki faktör de oyun ve oyuncudur. Kostüm, oyuncunun rolüne adapte olmasını sağlar ve vermek istediği mesajı netleştirir.

Kostüm, oyundaki karakterin psikolojisini de yansıtan bir unsurdur. Kostümdeki her detay izleyiciye oyuncu ile ilgili bazı bilgiler verir. Bir kostümün rengi, tarzı, biçimi aktörün psikolojisini yansıtır ve seyircinin rolü hissetmesini sağlar.

Kostüm, o kostümü giyecek olan oyuncu incelenmeden tasarlanamaz. Oyuncunun saç rengi, ten rengi gibi fiziksel özellikleri göz önüne alınarak kostüm hazırlanmalıdır. Denemeler esnasında da nadiren kostümlerde bazı değişikliklere gidilebilir. Oyuncunun hareketlerine ve mimiklerine bakılarak farklı kostüm detayları eklenebilir.

Oyun: Oyun tasarımı şekillendiren bir başka unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Eserin hikayesinin geçtiği zaman, karakterlerin çeşitliliği tasarımcı için birer yol göstericidir. Oyunun geçtiği zamanın tasarımcı tarafından iyice araştırılması ve detaylı olarak öğrenilmesi gereklidir. Örneğin, 16. yy’ daki kostüm detaylarının 21. yy da geçen bir oyunda kullanılması doğru olmaz. Her eser kendi döneminden izlenimler bulunduran kostümlerle zenginleşir. Ancak çağdaş eserlerde tasarımcı tamamen kendi sınırlarını kendi koyar. Set ekibinin de fikirleri alınarak eski dönem ya da çağdaş dönem olarak kostümler seçilir (Aksel, 1998:25).

Seyirci: Kostümler hazırlanırken, izleyicinin sahneye bakış açısı da dikkate alınması gereken detaylardandır. Arka sıralarda oturan izleyiciler kostümlerdeki ayrıntıları fark edemezler. Kıyafetin küçük bir parçasındaki ince bir ayrıntıyı salondaki her seyirci bulunduğu yerden görmeyebilir. Bu nedenle, kostümler tasarlanırken en uzaktan izleyen bir seyircinin görebileceği şekilde hazırlanmalıdır. Aynı zamanda seyircinin yaş aralığı da önemlidir. Yetişkinler için geniş bir renk aralığı ve çeşitli takılar kullanılabilirken, çocuklara yönelik oyunlarda daha canlı renkler seçilmeli ve dikkatlerini çekecek detaylara yer verilmelidir. (Aksel, 1998:23). Tasarım, her unsuruyla beraber bütünlük içinde ele alındığında başarılı olmak mümkündür.

3.2.2. Hollywood Sineması ve Kostüm Tasarımları

Hollywood, 20.yy.dan itibaren dünya sinemasına etkisi altına alan ABD kaynaklı bir sinema sektörüdür. Tarihi açıdan dört ana döneme ayrılmaktadır: Sessiz film dönemi, Klasik Hollywood sineması, Yeni Hollywood, Çağdaş dönem.

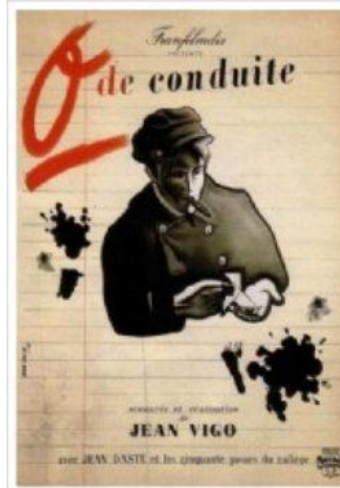
ABD’de savaş sonrasında film gösterimi ve yapımı ülkenin önde gelen sanayi kollarından biri haline gelmiştir. Geniş kitleleri etkisi altına alan bu yeni akım başlıca türlere ayrılır. Komedi en ilgi çeken sinema türlerindendir. Mack Sennett’in Keystone Stüdyosu’nda yapılan ve Keystone komedileri olarak adlandırılan bu filmler “Charlie Chaplin, Harry Langdon, Fatty Arbuckle, Mabel Normand ve Harold

Lloyd” gibi yeteneklerin de tanınmasını sağlamıştır (Smith, 1993:98). Chaplin meşhur Şarlo tipini bu tarz komedilerde oluşturmuştur (Şekil 3.2.2.1.).

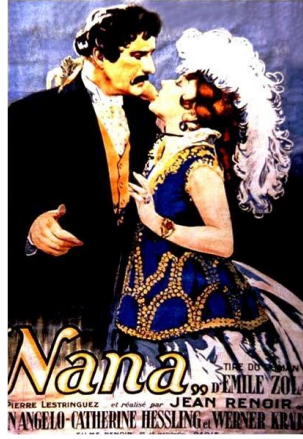
Şekil 3.2.2.1. Charles Spencer Chaplin, Jr. 1889 - 1977, İngiltere
Kaynak: <https://arsizsanat.com/sessizligin-buyusu-charlie-chaplin/>

Fransız sinemasında 30’lu yıllarda “Altın Çağ”ının simgesi olan üç yönetmeni sayesinde sesli sinema uluslar arası çapta bir gelişme kazanır. Bunlar, sesi ve görüntüyü akışkan ve rahat bir anlatımla kullanan “*Rene Clair*”, toplumsal sisteme kökten karşı çıkan şiirsel iki filmiyle sinema tarihine geçen “*Jean Vigo*” ve izlenimcilikten köklü toplumsal eleştiriye kadar değişik tutumları son derece ince işlenmiş bir anlatımla perdeye yansıtan “*Jean Renoir*”dir (Smith, 1993: 99) (Şekil 3.2.2.2. ve Şekil 3.2.2.3.).

Şekil 3.2.2.2. Jean Vigo(Hal ve Gidiş Sıfır)

Kaynak: <https://www.haberler.com/hal-ve-gidis-sifir-filmi-6176892-haberi/>

Şekil 3.2.2.3. Jean Renoir, Nana, 1926

Kaynak: <http://eriklerouge.blogspot.com/2014/04/jean-renoir-nana-1926.html>

“*Bir Ulusun Doğuşu* (İngilizce özgün adı *The Birth of a Nation*)”, 1915 yapımı sessiz bir filmidir (Şekil 3.2.2.4.). Thomas Dixon, Jr.'ın yazdığı *The Clansman* kitabından uyarlanmış ve D. W. Griffith tarafından yönetilmiştir. Film, Amerikan İç Savaşı esnasında yaşayan iki aileyi ele alır. Kuzeyli olan Stonemanlar Birleşik Devletler tarafındadır. Güneyli olanlar ise Konfedere Devlet taraftardır. Filmde Abraham Lincoln suikastı anlatılır. Ticari anlamda başarılı olan film, ırkçılıkla itham edilir ve bir çok tartışmaya neden olur. Suratlarını siyaha boyayan beyaz oyuncuların canlandığı Afro-Amerikan erkekler, beyaz kadınlara karşı cinsel saldırgan olarak tasvir edilmiştir. Ayrıca filmde Ku Klux Klan örgütü, kurtarıcı gibi gösterilmiştir. Protestolara yol açan film engellenmesine rağmen bazı yerlerde gösterime girmiş ve ırkçılığa neden olmakla suçlanmıştır.

Şekil 3.2.2.4. The Birth of a Nation (Bir Ulusun Doğuşu) 1914

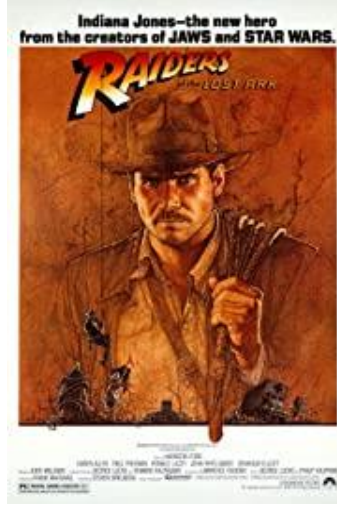
Kaynak: <https://www.istanbulsanatevi.com/sinema-dunyasi/ulke-sinemalari/amerikan-sinemasi/bir-ulusun-dogusu-the-birth-of-a-nation-filmi/>

Sesli sinema dönemiyle beraber Hindistan'da da sinemada yükselme olmuştur. Büyük çoğunluğu dönemsel konuları ve mitleri barındıran senaryosu, dansları ve şarkılarıyla çok sayıda film vizyona girmiştir.

Savaş zamanları ABD'li yapımcılar savaş farklı yönleriyle anlatan filmler yapmışlar ancak savaş sonrası stüdyo sistemi gerilemeye başlamıştır. Daha sonra savaşın neden olduğu psikolojik yıkımlar, ayrışmalar, ruhsal çöküşler konu edilmeye başlanmıştır.

60'lı yıllardaki sosya kültürel değişimler tüm dünyayla birlikte Amerikan sinemasını ve beraberinde Hollywood film endüstrisini de etkilemiştir. Süregelen klasik kalıpların dışına çıkılarak kendi bağımsız fikirlerini denemeye başlayan yapımcılar yeni bir dönemi başlatmıştır. Yavaş yavaş eğitilmiş sinemacıların da ortaya çıkmasıyla daha iddialı filmler yapılmıştır. Filmler kimi zaman âile içi ilişkileri konu alırken kimi zaman da toplumsal konulara değinmiştir. Ahlâkî anlayışlar sorgulanır, hareketli macera filmleri, gerilim, fantastik bilimkurgu gibi türlerde de gelişmeye başlayan sektör yeni yapımlarla izleyiciyle buluşmaya başlamıştır. Genç kuşağın da ilgisini çeken bilimkurgu gibi türlerle (Yıldız Savaşları, Jaws, Indiana Jones v.b.) izleyici kitlesi genişlemiş ve sinema salonlarına olan ilgi artmaya başlamıştır (Smith, 1993: 35).

Indiana Jones, Steven Spielberg ve George Lucas gibi önemli isimlerin bir araya geldiği komedi, macera ve aksiyon türündeki film serisidir. Serinin ilk filmi "*Indiana Jones ve Kutsal Hazine Avcıları*", 81'de izleyiciyle buluşmuştur (Şekil 3.2.2.5.). Oldukça ilgi çeken bu yapım, devam filmleriyle izleyicisini memnun etmeyi başarmıştır.

Şekil 3.2.2.5. Indiana Jones ve Kutsal Hazine Avcıları, 1981

Kaynak: https://www.imdb.com/title/tt0082971/?ref_=tt_mv_close

1980’lerde videonun yaygınlaşmasıyla birlikte “elektronik sinema” önem kazanmıştır. Video sektörünün yarattığı yoğun talep nedeniyle büyük şirketler kadar bağımsız küçük şirketler de film yapma şansı bulmuştur. Bunun bir etkisi olarak bağımsız yenilikçi sinema canlanmış ve genç yönetmenler de farklı fikirlerini gerçekleştirme şansı yakalamışlardır.

Hollywood, uzun yıllardır diğer film şirketlerine kıyasla daha fazla hasılat kazanmıştır. En önemli farkları ise kostüm tasarımına verdikleri özen ve detayların üzerinde dikkatle durmalarıdır. Filmlerde kullanılan kostümlerin bazen uzman ellerden geçmesi bazen de tarihçilerin yorumlarıyla şekillenmesi gerekmiştir. Diğer film şirketleri de zaman içinde bu işleyişi örnek alarak kostüm tasarımına gereken özeni vermişlerdir.

Reklâm amaçlı olarak ürünlerin filmlerde kullanılması ve tanıtımına destek olunması da sık rastlanan bir durumdur. Çok izlenen bir filmin sevilen bir aktöründe görülen ürün milyonlarca insanı etkileyip satın almaya teşvik edebilmektedir. “Ray-Ban’ın klasik Wayfarer model güneş gözlüklerinin satışları Tom Cruise’un, *Riskli İş- Risky Business* (1983) filminden sonra üç katına ulaşmış; Aviator modelinin *Top Gun* (1986) filminde kullanılmasından sonra ise markanın satışları yüzde kırk artmıştır” (Şekil 3.2.2.6.) (Akkan, 2006: 15).

Şekil 3.2.2.6. Risky Business Sunglasses

Kaynak: <https://costumerocket.com/risky-business-costume/>

Bir tasarımcının ekonomik olarak iyi bir durumda olması iyi bir iş ortağına sahip olmasını da gerektirmektedir. Tasarım yönü yüksek olan sanatçılar vizyon ve stil sahibi tasarımcılardır ve isimleri markalaşmıştır. Popülerleşmiş tasarımcılar ise daha meşhur isimler haline gelmiştir. Daha elit bir grup ise estetik ve sanatsal açıdan kendilerine yön veren isimlerdir ancak çok fazla tanınmayan kült bir gurubu oluştururlar. (Sözen, Tanyeli, 2011: 46).

3.3. Yaşadıkları Dönemlere Damgasını Vuran Kostüm Tasarımcıları ve Tasarımları

3.3.1. Edith Head

Şekil 3.3.1. 1.Edith Head Portre Fotoğrafi

Kaynak: <http://www.beyazperde.com/sanatcilar/sanatci48407/fotolar/detay/?cmediafile=21084756>

Ünlü kostüm tasarımcısı tam adıyla Edith Claire Posener, 28 Ekim 1897 yılında San Bernardino, California’da doğmuştur (Şekil 3.3.1.1.). 1919 yılında, University of California, Berkeley’den Fransızca bölümünden lisans diplomasını (B.A.), 1920 yılında ise Standford University’den roman dilleri alanında yüksek

lisans diplomasını (M.A) alıp, kariyerine Fransızca öğretmeni olarak başlamıştır. Çalıştığı okulda ek gelir elde etmek için sanat dersleri vermiştir. Çizim yeteneğini geliştirmek amacıyla gittiği Chouinard Art College'daki sınıf arkadaşlarından Betty Head'in kardeşi Charles Head ile 25 Temmuz 1923'te evlenmiş ve evliliği 1936 yılında boşanma ile sonuçlanmasına rağmen profesyonel kariyerinde Edith Head ismini kullanmaya devam etmiştir. 1924 yılında Paramount Pictures tarafından kostüm çizim sanatçısı olarak işe alınmış, daha sonra da kostüm tasarımcısı olarak burada uzun yıllar çalışmıştır. Kariyeri boyunca 35 defa Oscar'a aday gösterilmiş 8 kez kazanmıştır (Şekil 3.3.1.2).

Şekil 3.3.1. 2. Edith Head, Kostüm Tasarımı Dalında Aldığı 8 Akademi Ödülü İle Birlikte

Kaynak: <https://lifestyleasia.onemega.com/have-you-heard-of-edith-head-the-costume-designer-with-8-oscars/>

1967'de Universal Studios için çalışmaya başlamıştır. “Mae West, Veronica Lake, Ingrid Bergman, Dorothy Lamour, Betty Hutton, Loretta Young, Angela Lansbury, Bette Davis, Gloria Swanson, Elizabeth Taylor, Audrey Hepburn, Ann Robinson, Grace Kelly, Doris Day, Anne Baxter, Rita Hayworth, Kim Novak, Claude Jade, Sophia Loren” gibi bir çok ünlü ismi giydirmiştir (Landis, 2007:85).

Elli yıldan uzun süren olağanüstü bir kariyere sahip olan Edith Head, bir Hollywood dahisidir. “*The Heiress* (1949), *Samson ve Delilah* (1949), *All About Eve*

(1950) (Şekil 3.4.3.), *A Place in the Sun* (1951), *Roman Holiday* (1953), *Sabrina* (1954), *The Facts of Life* (1960) ve *The Sting* (1973)” filmlerinin kostümlerini tasarlamıştır. Beşinci Oscar’ı olan *Roman Holiday*’deki çalışmasıyla kazandığı 1954 Akademi Ödülleri’nde ise "Eve gidip bunun için bir elbise tasarlayacağım" demiştir (Hernandez, 2018).

Şekil 3.3.1.3. Edith Head’in *All About Eve*’de (1950) Bette Davis tarafından giyilen orijinal bir elbise taslağı

Kaynak: <https://lifestyleasia.onemega.com/have-you-heard-of-edith-head-the-costume-designer-with-8-oscars/>

Edith Head, en iyi siyah beyaz kostümler dalında “*All About Eve*” (Şekil 3.3.1.3.) filmi ile 2. Oscarını almıştır. Film için hazırlayacağı kostümleri tasarlamadan önce New York sosyetesinin birçok farklı yelpazesini titizlikle araştırmıştır. Davis’in kusursuz bir şekilde tasarlanmış ve koyu renkli kıyafetlerinden (bir eldiven gibi telaşlı divasına uyan) Anne Baxter’in huysuz asistan paltolarına ve takımlarına kadar “*All About Eve*”, kadın giyim üzerine bir ustalık dersidir (Hernandez, 2018).

Şekil 3.3.1.4. A Place in the Sun'da Edith Head'in Elizabeth Taylor için tasarladığı, korsajında çiçek detaylı beyaz elbisesi

Kaynak: <https://lifestyleasia.onemega.com/have-you-heard-of-edith-head-the-costume-designer-with-8-oscar/>

Elizabeth Taylor, *A Place in the Sun*'da Edith Head'in tasarladığı, korsajında çiçek detaylı beyaz elbisesini (Şekil 3.3.1.4.) giydiğinde, 1950'lerin başındaki modacılar çıldırmıştır. Elbise anında ikonik bir hal almış ve büyük mağazalar onu satış amacıyla yeniden yaratmaya çalışmıştır. Ancak Head, ünlü yıldızların da övgüleriyle kendinden sıkça söz ettirmeye devam etmiştir.

Şekil 3.3.1.5. Edith Head'in Sabrina'da Audrey Hepburn tarafından giyilen bir elbise için yaptığı orijinal eskiz (Hubert de Givenchy ile birlikte) (1954)

Kaynak: <https://lifestyleasia.onemega.com/have-you-heard-of-edith-head-the-costume-designer-with-8-oscar/>

Hepburn'ün ikonik elbiseleri, çalışmaları için Oscar ödülü alamayan o zamanlar bilinmeyen "Hubert de Givenchy" tarafından tasarlanmıştır (Şekil 3.3.1.5.). Head'in rehberliği ve Hepburn'ün desteği altında, Givenchy bugün hepimizin bildiği

ikonik kariyerine sahip olmuştur. Ayrıca, Head'in erkek giyim ürünleri *Sabrina*'da yeterince ön plana çıkmamıştır. Filmde iki erkek başrol için smokin, ceketler ve spor montlardan oluşan muhteşem kıyafetler tasarlamıştır. Holden'ın filmin balo sahnelerinde giydiği beyaz smokin, döneme damgasını vuran oldukça başarılı tasarımlardandır.

Şekil 3.3.1.6. Edith Head'in *The Sting*'de (1973) Robert Redford tarafından giyilen özel bir takım elbisesi orijinal taslağı

Kaynak: <https://lifestyleasia.onemega.com/have-you-heard-of-edith-head-the-costume-designer-with-8-oscars/>

Edith Head'in kariyeri 1970'lerde durulmaya başladığında, içinde hâlâ bir Oscar ödülü tutkusu kalmıştır. Zafer turunu George Roy Hill'in en iyi film ödüllü "*The Sting*" filminde yapmış ve erkeklerin başrolünü mükemmel bir şekilde tasarlayarak sergilemiştir. Her iki erkek yıldızın karakterleri kişilik açısından çok farklı olduğundan Head, giysilerle oynamak için harika bir fırsat bulmuştur. Newman'ın Henry'si kaygan ve kurnazdır, Redford'un Hooker'ı sağlam ve sokak tarzındadır.. Sonuç: Erkek giyiminde hatırlanmaya değer anlar ortaya çıkmıştır. Head'in iyi tasarlanmış takımları, özel şapkaları, gösterişli smokinleri ve ince çizgili giysileri, 1970'lerde filme alınan en iyi erkek kıyafetlerinden bazılarıdır (Şekil 3.3.1.6.).

3.3.2. Deborah Lynn Scott

Şekil 3.3.2.1. Deborah Lynn Scott Roportaj Fotoğrafi

Kaynak: <https://alchetron.com/Deborah-Lynn-Scott>

1954 doğumlu, Amerikalı kostüm ve set tasarımcısıdır (Şekil 3.4.2.1.). 1997’de *Titanic* filmiyle En İyi Kostüm Tasarımı dalında Oskar almıştır. Deborah Lynn Scott, “*Don't Answer the Phone* (1979), *E.T.*, *The Extra-Terrestrial* (1982), *Back to the Future* (1985), *Legends of the Fall* (1994), *The Patriot* (2000), *Transformers* (2007), *Avatar* (2009) ve *Love & Other Drugs* (2010)” filmleriyle başarısını yükseltmiştir (Landis, 2007).

1997’de gişe rekorları kıran *Titanic*’in ilk büyük ölçekli kostüm sergisi George Vanderbilt’in evi olarak geçen “The Biltmore Company House”da sergilenmiştir (Şekil 3.4.2.2.). *Titanic*, en zengin müşterilerinin hayatlarını taklit etmek için her türlü masrafı yapmıştır ve Vanderbilt evi gibi büyük balo ve yemek odalarının yanı sıra birinci sınıf yüzme ve egzersiz tesislerini içermektedir. Ayrıca *Titanic*, geniş bir ekonomik yelpazeye de hitap etmeyi başarmıştır.

Akademi Ödüllü Tasarımcı Deborah L. Scott’ın ellideki fazla kostümler, Vanderbilt’in evine titiz bir şekilde serpiştirilmiş ve özellikle Biltmore’un Yorumlama Küratörü Leslie Klinger tarafından filmdekileri yansıtmak için seçilen ortamlarda düzenlenmiştir.

Şekil 3.3.2.2. Titanic film kostümleri

Kaynak: <https://theartofdress.org/2018/02/24/glamour-on-board-fashion-from-titanic-the-movie-at-biltmore-house-now-through-may-13/>

Titanic'te her sahne için özel olarak tasarlanan kıyafetler, oyuncunun sahneyi en rahat ve doğal şekilde hissettirebilmesini amaçlamıştır. Rose karakteri için seçilen kıyafetler dönemin özelliklerini yansıtmakla birlikte, karakterin role girmesini de kolaylaştırmıştır (Şekil 3.3.2.3.)

Şekil 3.3.2.3. Titanic filminde Rose'un kostümleri ve eskizler, Kate Winslet

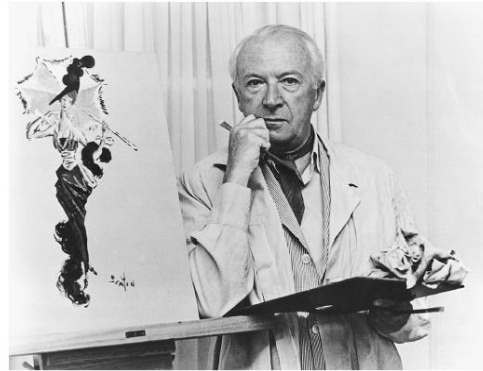
Kaynak: <https://onscreenfashiondotcom.wordpress.com/tag/deborah-lynn-scott/>

James Cameron'ın yönetmenlik girişimi *Titanic*'teki çalışmalarıyla tanınmıştır ve kendisine En İyi Kostüm Tasarımı Akademi Ödülü'nü kazandırmıştır (Şekil 3.3.2.4). Ayrıca “*Shakespeare in Love*'da (1998) ve *The Young Victoria*'da (2009)” yardımcı kostüm tasarımcısı, “*Alouette, je te plumerai* (1989) ve *Midsummer, Nat Horne Theatre, New York City*'de (1990)” set tasarımcısı olarak çalışmıştır (Deborah Lynn Scott, Anonim, b.t.)

Şekil 3.3.2.4. Titanic filminde Rose'un kostümleri ve eskizler, Kate
Kaynak: <https://onscreenfashiondotcom.wordpress.com/tag/deborah-lynn-scott/Winslet>

3.3.3. Cecil Beaton

Şekil 3.3.3.1. Cecil Beaton

Kaynak: <http://www.filmreference.com/Writers-and-Production-Artists-Ba-Bo/Beaton-Sir-Cecil.html>

1904 doğumlu İngiliz fotoğrafçı ve set tasarımcısıdır (Şekil 3.3.3.1.). Cecil Beaton çok küçük yaşlarda fotoğrafçılığa ilgi duymaya başlamıştır. Zamanla moda fotoğraflarını taklit ederek kendine yeni bir yol çizmiş, yumuşak odakla titrek görünümlü fotoğraf çekimleri denemiş ve bu stille bir çeşit hayâl gibi görünen moda

fotoğrafları elde etmeyi başarmıştır. Cambridge Üniversitesi'nden aldığı eğitimle beraber fotoğrafçı olarak adını duyurmaya başlamıştır.

Geleneksel portre fotoğraf stilini benimsememiştir. Daha önce denenmemiş farklı ve sıradışı pozlarda çekim yapan Beaton, fotoğraflarının arka planlarını özenle seçmiş kompozisyona büyük önem vermiştir. Sanat eseri kıvamında fotoğraflar çekmeyi başarmış ve ünü artarak ülke dışına uzanmıştır.

Fotoğraflarını çektiği ünlü isimlerden bazıları “Gary Cooper ve Marlene Dietrich”tir. Daha sonra, “Kraliçe 11. Elizabeth” de fotoğraflarının çekilmesini istemiştir. “Kraliçe, Beaton'ın çıkardığı işten o kadar etkilenmiştir ki, daha sonra kraliyet ailesinin resmi fotoğrafçısı olarak Beaton'ı atamıştır” (Landis, 2007).

Şekil 3.3.3.2. Kraliçe'nin Elmas Jübile'sini kutlamak için V&A, fotoğrafçı Cecil Beaton'ın çektiği (1904-1980) Majesteleri'nin portreleri

Kaynak: <https://www.redeye.org.uk/exhibitions/queen-elizabeth-ii-cecil-beaton-diamond-jubilee-celebration>

Beaton fotoğrafçılığın dışında sahne ve kostüm alanıyla da ilgilenmiştir ve “Gigi ve My Fair Lady” (Şekil 3.3.3.2.) filmlerindeki çalışmalarıyla Oscar ödülü almıştır (Landis, 2007).

3.3.4. Colleen Atwood

Şekil 3.3.4.1. Colleen Atwood

Kaynak: <https://variety.com/2015/artisans/production/colleen-atwood-on-designing-into-the-woods-costumes-1201432677/>

“*My Fair Lady*” filmiyle Oscar alan kostüm sanatçısı, aynı zamanda Vogue dergisi için ürün fotoğrafçısı olarak kariyer yapmıştır. “*The Silence Of The Lambs*” filminde Anthony Hopkins’in başrolünü üstlendiği filmde “Hannibal” karakterinin taktığı orijinal maske ile ismini duyuran tasarımcı daha sonra “*Chicago, Memoirs of a Geisha* ve *Alice in Wonderland*” yapımlarındaki tasarımlarıyla üç defa Oscar’a layık görülmüştür (Şekil 3.3.4.2.) Atwood, 60’a yakın filmde görev almıştır. 7 Oscar adaylığı bulunan Atwood, Huffington Post’a verdiği röportajda; “1980’de, SoHo’da ısmarlama iş yapan tasarımcılara etiket dikiyordum. Kariyerime böyle başladım” ifadesini kullanmıştır (Landis, 2007).

Şekil 3.3.4.2. Memoirs of a Geisha, Hatsumomo

Kaynak: <https://hayochifabricfilms.wordpress.com/2014/09/04/colleen-atwood-in-memoirs-of-a-geisha/>

Hannibal Lecter'in maskesinden Edward Scissorhands'ın makaslı ellerine kadar, döneme damgasını vuran bir çok tasarıma imza atmıştır. Atwood, 2012 filmi Pamuk Prenses ve Avcı'nın yanı sıra, Kraliçe Freya, Emily Blunt ve Kraliçe Ravenna rolünde Charlize Theron'un oynadığı 2016 The Huntsman: Winter's War için kostümler tasarlamıştır (Şekil 3.3.4.3.).

Şekil 3.3.4.3. The Huntsman: Winter's War: Kraliçe Freya'nın kostümü

Kaynak: <https://www.wbur.org/npr/496119928/costume-designer-colleen-atwood-took-unlikely-path-to-hollywood-royalty>

1980'lerden beri istikrarlı bir şekilde çalışarak geçmişten ve gelecekte karakterler giydirmiştir. Kostüm tasarımcısı Salvador Perez, her gün çalıştığı Universal'da sergilenen, Atwood'un kostümlerini incelemiş ve şöyle demiştir:

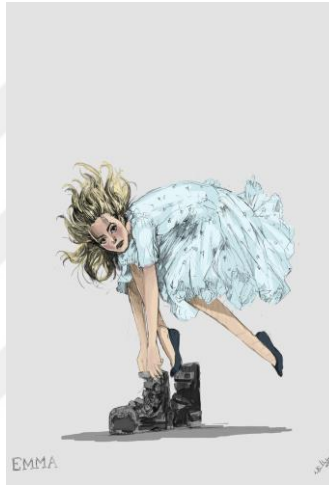
"O kostümlere her baktığımda daha önce fark etmediğim farklı bir ayrıntı görüyorum. Kostümlerinde çok fazla nüans var. Beyninin nasıl çalıştığı beni büyülüyor. "

Atwood, ayrıntılı ve zengin kostümlerle tanınmaktadır. Bu süslemelerin ve detayların izleyiciler tarafından görülemeyebileceğini bilse bile eklemiştir. Bir filme hazırlanırken, bir karakterin dolabında neler olabileceğini inceleyerek daima doğru malzemeleri bulmuştur (Blair, 2016).

Atwood, New York'un giyim bölgesindeki B&J Fabrics için,

"Genç bir tasarımcı olarak onların kumaşını alacak kadar param olmadı ama bana karşı her zaman çok nazik davrandılar ve satın alabileceğim kumaşı bulmama yardım ettiler," demiştir.

Atwood, *Bayan Peregrine'nin Tuhaf Çocuklar Evi* filminde 40'larda yaşayan "Tuhaflar"ı giydirmek için ilk ilham olarak, yazarın topladığı eski "tuhaf fotoğraflarla" dolu "Miss Peregrine" kitabının sayfalarına bakmıştır. Bit pazarlarından ve takas toplantılarından elde ettiği dökümanları incelemiş, daha sonra, (çoğunlukla) 1940'ların silüetlerine sadık kalarak, ısmarlama kostümleri, her bir "Tuhaflığa" güç imzasının unsurları ve nitelikleriyle tasarlamıştır (Şekil 3.3.4.4., Şekil 3.3.4.5.).

Şekil 3.4.4.4. Bayan Peregrine'nin Tuhaf Çocuklar Evi'nden Emma için Atwood'un eskizi

Kaynak: <https://www.wbur.org/npr/496119928/costume-designer-colleen-atwood-took-unlikely-path-to-hollywood-royalty>

Şekil 3.4.4.5. Soldan Olive (Lauren McCrostie), Bronwyn (Pixie Davies), Millard (Cameron King), ikizler (Thomas ve Joseph Odwell) ve Emma (Ella Purnell), Miss Peregrine'in Tuhaf Çocuklar Okulu'ndaki "Tuhaf" lardan bazılarıdır.

Kaynak: <https://www.wbur.org/npr/496119928/costume-designer-colleen-atwood-took-unlikely-path-to-hollywood-royalty>

Atwood, Olive'in alev kırmızısı saçlarını tamamlamak için orkide baskılı leylak desenli bir elbise tasarlamıştır. Kostüm tasarımcısı, "Genç bir bayanın vücudunda biraz yaşlı bir kadındı, bu yüzden kostümüne fırırlar ve daha telaşlı detaylar koydum" diye eklemiştir (Şekil 3.3.4.6. ve Şekil 3.3.4.7.) (Costume Design: Dressing Miss Peregrine's Peculiar Children, Anonim, b.t.).

Şekil 3.3.4.6. Miss Peregrine's Peculiar Children, Atwood eskizleri

Kaynak: <https://www.chapter1-take1.com/2016/10/costume-design-dressing-miss-peregrines.html>

Şekil 3.3.4.7. Miss Peregrine's Peculiar Children, Atwood C.

Kaynak: <https://www.chapter1-take1.com/2016/10/costume-design-dressing-miss-peregrines.html>

3.3.5. April Ferry

Şekil 3.3.5.1. April Ferry

Kaynak: <https://www.hollywoodreporter.com/live-feed/game-thrones-costume-designer-april-803895>

1932 doğumlu kostüm tasarımcısıdır (Şekil 3.3.5.1.). 67. Akademi Ödülleri'nde “*Maverick*” filmiyle En İyi Kostüm dalında aday olmuştur (Şekil 3.3.5.2.). Emmy ödüllerinde de bir televizyon programına hazırladığı kostümlerle ödül almaya hak kazanmıştır. Ayrıca “*Hallmark*” filmi için 1989 yılında tekrar Emmy ödülüne aday gösterilmiştir. 2014 yılında Nisan ayında “Kariyer Başarı Ödülü” almıştır. “*Rome*” dizisi için hazırladığı 4 bini aşkın kostüm tasarımı ile Oscar’a aday gösterilmiştir. Yakın zamanda ses getiren bir çok film ve dizinin kostümlerini de tasarlayarak başarısı ve çizgisiyle ün kazanmıştır (Landis, D. N., 2007).

Şekil 3.3.5.2. Maverick (1994)

Kaynak: <https://see-aych.com/90s-movies/maverick/>

3.3.6. Sandy Powell

Şekil 3.3.6.1. Sandy Powell ve kostüm tasarımı eskizleri

Kaynak: <https://www.thewrap.com/sandy-powell-oscar-costumes-favourite-mary-poppins-returns/>

1960 doğumlu İngiliz tasarımcı eğitimini Londra'daki ünlü moda okulu olan Central Saint Martins'de almıştır. Kendi ifadeleriyle Powell; küçük bir kız çocuğuyken kostümleri incelemeyi çok seven, sık sık süslenip kıyafet değiştirerek oyunlar oynayan, en çok da kendi kıyafetlerini dikmeye çalışan bir çocuk olmuştur. 7 yaşındayken Christmas hediyesi olarak büyükannesinin ona aldığı dikiş makinası tekstil hayatındaki dönüm noktası olmuştur (Şekil 3.3.6.1.) (Sandy Powell costume designer, Anonim, b.t.).

Dansçı ve koreograf Lindsay Kemp'in prodüksiyonları için kostümler tasarlamıştır. Bunlardan ilki Milano'daki La Scala'daki *Nijinsky* gösterisidir. 1980'lerin başında Powell, akıl hocası ve hayatında etkili bir yeri olan film yapımcısı Derek Jarman ile tanışmıştır. Jarman'ın tavsiyesine uyarak, bir yılını müzik videoları üzerinde çalışarak geçirmiştir. Film endüstrisine ise 1986 yılında Jarman filmi olan *Caravaggio* için kostümler tasarlayarak başlamıştır(Şekil 3.3.6.2.).

Şekil 3.3.6.2. Caravaggio, 1986

Kaynak: <https://agnautacouture.com/2014/11/23/sandy-powell-costume-is-more-interesting-than-fashion-part-one/>

Şekil 3.3.6.3. Tilda Swinton as Orlando, ph by Karl Lagerfeld Vogue, July 1993

Kaynak: <https://agnautacouture.com/2014/11/23/sandy-powell-costume-is-more-interesting-than-fashion-part-one/>

Kariyerindeki büyük atılımı Virginia Woolf'un *Orlando* (1992) filminin uyarlamasından elde etmiştir (Şekil 3.3.6.3.). Film, geçtiği dönem itibarıyla en tecrübeli tasarımcı için bile zorlayıcı sayılmıştır. Sonuçta, hikaye Orlando'nun birkaç yüzyıllık İngiliz tarihinde geçmektedir ve çeşitli hayatlar (her iki cinsiyet açısından da) deneyimlemesini gerektirmektedir. Doğal olarak kostüm tasarımı, filmin başarısının ayrılmaz bir parçası olmuştur. Cesaret, yaratıcılık, hassasiyet ve detaylara gösterilen özen, Powell'ın çalışmalarının ayırt edici özellikleridir. Tilda Swinton'ı kusursuz bir şekilde giydirmeyi başaran Powell, olağanüstü kostümleriyle ilk Oscar

adaylığını bu filmde kazanmıştır (Şekil 3.3.6.4.) Ve o zamandan beri sektörün en saygın tasarımcılarından biri haline gelmiştir (“Orlando Costume design by Sandy Powell and Dien van Straalen”, Anonim, 2016).

Sandy, bir senaryoyu, görmek isteyeceği, izlemek için para ödeyeceği bir film olup olmadığına göre değerlendirmiştir. Senaryoyu okuduktan ve keyif aldıktan sonra yönetmenle bir toplantı yapar ve iş teklif edilirse araştırmalara başlar. Jarman tarafından kendisine verilen ve neredeyse tüm filmlerinde ilham kaynağı olarak kullandığı Josef Koudelka'nın *Gypsies* fotoğraf kitabı da dahil olmak üzere çok sayıda kitaptan faydalanmıştır. Referans görüntülere karar verdikten sonra ilk iş oyuncuyla tanışmaktır. Daha sonra desen çizmek yerine kumaşlara bakarak, kumaşı kostümler için birer ilham kaynağı olarak kullanır. Manken üzerinde kumaşla denemeler yaparak formlara karar verir. Ardından, yönetmene sunum için değil, sadece kendisi ve yapımcısı için tasarlanmış kaba eskizler çizer. Her zaman orijinal kaba taslak değişir. Kostümler seçildikten sonra kostüm illüstrasyonları yapar (Sandy Powell, *Costume is More Interesting than Fashion*, Anonim, 2014).

Şekil 3.3.6.4. Tilda Swinton, 1993

Kaynak: <https://agnautacouture.com/2014/11/23/sandy-powell-costume-is-more-interesting-than-fashion-part-one/>

“Amerikan Kostüm Tasarımcıları Birliği Fantastik Film Dalında En İyi Kostüm Tasarımı Ödülü” adaylığı dışında, “*Shakespeare in Love* (1998), *The Aviator* (2004), ve *The Young Victoria* (2009)” filmleriyle En iyi Kostüm Tasarımı dalında Akademi Ödüllerini kazanmıştır. 12 defa bu dalda ödüle aday gösterilmiş ve

“Cinderella” filmiyle 2014’te, “Young Victoria” filmiyle de 2010’da En İyi Kostüm Dalında Oskar ödülü almaya hak kazanmıştır (Landis, 2007). 2010 yılında Powell, The Young Victoria filmindeki çalışmasıyla üçüncü kostüm tasarımı Oscar’ını kazanmıştır(Şekil 3.4.6.5.).

Şekil 3.3.6.5. Young Victoria filmi, Emily Blunt, Victoria'nın düğün elbisesi ile
Kaynak: <https://shopmodig.com/blogs/dressing-vintage-blog/movie-monday-academy-award-winning-costume-designers>

Shakespeare in Love, tasarımcı Sandy Powell'a, En İyi Kostüm dalında (*Mary Poppins Returns*, *The Young Victoria*) dahil olmak üzere yedi çarpıcı Oscar kazandırmıştır(Şekil 3.3.6.6). Powell, filmde dönem dramasında yeniden ortaya çıkan ve hikaye çizgilerini destekleyen en az üç farklı renk kullanmıştır: Kıpkırmızı, altın ve mavi. Hepsi bu geçmiş çağdalarındaki renk anlayışını vurgulamayı sağlamıştır (Willow and Thatch, 2020).

Şekil 3.3.6.6. Shakespeare in Love, courtesy Miramax
Kaynak: <https://www.willowandthatch.com/shakespeare-in-love-movie-costumes/>

3.3.7. Ruth E. Carter

Şekil 3.3.7. 1. Carter in March 2018

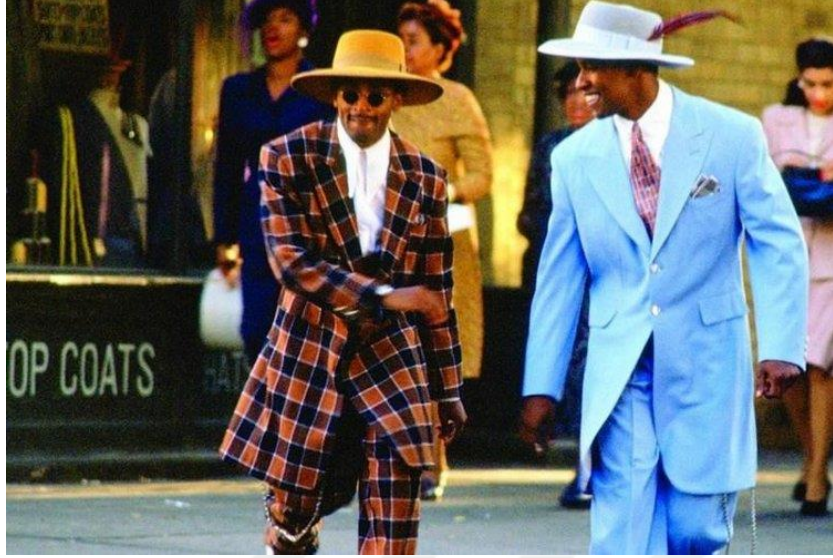
Kaynak: https://www.wikiwand.com/en/Ruth_E._Carter

Ruth E. Carter 10 Nisan 1960 doğumludur. 40'tan fazla filmde çalışmış bir Amerikalı kostüm tasarımcısıdır (Şekil 3.3.7.1). Carter, şu anda Hampton University, Virginia olarak bilinen Hampton Institute'tan 1982 yılında Bachelor of Arts Diploması ile mezun olmuştur. Tasarımcı kariyerine Santa Fe Operası'nda stajyerlik yaparak başlamıştır. 1986'da Los Angeles Tiyatro Merkezi'nde çalışırken, onu ikinci filmi “*School Daze (1988)*” için işe alan ve daha sonra “*Do the Right Thing (1989)*” da dahil olmak üzere bir dizi filmde birlikte çalışacağı yönetmen Spike Lee ile tanışmıştır. Carter, “*Oldboy (2013)*, *Da Sweet Blood of Jesus (2014)* ve *Chi-Raq (2015)*” dahil olmak üzere Lee ile bir çok yapımda birlikte bulunmuştur. (Ruth E. Carter, Anonim, b.t.).

Tasarımcı, Spike Lee dışında “Steven Spielberg ve John Singleton” gibi isimlerle çalışmış, “Denzel Washington, Josh Brolin, Angela Bassett, Jane Fonda” gibi ünlü isimleri giydirmiştir.

Carter ayrıca, Lee Daniels tarafından yönetilen “*What's Love Got to Do with It (1993)*, *Serenity (2005)*, *Four Brothers (2005)*, *Sparkle (2012)*, *The Butler (2013)*, *Lee Daniels ve Selma (2014)*” üzerine çalışmalarıyla tanınmaktadır.

Carter, sinema kariyeri boyunca, “Spike Lee'nin biyografik filmi *Malcolm X (1992)*, Steven Spielberg'in drama filmi *Amistad (1997)* ve Ryan Coogler'in *Marvel* süper kahraman filmi *Black Panther (2018)*” ile En İyi Kostüm Tasarımı dalında Akademi Ödülü'ne üç kez aday gösterilmiştir (Şekil 3.3.7.2.).

Şekil 3.3.7.2. Malcom X, 1992

Kaynak: <https://orangemag.co/orangeblogger/2018/2/27/costuming-a-culture-the-magic-of-ruth-e-carter>

En iyi kostüm tasarımı dalında Akademi Ödülü alan ilk Afrikalı-Amerikalı olmuş, Marvel Studyolarına da bu alanda ilk ödülleri kazandırmıştır (Şekil 3.3.7.3).

Şekil 3.3.7.3. Ruth E. Carter, Oscar'da "Kara Panter" için en iyi kostüm tasarımı ödülünü kabul ediyor.

Kaynak: <https://wamu.org/story/19/02/27/from-black-panther-to-malcolm-x-ruth-e-carter-creates-character-through-costume/>

Marvel kostümlerinde, Maasai ve Ndebele halkı da dahil olmak üzere birçok geleneksel Afrika giysisinden ilham almıştır (Şekil 3.3.7.4)..Estetik ilhamlar almak için Güney Afrika'ya kadar gitmiş ve filmin kostümlerine geleneksel “Lesoto” tasarımlarını da dahil etme izni almıştır (Ruth E. Carter, Anonim, b.t.).

Şekil 3.3.7.4. Marvel, Black Panther, 2018

Kaynak: <https://orangemag.co/orangeblogger/2018/2/27/costuming-a-culture-the-magic-of-ruth-e-carter>

Carter, “Mara Brock Akil”in hazırladığı ve “Gabrielle Union”ın oynadığı, “BET Networks”te Amerikan televizyon dizisi “*Being Mary Jane*” için kıyafetler tasarlamıştır. Carter, 2021’de “Hollywood Walk of Fame”de film kategorisinde bir yıldız almıştır (Şekil 3.3.7.5).

Şekil 3.3.7.5. Carter in Hollywood Walk of Fame, 2021

Kaynak: <https://www.apparelnews.net/news/2021/mar/05/ruth-e-carter-receives-walk-fame-star/>

4 KOSTÜM TASARIMI VE ÜRETİM SÜRECİ

Bir kostüm tasarımcısı sürece başlarken ilk önce oyunun ya da senaryonun geçtiği dönemi inceleyerek tarihsel dönem incelemesi yapmak zorundadır. Oyunda geçen karakterleri, rolleriyle birlikte tek tek düşünerek ele alır, duygusal durumlarını, vermek istedikleri mesajları inceleyerek, eserde bulundukları konum itibarıyla onlara en uygun kostümleri tasarlamaya çalışır. Dönem yapımlarında karakterler farklılıklar göstermektedir. Bu nedenle her dönemin özelliği yeterince araştırılmadan tasarım aşamasına geçilemez. Aksesuarlar, kostümler, dekor her ayrıntı bütünlük içerisinde ele alınır. Bunları belirledikten sonra tasarımcı eskizlerini yapar ve en uygun tasarımları meydana getirir. Aksi durumda yapılan yanlış tasarımlar ya rolleri yeterince yansıtamaz ya da dekor ve kostüm senaryonun ve oyunun önüne geçebilir.

Tasarımın her alanında büyük önem taşıyan renk skalası kostüm tasarımında da aynı etkiye sahiptir. Bir oyuncunun mutlu ya da üzgün olduğunu, iyi ya da kötü karakterin vurgusunu giydiği kostümlerdeki renklerle anlamak ve hissetmek mümkün olmaktadır. Örneğin, “*Bin Bir Gece Masalları*”nda Halife Harun Reşit öfkeli olduğunda kırmızı renkte giysi tercih etmektedir. Renkler, oyuncunun ruh halini destekleyen ve seyircinin rolü hissetmesini sağlayan önemli bir öğedir (Göknıl, 2000).

Kostümlerde kullanılan işaretler belli bir düşünceye yönelik olduğunda başarıya ulaşır. Oyunda ya da filmde verilmek istenen mesajı desteklediği sürece kostüm, görevini yerine getirmiş olur.

4.1. Kostümün Sinemadaki Rolü

Kostüm, oyunda izleyiciye verilmek istenen etkinin artırılmasını sağlar. Oyundaki rollerin izleyici tarafından hissedilerek izlenilmesine, senaryonun anlaşılmasına yardımcı olur. Kostümlerin en çok üstlendiği bir diğer görev de sosyal statü farklılıklarını vurgulamasıdır. Oyundaki karakterlerin hangisinin fakir hangisinin zengin olduğunu, üst alt sınıf ayrımını, rütbe farklılıklarını ve güç ayrımını kıyafetlere bakarak anlaşılması sağlanır. Oyundaki ya da filmdeki her rol ve

seçilen kostüm büyük önem taşır. Bütünden kopmadan ve anlamını yitirmeden tasarım süreci işlemelidir. Bu anlamda kumaş ve metaryal seçimleri de büyük önem taşımaktadır.

Kostüm tasarımcısının, dekoru ve oyuncuların fiziksel özelliklerini de dikkate alması gerekir. Kostüm tasarımcısı dekorcuyla birlikte fikir alışverişinde bulunmalıdır. Ortak verilen kararlar ve incelemeler sonucunda daha sağlıklı ve amacına uygun tasarımlar üretilir. Dekorda kullanılan renk skalasının kostüm renkleriyle olan uyumu ve ne çıkarıcılığı ele alınmalı, toplantılar yapılarak hangi renk kostümde hangi renk dekor kullanılacağı tek tek dşnlmelidir. Parlak renkler kullanılan kostümlerin daha sakın tonlardaki dekorlarla kullanılması gibi ayrıntılar her zaman izleyicide daha olumlu bir etki bırakmaktadır. Tüm bu ayrıntıların dışında oyuncuların fiziksel özelliklerinin de tasarım sürecine dahil edilmesi gerektiği unutulmamalıdır.

Kostüm tasarım süreci boyunca tüm set ekip halinde çalışmalıdır. Terziden rejiye, kostmcden dekorcuya kadar herkes iletişim halinde ve fikir alışverişinde kalmalıdır (Gknl, 2000).

Tasarımcı tüm ekiple birlikte iletişim halindeyken aynı zamanda rejinin senaryo ve roller hakkında bilgilendirmesi sayesinde daha doğru ve uygun eskizler hazırlar. Diğer yandan oyuncuların rollerini inceleyerek karakterleri izlemek onları tanımlayan en iyi kostümleri tasarlamakla görevlidir. İşin en mühim kısmını bu analizler oluşturur. Tasarımcının oyuncularla sohbet edip kostüm sürecinde onların da fikrini alması gerekir. Kostüm tasarımcısının karakter analizi esnasında sorması gerekli olan sorular şunlardır:

“Her sahnenin kendi içindeki havası, ruh hali nedir?
Her sahnede yer alan karakterlerin görevi nedir?
Oyunculardan hangileri fiğran, hangileri ana kahramandır?
Bir karakterin oyundaki diğer karakterlerle bağlantısı nedir?
Oyunda yer alan karakter bir önceki sahneye göre değişime uğramış mıdır?” (Aksel, 1988).

Tasarımcının, çizdiği kostümün oyuncu üzerinde nasıl duracağını önceden hesaplayarak, oyuncunun rolüne ne tür bir katkıda bulunacağını düşünmesi ve ona göre tasarlaması gerekir. Kimi zaman oyuncunun rolüne göre fiziki özelliklerinin değiştirilmesi gerektiğinde de kostümde yapılacak bazı teknik ayarlamalar ve hilelerden yardım alınır. Yastıkla dolgu yapmak, plastik makyajla yaşlandırmak gibi uygulamalar role göre kostüm ve makyajı şekillendirir.

4.2. Kostüm Tasarımı Üretim Süreci

Tasarımcı üretime kadar olan süreçteki hazırlığını tamamladıktan sonra üretim ve sonrası için de hazırlık yapmalıdır. Kostümlerin renkleri, kumaşları, detaylarında kullanılacak metaryaller, desenler, baskılar, üzerinde kullanılacak aksesuar ve takılar, bütünleştirici etki yaratacak olan saç stili ve makyaj için yapılan araştırmalardan sonra, dekorla ve rejisiyle olan fikir alışverişleri de eklenerek üretim ve tasarım aşaması başlamış olur. Her tasarımcı gibi kostüm tasarımcıları da var olan koleksiyonlardan ve kataloglardan, çıkmış dergilerden, afişlerden ilham alabilir. Bütün incelemelerden sonra kullanılacak kumaşlar kadar dokuma seçimi de çok önemlidir. Kabartmalı ya da işlemeli kumaşlar, farklı dokular oyunun konseptine uygun olarak seçilir (Aksel, 1988).

Dokumalarda önemli olan unsur kostümle verilmek istenen imaj için en uygun dokunun seçilmesidir. Her dokunun kendine has bir imajı ve kimliği vardır. Tasarımcı bu kimliklerin özgünlüğünden yararlanır. Farklı farklı kumaşlar farklı farklı kimlikler ve imajlar anlamına gelir. Bu da tasarımda zenginlik ve çeşitlilik sağlar.

Tasarımcı hangi malzemelerle neyi üretebileceğini farkettikten sonra eskiz çalışmalarına geçer. Burada figürün yani imaj yüzünün tasarlanması ilk aşamadır. Kostümü giyecek olan kişi, yani silüet tasarlanan modelin öne çıkmasında oldukça önemlidir. Nasıl bir karakterle kostümün yansıtılacağı belirlenir. Burada amaç önceden çok boyutlu bir izlenim elde edebilmektir. Silüet, oyuncunun karakter özelliğini yansıtacak şekilde stilize edilir. Kıyafetin duruşuna anlam katarak

tasarımcıya işin son hali için ön bilgi verir. Duruş, bakış, çene yapısı, saç rengi, ten rengi, tüm fiziksel özellikler tasarımcının eskizini en iyi şekilde taşımalıdır.

Kostüm tasarımında zaman kullanımı çok önemli bir kavramdır. Eskiz olarak çizilen iki boyutlu tasarımların, gerçeğe dönüştürüldüğü aşama üretim aşamasıdır. Oyuncuların fiziksel özelliklerine göre özel kalıplar çıkarılır. Sonrasında belirlenen kumaşlar kalıplara göre kesilir ve dikime gider. Manken üzerinde kostümün genel duruşu ile ilgili son provalar ve düzeltmeler yapılır (Göknil, 2000).

5 MODA TRENDLERİ

Trend, kelime anlamı eğilimdir. Son zamanlarda çok sık karşılaşılan bu terim artık hayatımızın bir parçası halindedir. Yılın moda trendleri denildiğinde çoğu kişinin hâkim olduğu bir alan olan eğilimler, bir çok faktörün etkisinde oluşmaktadır. İlk zamanlar daha az bir alanda kullanılan trend kelimesi zamanla moda endüstrisinin vazgeçilmesi olmuştur. Tüketicilerin eğilimlerini, ihtiyacını veya yöneldikleri alanları ölçen ve üreticilere fikir veren bu terim günümüzde her alanda aktif olarak kullanılmaktadır.

Trend kavramı günümüzde büyük bir hızla değişim göstermektedir. Piyasada rekabetçi bir konumda olabilmek için, asıl başarı getiren şey, tüketicilerin isteklerini ve yönelimlerini önceden farkederek üretimde bu eğilimlere göre tasarım yapabilmektir. Doğru tahminler ile yapılan trend analizleri sektörde daima bir adım ileride olmayı sağlamaktadır. Tasarımcıların bu nedenle her sezon her dönem trend araştırmaları için çok ciddi zaman ayırmaları gerekir (Akıncı, 2014).

Bir moda trendi, belirli bir zaman ve yerde bir popülasyona yayılan belirli bir görünümü veya ifadeyi temsil etmektedir. Bir trend, koleksiyonların moda endüstrisi tarafından piyasaya sürüldüğü mevsimlerle tanımlanmayan, daha geçici bir görünüm olarak kabul edilmektedir. Böylelikle sokak stilinden, kültürler arası etkilerden ya da popüler ünlü insanlardan da bir trend ortaya çıkabilmektedir. Moda trendleri, sinema, ünlüler, iklim, yaratıcı keşifler, yenilikler, tasarımlar, politika, ekonomi, sosyolojik ve teknolojik durumlar gibi çeşitli faktörlerden etkilenmektedir. Bu faktörlerin incelenmesine ise “PEST” analizi denir. Moda tahmincileri, bu bilgileri belirli bir trendin büyümesine veya düşüşüne etki etmede yardımcı olarak kullanabilir (Fashion Trend, Anonim, b.t).

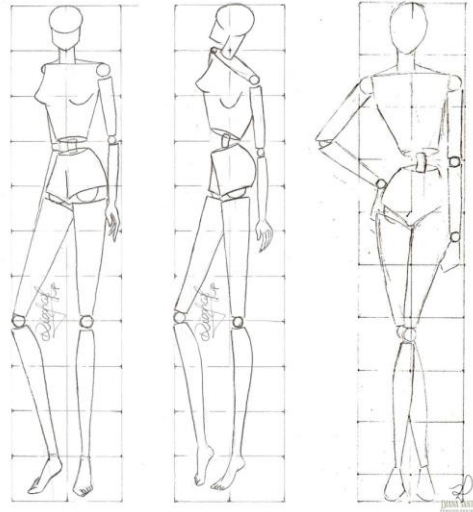
Her sezon bir sonraki sezona hazırlıkla geçer. Her sezon yeni temalar, stiller, renkler ve dokular gündeme gelir. Bunlar moda konusunda otorite kabul edilen kurumlar tarafından belirlenmektedir. Moda unsurlarında yapılan her değişim her yeni dokunuş yeni bir moda anlayışını doğurmaktadır (Akıncı, 2014). Moda, doğası gereği sosyal bir fenomendir. Bir insanın kendi başına bir modası olamaz, ancak bir

şeyin moda olarak tanımlanabilmesi için yayılması ve takipçisinin olması gerekir (Fashion Trend, Anonim, b.t).

5.1.Modu Trendlerini Oluşturan Unsurlar

Siluet

Bir giysinin dış hatlarını, temel şeklini oluşturur. Moda silüetlerinde kadın giyimi için kullanılan bazı temel kalıplar bulunmaktadır. Bu şekillerin başlıcaları “düz- tüp, çan şekli, A- kesim, kama (wedge) ve kum saati” silüetleridir. Pens ve kup detayları olmadan düz bir şekilde kesilen silüetlere düz tüp silüet denilir. Çan şeklindeki silüet ise, belden aşağı doğru hafif açılım sağlanan etek formudur. A kesim silüette, omuzdan itibaren açılım verilen kıyafet A şeklinde bir form alır. Üst bedenın alta göre daha geniş durması için verilen form ise kama silüettir. Kum saati silüette, şeklinden de anlaşılacağı üzere omuzlar ve kalça aynı genişlikte olacak şekilde ayarlanırken bel oturtulur. Bu temel silüetler dışında da bir çok form bulunmaktadır. Ampir silüet, düşük bel silüet, düz kesim elbise silüeti, sheat silüet, balon silüet gibi bir çok form vardır (Akıncı, 2014) (Şekil 5.1.1.).

Şekil 5.1.1..Modu silüetleri

Kaynak: <https://inloveing.wordpress.com/2016/08/12/base-para-croqui/>

Bir giysinin formu ve dış hatlarını oluşturan silüetlerin oluşturulmasında vücut yapısının da etkileri bulunmaktadır. Fiziksel özelliklere göre farklılık gösteren kıyafetler, kişiye özgü olarak en uygun formda seçilmelidir. Seçilen farklı formdaki

kıyafetler, silüeti etkileyerek görünümü olumlu ya da olumsuz yönde pekiştirir. Bu nedenle kişinin silüetine yani fiziksel özelliklerine en uygun formdaki kesimleri ve kostümleri tercih etmesi önemlidir. Erkek giyim için de geçerli olan bu durum, kişinin omuz genişliğine bel genişliğine göre klasik ya da Avrupa kesim formlarla bütünleşir (Akıncı, 2014).

Hacim

Silüetle oldukça ilgilidir. Kullanılan kumaşın dokusu, hacmi, kapitone ya da daha değişik bir dokuda olması formu etkileyeceğinden silüeti de tamamen değiştirebilir. Bu nedenle kostümlerde kumaşın dokusu ve hacmi de dikkat edilmesi gereken unsurlardandır. (Akıncı, 2014).

Çizgi

Sadeleşmeyi ifade etmektedir. Görsel ifadelerde ilk farkedilen faktördür. Kostümde çizgi, kıyafetin tarzını ve duruşunu değiştirmekte kullanılır. Düz, veriv ve eğri çizgiler giysilerde kuplar, işlemeler, takı ve aksesuarlar ve pensler ile ifade edilmektedir. Her çizgi bir kalıba, form ve stile işaret etmektedir. Bir silüete şeklini ve formunu kazandıran etmenler vardır. Kişideki vücut oyunluları ve genişliklerine göre, paça boyu kol boyu gibi özellikler de dahil kıyafette işlem yapılması gerekir. Silüetler tasarımlardaki çok hassas detay farklılıkları ile birbirlerinden ayrılmaktadır. Savaş yıllarındaki kadın nüfus askerlerin görünümüyle birlikte daha erkeksi maskülen bir havaya bürünmüşlerdir. İlerleyen zamanlarda Dior'un "New Look" tarzıyla birlikte, etek boyları kısalmıştır. Kıyafetlerdeki bu tarz detayların değişimi silüetle de bağlantılı olarak farklılaşmıştır (Akıncı, 2014).

Doku

Dokunulduğunda hissedilen, malzeme yüzeyindeki yumuşaklık, sertlik, pürüzlülük, kayganlık, parlaklık, matlık vb. gibi hislerle anlaşılan ögedir. Farklı çeşitlerde dokuların doğru kullanımı ile kıyafetin etkisi artmakta, görünüş olarak ise tasarımın zenginleşmesi sağlanmaktadır.

Renk

Işık bütün renklerin özüdür. Cisimlere vuran ışık, düştüğü renkli yüzeye bağlı olarak ya emilmekte ya da yansıtılmaktadır. Fizik bilimciler ve ruhbilimciler renkleri ifade ederken birden fazla renk sistemlerinden bahsetmişlerdir. Bunlardan en fazla tercih edileni “Munsell ve Prang” renk sistemleridir. Beş renki temel alan ilk sistemde kullanılan renkler, kırmızı, mavi, mor, sarı, ve yeşildir. Diğer sistemin temel aldığı üç renk ise mavi, sarı ve kırmızıdan oluşur. Bu temel renkleri karıştırarak da diğer renkler meydana getirilir (Akıncı, 2014).

Her renk bir anlama sahiptir. İnsanların ruhsal ve duygusal durumlarına etki edebilir. Devletler de tarih boyunca renkleri ülkelerinde mesaj verme amacıyla kullanmışlardır. Kullanılan renklere göre ortaya çıkan etki ve enerji de değişiklik gösterebilir. Etkisi çok olan renkler ilgi uyandırdığı kadar yorucu olmaktadır (Akıncı, 2014).

Modaya yön veren trendler her yıl yeni koleksiyonlarla modacılar tarafından insanlara sunulurken bütün bu unsurlar, renk doku, stil, slüet gibi, dikkate alınarak tasarımlar oluşturulur. Trendlere de etki eden bu unsurlar kıyafetlerimizde şekil bulur.

Trend tahmini, bir pazarın geleceğini öngörmek üzerine kurulu bir alandır. Trend tahmincileri, gelecekteki fırsatları tahmin etmek için geçmiş satışlardan gelen verileri kullanarak her sektörde araştırma yapar. Bu nedenle moda tahmini, moda endüstrisinde tüketici talebini tetikleyecek gelecek moda trendlerini (renkler, şekillendirme teknikleri, kumaş dokuları ve daha fazlası) öngörmekle alakalı bir alandır. Moda tahmincileri, ürün geliştiricilerin markalar için yeni kıyafetler ve aksesuarlar oluşturmak için kullandıkları trend raporları hazırlar (France, 2020).

Moda trendleri, belirli bir zamanda ortaya çıkan popüler giyim ve aksesuar stilleridir. Küçük güneş gözlükleri ve yüksek belli kotlar gibi mikro trendler birkaç aydan birkaç yıla kadar modaya girip çıkmaktadır. Makro trendler ise daha uzun bir süre içinde değişim göstermekle birlikte, en son moda tasarımlardan çok yaşam tarzı ve demografik değişikliklerle daha fazla ilgilidir.

Uzun vadeli trend tahmini “makro eğilimlerle” ilgilidir. Bunlar; modadaki iki yıldan daha uzun süre geçerli olacak büyük değişikliklerdir: Yaşam tarzı, nüfüse bağlı faktörler ile birlikte kıyafetlerin üretilme ve satılma şeklindeki değişiklikler gibi moda işini tanımlayan büyük çaptaki eğilimlerdir (France, 2020).

Kısa vadeli tahmin ise mikro trendlerle ilgilidir. Kısa vadeli tahminler mevsimden mevsime değişir ve genellikle renk, stil ve güncel olayların ve popüler kültürün etkisiyle ilgilidir (France, 2020).

Trend tahmin süreci her marka için farklıdır. Örneğin kadın giyim markaları, genellikle mikro trend analizine erkek giyim markalarından daha fazla yatırım yaparlar. Çünkü genellikle her yıl daha fazla sayıda koleksiyon çıkarırlar. Tahmin aynı zamanda şirketin büyüklüğüne ve hedef pazarına da bağlıdır. Markaların trendleri tahmin etmesinin birkaç güvenilir yolu vardır:

- 1- Şirket içi trend tahmincileri ile: Büyük hızlı moda markaları genellikle dikey olarak entegre edilir, yani trend tahminleri şirket içinde yapılır. Bu, moda tahmincilerinin yeni ürünler oluşturmak için doğrudan ürün geliştirme ekipleriyle çalışmasına olanak tanımaktadır.
- 2- Bir trend tahmin ajansı ile: Dikey olarak entegre olmayan daha büyük markalar, genellikle bir ücret karşılığında trend araştırma raporları üreten trend tahmin ajanslarının uzmanlığına başvurmaktadır.
- 3- Moda şovlarına giderek: İnternetin yükselişinden önce, trend tahmincileri araştırmalarının çoğunu moda şovlarında yapmışlardır. Burada en ilham verici detayları gördükten sonra bu bilgiyi podyumdan zincir mağaza ürün geliştiricilerine ve moda dergilerine taşımışlardır. Vogue, bunu “yukarıdan aşağıya tahmin” olarak adlandırmaktadır. Moda trendlerinin “haute couture” alanından, mağazalara geçmesi ile ilgilidir.
- 4- Etkileyicilere bakarak: Bugün, trend tahmincilerinin en son trendler hakkında bilgi almak için etkileyicilere, sokak stiline ve bloglara bakma olasılığı daha yüksektir. Buna "aşağıdan yukarıya" tahmin denir ve gelecekteki eğilimler için talebi tahmin etmek, bir hedef pazarın yakından izlenmesini gerektirir.

- 5- Diğer sektörlere bakarak: Küçük bağımsız moda tasarımcıları, kendi benzersiz koleksiyonlarına ilham vermek için sanat, film ve doğaya dayalı hikâye panoları oluşturmak yerine trend tahmininden tamamen uzak durabilmektedir.

Çoğu trend tahmincisi, modanın geleceği hakkında tahminlerde bulunmak için "yukarıdan aşağıya" ve "aşağıdan yukarıya" tahminlerin bir kombinasyonuna ve ayrıca moda sahnesine ilişkin bilgilere ve kişisel sezgilerine güvenmektedir (France, 2020).

Moda tahminciliği üç özellik gerektirir:

Çevresel inceleme yapılarak moda gelişimini araştırmadaki ustalık,
Koleksiyonların içerisindeki görsel ve sembolik ana konseptleri farkedebilme ve anlamlandırma yeteneği,

Moda gelişmeleri ve pazaryeri arasındaki ortak özellikleri analiz etme ve bir müşteri için değişken tahmin ve sentez yapabilme uzmanlığı. (Yetmen, 2006).

Gelecekteki moda trendlerini tahmin edebilmek hem yetenek gerektiren hem de bilimsel bir çalışma yapmayı mecbur kılan bir durumdur. Birçok kaynak taraması yapılarak farkındalık kazanılır, ileriki yıllar için bir eğilim belirlenmek üzere analizler yapılır.

Trendsetterlar ve moda ikonu olan insanlar trend olan parçaların kombinlenmesi ve bu parçaların popüler hale gelmesinde ciddi şekilde görev almışlardır. Tercih ettikleri kıyafetlerle ilgi uyandıran ve çoğu zaman taklit edilerek satışları etkileyen bu insanların önsezileri trendler için önemlidir. Trend tahmini yapan kişiler de bu seçimleri inceler, analiz eder ve kaydederler.

Gelenekselleşen moda haftaları ve defilelerde tasarımcıların koleksiyonlarını, mücevherlerini, çanta şapka ayakkabı gibi yan ürünler de dahil, tüm detaylarını inceleyen, resimlerle destekleyerek basan katalog tarzı dergiler vardır ve bunlar

moda tahminleri için oldukça önemlidir. “L’Officiel, Vogue, Harper’s Bazar, Instyle, Elle vb... gibi.”

Günümüzde modanın medya yönünü destekleyici olarak internet görülmektedir. Sosyal medyanın gücüyle hızlanan iletişim ağı, moda alanında da evrenselleşmeyi sağlamıştır. Günümüz teknolojisinde artık trend tahminlerine, gelecek sezonun renklerine, stillerine, öne çıkacak kumaş ve aksesuarlara ulaşmak için çeşitli trend tahmini sitelerine üye olmak ve online katalogları takip etmek yeterli olabilmektedir. Seminerler de moda tasarımcılarını bu yönde destekleyen bir diğer veri alanıdır.

Teknolojinin ve sosyal medyanın yanı sıra tarihten günümüze verilerin ve eserlerin kaydedildiği galeri ve müzeler de aynı şekilde moda eğilimlerinin belirlenme sürecinde önemli birer unsurdur.

Moda trend tahmini yapanlar müzeleri, atölyeleri, galerileri ve moda tasarımcılarının koleksiyonlarını inceleyerek veri toplarlar. Türkiye’de de Osmanlı Dönemi’nden kalma kumaşların, aksesuarların ve mücevherlerin bulunduğu Topkapı Sarayı ve Etnografya müzeleri bu tarz yerlere örnek olabilir (Akıncı, 2014).

Moda trendleri belirlenirken ele alınan renkler arasında ilk başta temel ana renkler bulunurken, sürekli değişen moda renklerden oluşan bir palet de kullanılır. Ayrıca her yıl sezona ve diğer unsurlara bağlı olarak kumaş seçimleri de yapılır ve belli kumaşlar ön plana çıkarılır. Renk skalası ve kumaş örnekleriyle birlikte hazırlanan kataloglar hazırlanmış olur.

5.2. Moda Trendleri Tahmini Yapan Ajanslar

Ajanslar, mevcut sezondan önce renkleri ve trendleri tahmin eden bir araç olarak hareket etmektedir. Ekipleri, tüketici trend araştırması ve sonuç olarak trend belirleme yoluyla geleceğe bakarak kumaşları, renk gruplarını ve moda trendlerini tahmin etmektedir. Bunlar da, üreticilerin yeni koleksiyonlar ve fikirler geliştirmeleri için bir kılavuz görevi görmektedir (Omotoso, 2018).

Toplunun sosyolojik durumuna ilişkin ipuçlarını ortak bir datada birleştiren, resimlerle ve fotoğraflarla bunları destekleyen, analizler yaparak sunan dünya genelinde yaklaşık 40 civarında trend LAB. olarak bilinen kuruluş bulunmaktadır. “Hammond (2002)” trend geliştirme yöntemlerinde rol alan ajanslar, “Peclers, Promostyl, Li Edelkort (Trend Union) olarak açıklanmıştır” (Akıncı, 2014).

Bazı firmalar sadece trendler konusunda analiz yaparken bazıları renk konusunda çalışmalar yapmaktadır.

5.3. Renk Tahmini Yapan Ajanslar

“İngiliz Tekstili Renk Grubu, ICA- Uluslararası Renk kurulu, ABD Renk derneği ve CMG Renk Pazarlama grubudur.” Renk tahmin şirketlerinde, “CAUS (Color Association of the United States), Here & There, Huepoint Color ve The Color Box” da yer almaktadır. (Akıncı, 2014).

Moda alanında birçok moda trendi tahmin ajansı bulunmaktadır ama en büyüğü, 1998 yılında Marc ve Julian Worth kardeşler tarafından kurulan “WGSN (Worth Global Style Network)”, moda trend tahmininde en ünlüsüdür.

“WGSN”, müşterileri için trend tahmini yaparken uzun vadeli yaklaşımı benimser. Hem kentsel hem de düşük sosyo ekonomik bölgelerin ve bunların ekonomik, politik, çevresel ve kültürel ilişkilerinde tüketicileri nasıl etkilediğini incelemektedir. Görüşleri, herhangi bir giysi üretilmeden en az iki yıl önce, üretilmesi gereken kumaşları oluşturmak için kullanılır. Moda öğrencileri, eğitimleri süresince “WGSN” hizmetini ücretsiz olarak kullanabilirler. WGSN'yi 2005 yılında Emap'e 140 Milyon £ 'a sattıktan sonra, Marc Worth, trend tahminine yönelik sektörler arası yaklaşımdaki fırsatı çabucak farketmiş ve 2009'da Stylus'u piyasaya sürmüştür (Omotoso, 2018).

Stylus, yenilikçiliği ve büyümeyi teşvik eden, yenilikçi bir araştırma ve danışmanlık firmasıdır. Ana cadde pazarına hizmet veren Trendstop ve blogları, gelecekteki trend tahminleri için çeşitli hizmetler sunmaktadır. Bunlar malzemeler ve

dokular, podyum analizi, küresel sokak tarzı ve küresel perakende trendleridir. Müşterileri arasında “H & M, Forever 21 ve Next” bulunmaktadır (Omotoso, 2018).

Çeşitli müzik festivalleri ve moda haftaları gibi trend tahminleri için ilham verici ziyaret edilebilecek birçok yer bulunmaktadır. Ek olarak, trendlerden haberdar olmak için sosyal medyayı her zaman göz önünde bulundurmak gerekir. “Premiere Vision” (iki yılda bir düzenlenen fuar) gibi fuarlar, Paris'teki büyük bir sergi alanında en yeni kumaşları sergilemektedir. 6 salona yayılan fuar, sektöre yeni atılan ve gelişmekte olan bir tasarımcının trend tahminini deneyimlemesi için mükemmel bir yerdir. Her salonun içinde, katılımcıların kumaş örneklerini sergileyen moda trendi tahmin bölümleri bulunmaktadır.

Hızla ilerleyen günümüz modasında, moda tüketicileri olarak geleceğin bize sunabileceği şeylerle ilgilenmemiz kaçınılmazdır. Oyun alanının daha da ilerisinde durmak ve müşterilerin ihtiyaçlarının ne olduğunu tahmin etmek sektörde kalmak için çok önemlidir.

Daha büyük, yerleşik markalar bir moda trendi tahmin ajansının hizmetlerini kullanabilir, ancak yeni başlayanlar içgüdülerine güvenmeli, sosyal medyayı ve en son sanat gösterilerini, etkinliklerini ve konuşmaları mutlaka takip etmelidir (Omotoso, 2018).

6 MODA TRENDLERİNE YÖN VEREN İKONİK FİLMLER

6.1. Devil Wears Prada (Şeytan Marka Giyer)

2006 yapımı “*The Devil Wears Prada, Şeytan Marka Giyer*” filmi Lauren Weisberger’in aynı adı taşıyan romanından sinemaya uyarlanmıştır. Filmin senaryosunu “Aline Brosh McKenna” yazmıştır. Filmdeki diğer oyuncular “Meryl Streep, Anne Hathaway, Emily Blunt, Stanley Tucci, Adrian Grenier ve Tracie Thoms” dır. Filmin yönetmeni David Frankel, yapımcısıysa Wendy Finerman’dır.

New York'ta geçen hikayenin başrolündeki gazeteci Andrea Sachs (Anne Hathaway), hep hayâl ettiği işe sonunda kavuşmuştur. Bir yıl boyunca burada kalabilirse daha sonra dilediği yerde çalışabilecektir. Andrea’nın patronu Miranda Priestly (Meryl Streep), oldukça sıkı ve otoriter bir iş kadınıdır. Zorlu iş hayatı ile başa çıkmaya çalışan karakterin âile ilişkileri de durumdan etkilenecektir.

Şekil 6.1.1. Patricia Field

Kaynak: <https://repeller.com/patricia-field/>

Tasarımcı Patricia Field (Şekil 6.1.1.) bu filmle birlikte En İyi Kostüm dalında Oscar'a aday olmuştur. Oyuncularıyla da bir çok dalda ödül alan film oldukça ses getirmiştir. Altın Küre ödüllü kazanan performansıyları Merly Streep'in canlandırdığı Miranda Priestly, modern tarzıyla 2000'lerde bir moda dergisinin tam ortasındaymış hissi vermektedir. Filmin en akılda kalan parçalarından biri de

Miranda'nın Chanel kolyesidir. Anna Hathaaway'in stili, filmde giydiği uzun botları ve farklı kombinleri moda endüstrisi üzerinde kalıcı etkilere neden olmuştur(Şekil 6.1.2.).

Şekil 6.1.2. Anna Hathaaway

Kaynak:<https://www.racked.com/2016/6/28/12044896/the-devil-wears-prada-costumes-patricia-field>

Şeytan Marka Giyer, gösterime girmesinden yıllar geçmesine rağmen yönetmen David Frankel'in yeni işe alınan asistan Andy Sachs (Anne Hathaway) ile son derece korkutucu bir editör olan Miranda Priestly'ye (Meryl Streep) ilişkin filminde yer alan görünüşlerin çoğu, tazeliğini korumakta ve filmde kullanılan kıyafetler de moda olma özelliğini sürdürmektedir. Burada kostüm tasarımcısı Patricia Field'in (*Sex and the City*, *Ugly Betty*) rolü oldukça fazladır(Fishman, 2016).

6.2. Iris Belgeseli

Belgesel, iç mekân tasarımları da yapan ve kumaş tasarlayan bir marka kurmuş olan Apfel'in, eşyalara, aksesuarlara ve desenlere olan ilgisini ele almaktadır. Iris, aşk ve tutkuyla renkleri birleştirip, kendine has bir stil oluşturmakla kalmamış, insanlara ilham verecek oldukça geniş çaplı koleksiyonlar edinmiştir. İlk koleksiyon parçası olan broşu 12 yaşında, bodrum katındaki bir dükkandan 65 sente almıştır.

Evlerinde biriktirdiği çok sayıda tasarım parça, aksesuar ve dekoratif eşyalar bir çok ünlü müzede sergilenmiştir. Belgeselde müzelerde sergilenen eşyaları da gösterilmiştir. Ayrıca Iris Apfel'in yaptığı pazarlıklar ve en sade parçaları bile kendine has yorumlayışı da izleyiciye anlatılmaktadır(Şekil 6.2.1.). Stil ikonunun abartılı tasarımları ve maksimalist stili, modada değişimi ve kendi ruhunu yansıtabilme, özgün olma cesaretini öne çıkarmayı hedeflemektedir.

Şekil 6.2.1. Albert Maysles'in *Iris* filminde sergilenen Iris Apfel'in stili, çok sayıda mücevher, süslü giysiler ve gösterişli gözlükler içeriyor. Bruce Weber / Magnolia Resimleri
Kaynak: <https://www.nytimes.com/2015/04/29/movies/review-in-iris-albert-maysles-explores-iris-apfels-style.html>

Dünyanın en yaşlı moda ikonu olarak kabul gören 1921 doğumlu Iris Apfel'in hikayesini anlatan belgeselde, aslında bu renkli ve çılgın kadının moda nasıl yön verdiğinden bahsedilmektedir. Iris modayı takip etmediğini, bir insanda bulunan en önemli iki özelliğin mizah ve merak duygusu olduğunu söylemektedir. Kadınsı ve daha stil odaklı bir Woody Allen olarak tanımlayabileceğimiz Iris, ilham verici ve delice olan kıyafetleriyle dikkat çekmektedir (Şekil 6.2.2.).

Şekil 6.2.2. Iris Apfel

Kaynak: <http://fashionziner.com/2018/07/01/iris-apfel-zamansiz-koleksiyon/>

Doğu kökenli kumaşları görkemli mimari detaylarla harmanlarken, hediyelik eşyalardan, ikinci el mağazalardaki ürünlere kadar herşeyden ilham almak için satın almıştır. Tarzı kitsch ve mantıksız olarak tanımlanmaktadır(Şekil 6.2.3). Birlbert Maysles Mart 2015’te hayatını kaybetmeden önce Iris belgeseli olan son projesinde oldukça titiz çalışmış ve başrolünün ruhuna girmeyi başarmıştır(Coconi, 2015).

Şekil 6.2.3. Iris Belgesel çekimi

Kaynak: <https://www.unsungfilms.com/21399/iris-2/#gsc.tab=0>

6.3.Pret a Porter

Amerika'da 1994 yılında Hazır Giyim olarak yayınlanan Prêt-à-Porter, Robert Altman tarafından ortaklaşa yazılan, yönetilen ve üretilen bir filmidir. Film, Naomi Campbell'dan Cher ve Jean-Paul Gaultier gibi bir çok ünlü uluslararası yıldızla Paris Moda Haftası esnasında çekilmiştir. Koleksiyonlardaki özgün kıyafetler ve detaylarla çok konuşulan film bir çok trendi de içerisinde barındırmıştır (Şekil 6.3.1.).

Şekil 6.3.1. Prêt-à-Porter, Hazır Giyim (1994)

Kaynak: <https://jaredmobarak.com/2016/11/11/pret-a-porter/>

6.4. The Seven Year Itch (1955)

Style Essential, The Seven Year Itch'de Marilyn Monroe'nun ikonik kostümleri ve stili dönemin en bilinenidir. Popüler kültürün bir parçası haline gelmiştir. Metronun esintisiyle uçuşan pileli eteği beline dolanan Marilyn'in beyaz askılı elbisesini her kesimden insan, filmi izlemese bile tanımaktadır. Ve tasarım, bugün bile moda olma özelliğini korumakta, düz kopyalar da dahil birçok elbiseye ilham olmaya devam etmektedir (Truhler, 2012).

Marilyn'nin metro elbisesi imajının tasarımcısı ise William Travilla'dır. Baş aktrisin kostümleri genellikle Travilla gibi bir tasarımcıya atanmış olsa da, Fox'un Yönetici Tasarımcısı ve Gardırop Direktörü Charles LeMaire'dir. Birlikte LeMaire ve özellikle Travilla, Seven Year Itch'te olağanüstü bir şey başarmışlardır. 1970'lerdeki en eski stüdyo müzayedelerinden beri ünlü film hatıraları koleksiyoncusu olan Debbie Reynolds, "metro elbisesine" sahiptir ve 2011'de müzayedeye çıkmadan önce 1-2 milyon dolar değerinde değer biçmiştir (Şekil 6.4.1.). Bu yeterince dikkat çekicidir. Ancak öyle bir satın alma çılgınlığı vardır ki, elbise sonunda 4.6 milyon dolara satılmıştır. Bu gerçekten kostüm tasarımının değerini, önemini ve etkisini göstermektedir (Truhler, 2012).

Şekil 6.4.1. Marilyn Monroe'nun “metro elbisesi”

Kaynak: <http://www.glamamor.com/2012/05/cinema-style-file-marilyn-monroe-in.html>

Klasik filmin uzun ömürlülüğü için kostüm tasarımının ve stilinin önemini gösteren en iyi örneklerden biri The Seven Year Itch filmidir. The Seven Year Itch'in çekiciliği tamamen Marilyn ile ilgili değildir, çünkü onun kadar akılda kalıcı olmayan başka filmleri de vardır. İnsanları tekrar tekrar bu filmi izlemeye teşvik eden şey, Marilyn karakteri için özel olarak yapılmış ikonik kostüm tasarımları ve izleyicilerin ilgisini çeken filmin genel tarzıdır (Truhler, 2012).

Şekil 6.4.2. Marilyn Monroe in The Seven Year Itch

Kaynak: <http://www.glamamor.com/2012/05/cinema-style-file-marilyn-monroe-in.html>

6.5. Coco Avant Chanel

Coco Before Chanel, yönetmenliğini Anne Fontaine'nin üstlendiği 2009 yapımı biyografik bir drama filmidir. Filmde Audrey Tautou başrolde. Filmde Coco Chanel'in yaşamı anlatılmıştır. Chanel olmadan önce Coco'nun hayatını anlatan filmde Coco'nun unutulmaz ceketleri, incileri, kapitone çantaları ve daha fazlasıyla ikonlaşan Chanel tüm yaratıcılığıyla gözler önüne serilmiştir (Şekil 6.5.1.).

Şekil 6.5.1. Audrey Tautou, Coco Before Chanel

Kaynak: <https://www.vogue.co.uk/gallery/coco-avant-chanel-costumes>

Coco Before Chanel'de efsanevi tasarımcı Gabrielle "Coco" Chanel'in biyografisi Audrey Tautou ile canlandırılmıştır ve filmin yıldızı olarak Fransız dünyasının ikincisi Catherine Leterrier tarafından tasarlanan kostümler bulunmaktadır. Leterrier, VOGUE.COM'a çekimler hakkında "Chanel Evi ile mükemmel bir ilişki içindeydi. Chanel 'maison de couture'u yaratmadan önce geçen filmimiz için tam olarak istediğim şeyi tasarlamakta tamamen özgürdüm. Bir şapkacı olarak başladı. Şapka yaratmayı başardı" demiştir (Milligan, 2009).

Leterrier, araştırma sürecini diğer dönem filmleriyle aynı şekilde yürütmüştür. Müzelerde, bit pazarlarında, eski mağazalarda veya özel koleksiyonlarda gerçek giysilerden araştırma yaparak, resim ve fotoğraflardan esinlenerek eskizler hazırlanmıştır. Son defile sahneleri için Chanel Konservatuvarı'ndan otantik kıyafetler kullanılmış ve Audrey Tautou'dan esinlenilerek "60'larda Matmazel" imajı verilmiştir (Milligan, 2009) (Şekil 6.5.2.).

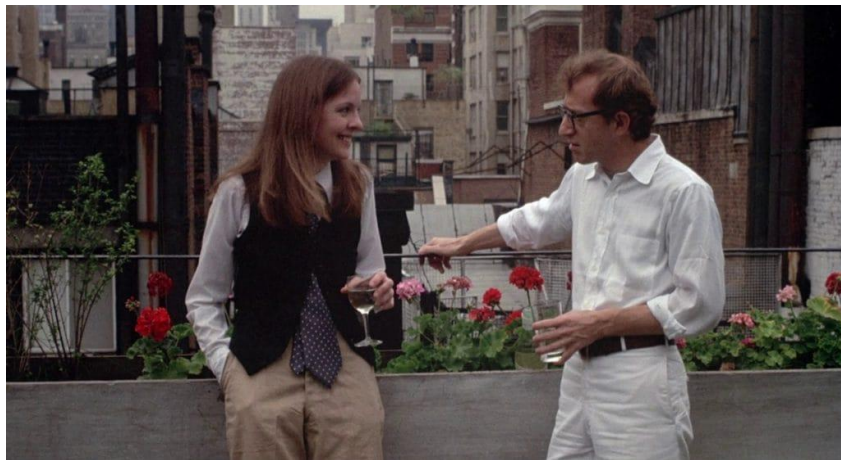

Şekil 6.5.2. Audrey Tautou, *Coco Before Chanel*

Kaynak: <https://www.vogue.co.uk/gallery/coco-avant-chanel-costumes>

6.6. *Annie Hall* (1977)

Çekildiği dönemde benzerlerine rastlanmayan bir giriş sahnesi bulunan 77 yapımlı filmde, hem yönetmen ve hem de senarist görevini üstlenen Woody Allen (Alvy Singer) da rol oynamaktadır. Allen, açılış sahnesinde bir konuşma yaparak izleyiciye film hakkında fikir sahibi olmasını sağlar. Ayrıca bir fıkradan bahsederek “Benim gibi birini üye yapacak bir kulübe asla ait olmak istemem.” der; aslında bu cümle filmdeki karakterler arasında yaşanan sorunun da kaynağını yansıtmaktadır (Şekil 6.6.1.).

Şekil 6.6.1. Diane Keaton And Woody Allen In *Annie Hall* (1977)

Kaynak: <https://classichollywoodstylebook.wordpress.com/2013/11/02/annie-hall-1977/>

Annie Hall, Akademi Ödüllerinde En İyi Film kategorisinde Star Wars'u yenen film olarak bilinmesinin yanı sıra, Diane Keaton'ın ikonik erkek giyim tarzı ile de oldukça dikkat çekmiştir. Film, kadınlara erkek kıyafeti giymenin uygun olabileceğini göstermiş ve 70'lerin modasına önemli bir etkiye bulunmuştur (Şekil 6.6.2.). Bu süre zarfında kravatlar, yelekler, geniş paçalı pantolonlar ve sarkık ceketler giyen kadınlar görülmeye başlamıştır. Maskülen giyimi sevdiren Annie Hall, çekildiği döneme damgasını vuran, ikonik filmlerdendir (Fashion Trends Started by Movies. Anonim, b.t.).

Şekil 6.6.2. Diane Keaton in Annie Hall (1977)

Kaynak: <https://classichollywoodstylebook.wordpress.com/2013/11/02/annie-hall-1977/>

Filmde ayrıca büyük boy gözlükleri ve büyümüş favorileri, tüvit ceketleri ve dirsek yamalarıyla, çan tabanlı pantolonları olan erkekler dikkat çekmektedir. Annie Hall 1970'lerin sonlarının moda ilham kaynağıdır. Parçaları üst üste katlama biçimi, hepsi çok benzersiz, iddialı ve stil sahibidir. Bir polo yakanın üzerine şal desenli bir elbise, yüksek belli pantolonlar, yelekler ve bir kravat (Grammy Hall'a ait), melon şapka, tüvit ceket ve atkılar giymiştir. (Şekil 6.6.3.).

Şekil 6.6.3. Annie Hall (1977)

Kaynak: <http://www.glamamor.com/2018/09/Annie-Hall-style-Diane-Keaton-Woody-Allen.html>

Bu dönem, yetmişli yılların ortalarında, kadınların yeni kimlikler yarattığı bir dönemdir; onlar, sadece ev hanımı ve anne olmaktan uzaklaşan ve kendi düzenlerini kuran, yükselen bağımsız bir kadın sınıfıdır. Filmin kostüm tasarımcısı Ruth Morley, Annie Hall görünümünü yaratmak için Diane Keaton ile birlikte çalışmıştır. Kıyafetlerden bazıları Diane'nin gardırobundan, bazıları ikinci el dükkanlarından ve bazıları erkek dükkanlarından temin edilmiştir.

Şekil 6.6.4. Annie Hall (1977)

Kaynak: <http://www.glamamor.com/2018/09/Annie-Hall-style-Diane-Keaton-Woody-Allen.html>

Karıştır ve eşleştir mantığıyla erkeksi parçaların bu eklektik kullanımı, büyük boy blazerler, bol pantolonlar, yelekler ve erkek gömlekleriyle androjen, tuhaf bir görünümle oluşan bir trendi ateşlemiştir (Young, 2013) (Şekil 6.6.4.).

6.7. Pretty Woman

Pretty Woman, J.F. Lawton'ın senaryosundan, Garry Marshall tarafından yönetilen 1990 yapımı Amerikan romantik komedi filmidir. Filmde “Richard Gere ve Julia Roberts” başrolde ve yardımcı rollerde “Héctor Elizondo, Ralph Bellamy, Laura San Giacomo ve Jason Alexander” yer almaktadır. Doksanların popülerliğini ve farklı tarzını anlatan filmde, hayat dolu Vivian karakterinin ilginç kıyafetleri ve detaylardaki zenginlik göze çarpmaktadır. Film sonraki yıllarda tüm detaylarıyla trendleri etkilemeyi başarmıştır (Şekil 6.7.1.).

Şekil 6.7.1. *Pretty Woman*, 1990

Kaynak: <https://graziadaily.co.uk/fashion/shopping/pretty-woman-clothes-julia-roberts/>

2020 yaz modasını belirleyen bir film olmuştur. Batık mini elbisesi, kat kat kesilmiş elbiseleri, siyah blazeri, gösterişli makyajları, büyük beyaz tshirtleri, yüksek belli mavi kotları, büyük beyaz erkek gömleği.. Günümüzde bile defalarca giymekten sıkılmadığımız harika bluzlarıyla birlikte kullandığı aksesuarları, şapka ve eldivenleriyle iyi görünmenin ipuçlarını vermektedir. Vivian karakteri bir çok stil için ilham olmuş ve çok sayıda kombiniyle günümüz modasına ışık tutmuştur. Julia Roberts filmde giydiği elbiselerden çok beğendiği birini kendi gardırobu için ayırmıştır (Pavitt, 2020).

6.8. Breakfast at Tiffany's (Tiffany'de Kahvaltı)

1961 tarihli ABD yapımı, romantik filmidir. Moda filmleri listelerinin başında gelen filmde, Audrey Hepburn'un canlandığı Holly karakterinin gardırobu, kolay, şık ve asil parçalarla doludur. 60'ların tarzını yansıtan kalıplı siyah elbiseler, uzun eldivenler, büyük gözlük ve şapkalarla oldukça ışıltılı, sade ve asil bir görünüm çizilmiştir. Resimde inci kolye ile süslenmiş olan siyah elbise, Givenchy'nin film için özel olarak hazırladığı siyah elbiselerden sadece bir tanesidir (Şekil 6.8.1.).

Şekil 6.8.1. Audrey Hepburn in Breakfast at Tiffany's

Kaynak: <http://bitvie.com/movies-that-started-iconic-fashion-trends/>

Yıllarca bir çok kadına stil ikonu olan Hepburn, filmde giydiği kostümlerle defalarca moda trendlerinde belirleyici rol almış ve ünlü modacıların koleksiyonlarında filmdeki karakterini anlatan detaylara ilham olmuştur. Günümüzde hâlâ moda ikonu olarak kabul gören film karakteri, kostümleriyle insanların stillerini etkilemeye devam etmektedir. Holly Golightly saf, şık, klasik bir stile sahiptir ve zamansız bir modaya ilham olmuştur. Küçük siyah elbise olarak repertuarımıza eklenen model (LBD, little black dress), kedi gözü gözlüklerle hala gündemde olan trendlerdendir (Reardin, 2016).

Şekil 6.8. 2. Breakfast at Tiffany's

Kaynak: <http://classiq.me/style-in-film-audrey-hepburn-in-breakfast-at-tiffanys>

Givenchy, film için iki kolsuz siyah elbise tasarlamıştır. İlki, uzun, siyah saten eldivenleri, Ray-Ban Wayfarer modelini anımsatan büyük kaplumbağa kabuğu Oliver Goldsmith güneş gözlükleri, sıra sıra incilerden oluşan Tiffany kolye ile giyilen, elmas saç aksesuarıyla zenginleşen, güzel sırt dekolteli, düz astarlı, siyah saten elbisesidir(Şekil 6.8.2.). Holly, şafak vakti açılış sahnesinde siyah elbisesini giyer, ancak şehir hala uykudadır ve Tiffany'nin dışındaki terk edilmiş bir Beşinci Cadde'de sarı bir taksiden inerek film başlamaktadır. Givenchy'nin kreatif direktörü Riccardo Tisci elbiseyle ilgili şunları söylemiştir: "Yıl 1961'di ve bu elbise bir bakıma altmışlı yılları temsil eder. Ön tarafı sert, zarif, çok temiz görünümlü ama arkada etnik ve Parisli arasında bir yerde çok ilginç bir boyun çizgisi var; o zamanlar diğer tasarımcıların sahip olmadığı bir bakış açısı."

Elbisenin üç nüshası üretilmiştir: biri Maison Givenchy'de, biri Madrid'deki Kostüm Müzesi'nde ve biri de Audrey'de bulunmaktadır. Kopyalardan biri 2006'da Christie's'de 923.187 dolara satılmıştır ve bu da onu film hatıralarının en pahalı parçalarından biri haline getirmiştir. Kostüm tasarımcısı Renie Conley, Edith Head'in bir kopya oluşturmak için Givenchy'nin elbiselerinden birini ayırdığını gözlemlediğini belirtmiştir: "At kılı doluydu ve düzgün bir şekilde inmesini sağlamak için kurşun ağırlıklarla doluydu." Aşağıdaki sahnede, Holly elbiseyi farklı bir şekilde aksesuarlandırmıştır. Sadece küpeler ve beyaz bir fular seçerek küçük siyah elbiseyi her giydiğinizde farklı bir görünüm kazanabileceğini göstermiştir (Şekil 6.8.3.).

Şekil 6.8.3. Breakfast at Tiffany's

Kaynak: <http://classiq.me/style-in-film-audrey-hepburn-in-breakfast-at-tiffanys>

Audrey'i Holly Golightly'ye dönüştürmek için, saçlarında sarı gölgeler yapılmıştır. Grazia de Rossi'nin kabarık, arkadan taranmış saç stili de filmle birlikte bir moda başlatmıştır (Şekil 6.8.4.).

Şekil 6.8.4. Breakfast at Tiffany's

Kaynak: <http://classiq.me/style-in-film-audrey-hepburn-in-breakfast-at-tiffanys>

Kruvaze turuncu yün ceket, filmin vizyona girdiği sırada çok sayıda kopyalanmıştır. Huni boyunlu ceket klasik bir Givenchy tasarımıdır ve Audrey, *Charade* (1963), *How to Steal A Million* (1966) filmlerinde ve kişisel gardırobunda benzer versiyonlar giymiştir. Filmde kullanılan palto, tuz ve biber desenli elbise, kürk şapka, kedi topuklu ve klasik tote çanta ile kombinlenmiştir (Şekil 6.8.5).

Şekil 6.8.5. Breakfast at Tiffany's

Kaynak: <http://classiq.me/style-in-film-audrey-hepburn-in-breakfast-at-tiffanys>

Pamela Keogh Clarke, Audrey Style kitabında şöyle yazmaktadır: "Holly Golightly'nin akşamdan kalma şıklığı, suni inci kolyeleri, kolsuz elbiseleri ve günümüze kadar devam eden büyük boy koyu güneş gözlükleriyle Hepburn Givenchy ortaklığı zarif bir zarafetin zirvesine ulaştı. "

Son sahnede Breakfast at Tiffany's tarafından ölümsüzleştirilen bir diğer stil ögesi olan bej trençkot, başörtüsü, polo tişört ve balıksırtı etek ile eşleştiriliyor(Şekil 6.8.6.).

Şekil 6.8.6. Breakfast at Tiffany's

Kaynak: <https://www.myfashioninspiration.com/breakfast-at-tiffanys-clothes/>

6.9. The Great Gatsby (Muhteşem Gatsby) 1974

İkonik kostüm tasarımının moda üzerinde etkisi olduğu kadar, kostüm tasarımının diğer kostüm tasarımları üzerindeki etkisi de dikkat çekicidir. 1974 yapımı *The Great Gatsby*, her ikisi için de önemli bir örnektir. Daha önceki ikonik kostüm tasarımlarından ilham alan film, kendi başına da trend olmayı ve ikonikleşmeyi başarmıştır. Moda üzerinde inanılmaz derecede etki yaratmış ve aynı zamanda gelecekteki kostüm tasarımları için de ilham olmuştur (Truhler, 2018) (Şekil 6.9.1.).

Şekil 6.9.1. Mia Farrow ve Robert Redford, 1974'lerde *The Great Gatsby*'

Kaynak: <http://www.glamamor.com/2018/03/Great-Gatsby-style-Mia-Farrow-Robert-Redford.html>

1974'ün *The Great Gatsby*'sinin kaynak materyali, 1927'nin "*It*" ve "*1928's Our Dancing Daughters*" gibi iki ikonik filme dayanmaktadır. Her iki filmde de ortalama bir kadının 1920'lerde giyeceği her şeyden daha iddialı ve çekici parçalar içerse de hala zamanın tarzını yansıtmaktadır. Diğer bir çok dönem filminde olduğu gibi, özellikle Hollywood'un Altıncı Çağ'ında geçen filmler, tarihsel doğruluktan ziyade o zamana modern bir mercekten bakmakla ilgilenmiştir. 1970'lerin tasarımcıları, tasarımlarında ilham olarak 20'lerden ve 30'lardan yararlanmışlardır. *The Great Gatsby*'nin kostüm tasarımlarının moda üzerinde bu kadar etkili olmasının bir sebebi de budur. Diğer bir nedeni de filmin kostüm tasarımcısı Theoni V. Aldredge'nin tiyatro geçmişine sahip olmasıdır. *A Chorus Line*, *42nd Street* ve *Dreamgirls* gibi ünlü yapımların kostüm tasarımlarına imza atmıştır. *The Great Gatsby* için En İyi Kostüm Tasarımı dalında Akademi Ödülü'nü kazanmıştır. Tarzının etkisi o kadar güçlüdür ki, film Time dergisinin kapağında yer almış ve *The*

Great Gatsby'nin tasarımları Manhattan'daki Bloomingdale's'te satılan bir diziye uyarlanmıştır(Şekil 6.9.2.) (Truhler, 2018).

Şekil 6.9.2. Mia Farrow ve Robert Redford, Time dergisi

Kaynak: <http://www.glamamor.com/2018/03/Great-Gatsby-style-Mia-Farrow-Robert-Redford.html>

Film, kadın giyiminde olduğu kadar erkek kostümlerinde de oldukça başarılıdır. 3 parçalı takım elbiseleri ve klasik gündelik kıyafetleriyle *Gatsby*'nin kostümleri prodüksiyonda çalışan başka bir tasarımcı olan Ralph Lauren'e atfedilmelidir(Şekil 6.9.3.).

Şekil 6.9.3. Robert Redford, The Great Gatsby 1974

Kaynak: <http://www.glamamor.com/2018/03/Great-Gatsby-style-Mia-Farrow-Robert-Redford.html>

Gatsby stilinin etkisi bugün hâlâ ekranlarda devam etmektedir. *Gatsby* , *It* ve *Our Dancing Daughters* ile birlikte 2011'de *The Artist* filminin kostüm tasarımcısı Mark Bridges ve 2013'ün *The Great Gatsby* (En İyi Kostüm Tasarımı dalında Oscar kazananlar) için Catherine Martin'e ilham kaynağı olmuştur. Bu iki yapımın tarzı,

2011 Sonbaharından 2013 İlkbaharına kadar uzanan bir Art Deco trendini başlatmıştır(Şekil 6.9.4) (Truhler, 2018).

Şekil 6.9.4. Gucci'nin 2012 Art Deco trendine katkıda bulunduğu koleksiyon parçaları
Kaynak: <http://www.glamamor.com/2018/03/Great-Gatsby-style-Mia-Farrow-Robert-Redford.html>

2018 İlkbahar trendlerinin 1974'teki *The Great Gatsby* ile bağlantılı bir çok trend örneği bulunmaktadır. Örneğin filmin pastel paleti önemli bir tasarım imzasıdır ve pastel renkler şu anda modada çok önemli bir yere sahiptir. Özellikle lavanta rengi ve sarı (filmde her ikisi de önemli renklerdir) ve endüstrinin “Millennial Pink” (2017’de moda olan açık bir pembe tonu) olarak adlandırmayı sevdiği renklerin devam eden bir popüleritesi bulunmaktadır. Pastel renkler *The Great Gatsby*'nin stil hikayesinin büyük bir parçasıdır.

Aşağıda Daisy ve lavanta kıyafetleri görülmektedir(Şekil 6.9.5.)(Truhler, 2018).

Şekil 6.9.5. Daisy ve lavanta rengi kıyafetleri
Kaynak: <http://www.glamamor.com/2018/03/Great-Gatsby-style-Mia-Farrow-Robert-Redford.html>

O yılki büyük Art Deco trendi sırasında Ralph Lauren'in 2012 İlkbahar koleksiyonu ve 2018 İlkbaharında InStyle dergisinde görülen pastel trendin birkaç örneği aşağıda görülmektedir (Şekil 6.9.6.).

Şekil 6.9.6. 2012 ve 2018 İlkbahar Pastel Trendinden Bazı Örnekler

Kaynak: <http://www.glamamor.com/2018/03/Great-Gatsby-style-Mia-Farrow-Robert-Redford.html>

Filmdeki tüm sineklik elbise (flapper dress) çizgisi 2012'de önemli bir trend olmuştur ve şimdi 2018 için yeniden yorumlanmıştır(Şekil 6.9.7.).

Şekil 6.9.7. Daisy gümüş pullu elbisesi ve boncuklu şapkasıyla, *The Great Gatsby* 1974

Kaynak: <http://www.glamamor.com/2018/03/Great-Gatsby-style-Mia-Farrow-Robert-Redford.html>

1920'lerin ilk Hollywood filmlerinden 1974'lerin *The Great Gatsby* ve ötesine uzanan bir tasarım çizgisi vardır. Bu filmler, o dönemlerin tarzını tanımlamaya yardımcı olmuştur(Truhler, 2018). Bu nedenle tarihsel olarak önemlidir. Bugün ilham verdikleri moda trendleri aracılığıyla klasik sinemanın süregelen ilgisini kanıtlamaya devam etmektedirler (Şekil 6.9.8.).

Şekil 6.9.8. Tüm oyuncularla pastel tonlar koordineli bir şekilde kullanılmıştır
Kaynak: <http://www.glamamor.com/2018/03/Great-Gatsby-style-Mia-Farrow-Robert-Redford.html>

6.10. The Stepford Wives (Stepford Kadınları)

The Stepford Wives, Paul Rudnick'in senaryosundan Frank Oz tarafından yönetilen ve "Nicole Kidman, Matthew Broderick, Bette Midler, Christopher Walken, Faith Hill ve Glenn Close"un rol aldığı 2004 Amerikan bilim kurgu kara komedi filmidir. Frank Oz'un *The Stepford Wives*'ı, Ira Levin'in yazdığı 1975 bilim kurgu filmi ve 1972 romanının modern bir yeniden yorumudur. İçinde yaşayan mükemmel ev kadınlarının gerçekten de Stepford'un adamları tarafından yaratılan robotlar olduğu, zengin bir Amerikan kasabasının klasik hikayesi, yayınlanmasından bu yana oldukça yaygınlaşmış ve popüler kültüre girmiştir. "Stepford Karısı" ifadesi, mükemmel bir ev hanımı idealinin kısaltması olarak modern sözlüğün bir parçası haline gelmiştir. Bryan Forbes'un *The Stepford Wives*'ı, Levin'in romanı yayımlandıktan yalnızca üç yıl sonra yayınlandı. Her ikisi de 1970'lerin ortalarında (kadınların kurtuluş hareketinin ortasında) geçtiği için, her ikisi de feminist hareketlerin o dönemde ulus içinde yarattığı gerilimleri ele almıştır. Güncellenmiş versiyonda 1970'lerden 21. yüzyıla geçiş yapılmıştır. Konuya modern sosyal

standartlar getirilmiş, çağdaş izleyiciler için önemli değişiklikler yapılmıştır. Bir zamanlar feminist hareketin ataerkil korkusu ve bu paranoyanın kışkırttığı kadın öfkesi üzerine toplumsal görüşü, günümüz cinsiyet mücadelelerinin çılgın bir hicivine dönüşmüştür (The Stepford Wives, Anonim, 2012).

Şekil 6.10.1. The Stepford Wives

Kaynak: <https://thelionthewitchandthewardrobemalfunctioned.wordpress.com/2012/09/19/the-stepford-wives/>

Eşlerini mutlu etmeye kendilerini adanmış robotlaşmış kadınlar, adeta mükemmelin vücut bulmuş halini temsil etmektedirler. Nicole Kidman'ın metropol kadınından Viktoryen havaya geçişi ve imajının yansıtıldığı bir film olarak izleyiciye sunulmuştur (Şekil 6.10.1). Çiçekli elbiseler, kariyer odaklı takım elbise giyen kadınları tehdit olarak gören erkeklerin, eşlerinde görmek istediği stili yansıtmaktadır. Kadınlar kağıt bebekler gibi, kusursuz, basit görünmektedirler. Filmde yüksek seviyedeki bir New York City yöneticisi olan Joanna'nın, topuklu ayakabılarla egzersiz yapan komşularını izleyen bir banliyö ev kadınına dönüşümünü ironik bir şekilde anlatmaktadır. Kostümlerdeki baskılar İtalyan tarzı döşeme kumaşlarından esinlenilerek tasarlanmıştır. Lillian Pulitzer Rousseau'nin filmde kullandığı kapriler, çiçekli desenler, retro elbiseler günümüz modasında bir çok kez trend haline gelmiştir (Critchell, 2004).

6.11. Grease (1978)

Bir çok trendin belirleyici rolünü üstlenen *Grease* filmini izleyen insanlar, yıllarca filmdeki oyuncuların kıyafetlerini ve saç kesimlerini taklit etmiş ve şarkılarını söylemiştir. Tüm ikonikleşen başarılı filmlerde olduğu gibi bir devam

filmi de çekilmiştir. Her filmin, bu başarılarla imza atması mümkün değilken *Grease* filminin müzikleri en çok satan film müziği albümüne sahip olmuştur. Randal Kleiser'in yönetmen olarak görev aldığı filmde, başrol oyuncularını "John Travolta, Olivia Newton-John ve Stockard Channing"dır. Müzikal romantik komedi türündeki film aynı isimdeki bir müzikalden uyarlanmıştır.

Şekil 6.11.1. Final Scene From Grease (1978)

Kaynak: <https://www.stylist.co.uk/fashion/grease-40th-anniversary-best-fashion-sandy-danny-zuko-bardot-top-leather-trousers/212566>

"1950'lerin sonu 60'ların başını anlatan, 70'ler yapımı bir 90'lar filmi" tanımı ile ifade bulan filmin soundtrackinde yer alan "Hopelessly Devoted to You" parçası 1979 yılında "En İyi Film Müziği" dalında Oscar'a aday olmuştur (Grease film, Anonim, b.t.). Kenickie'nin paçaları katlanmış pantolonu, pantolonun içine aldığı t-shirtü ve işçi botları oldukça yenilikçi bir görünüm sunmaktadır (Şekil 6.11.1.).

Grease'in taklit edilemez stilini unutmak imkansızdır. Cha Cha's dress(dans elbisesi), pembe deri ceketler, 50'lerin etekleri, Sandy'nin perması, Danny'nin gri eşofmanı ikonikleşen bazı parçalardandır (Bhatia, 2019) (Şekil 6.11.2.).

Şekil 6.11.2. Grase 1978

Kaynak: <https://iconiccostumes.tumblr.com/>

6.12. Blade Runner (1982) (Bıçak Sırtı)

Yönetmenliğini Ridley Scott'ın üstlendiği ABD yapımı film 1982'de çekilmiştir. Başrol oyuncularını "Harrison Ford, Rutger Hauer, ve Sean Young"dır. Philip K. Dick'in "Android'ler Elektrikli Koyun Düşler mi?" isimli kitabından uyarlanan filmi "Hampton Fancher ve David Peoples" yazmıştır. Filmin kostüm tasarımcıları "Charles Knode ve Michael Kaplan"dır.

Blade Runner, geleceği betimleyen bir filmidir. Hava kirliliği, ekolojin dengesindeki bozulmalar, yapay üretilen canlılarla farklı bir dünya anlatılmaya çalışılmıştır. Filmde farklı dinlerden, etnik gruplardan insanlar, punklar, farklı kültürler ve yaşam biçimleri anlatılırken bir çok ülkeden topluluklar aynı şehirde bir araya gelmiştir. Mimaride de gözlenen farklı tarzlar ve üsluplar, kullanılan yoğun detaylar ve dekorlarla izleyiciye fütüristik ve gotik bir gezegeni izleme şansı vermektedir (Şekil 6.12.1.).

Şekil 6.12.1. Sean Young (Rachael), Blade Runner 1982

Kaynak: <https://classiq.me/the-future-is-shaped-by-the-past-the-costumes-of-blade-runner>

Blade Runner, hem görsel olarak çarpıcı hem de felsefi açıdan yüklü, kült statüsüne ulaşan ve hem yapımcıları hem de tasarımcıları aynı şekilde etkileyen bilim kurgu türünde dönüm noktası niteliğinde bir filmidir. Kostümler, *Blade Runner*'ı bu kadar zamansız kılan pek çok ayrıntıdan sadece biridir ve kıyafetlerin ilham kaynağı “kara film” (film noir) den gelmektedir. Film, görüntü yönetmeni “Jordan Cronenweth” tarafından, az miktarda renk kullanılarak ve bunun yerine alışılmadık kamera açıları ve ışık şaftları kullanılarak, siyah beyaz klasik filmlerin derinliğini ve tarzını çağrıştıran yüksek kontrastla çekilmiştir. Sean Young'ın retro ve fütürizmin bir karışımı olan keskin kostümleri, tasarımcı Adrian Adolph Greenberg'ın 1930'ların sonlarında ve 1940'ların başlarında tasarladığı özel takımlardan büyük ölçüde etkilenmiştir (“The Future Is Shaped by the Past: The Costumes of Blade Runner”, 2017).

Şekil 6.12.2. Sean Young (Rachael), Blade Runner 1982

Kaynak: <https://classiq.me/the-future-is-shaped-by-the-past-the-costumes-of-blade-runner>

Kadınlara yönelik geniş omuzlu stiller, en çok Hollywood kostüm tasarımcısına atfedilen stil yeniliğidir. Kostüm tasarımcısı Michael Kaplan, “Desen

tasarlamak için takım elbise kumaşlarının farklı tonlarını birleştirme fikrini benimsedim. Bulabildiğim kadar metalik ipliklerle gri ve bej tonlarında harika vintage takım elbise yünleri kullandım ve bu da ince bir ışık kalitesi yarattı“ demiştir. Yastıklı omuzlar, sivriltilmiş bel ve kalem etek, 1930'ların ortalarından 1940'ların çoğuna kadar kadınlar için baskın silüettir (Şekil 6.12.2.). 1970'lerde ve 1980'lerde kadınlar için "güç giysisi" olarak yeniden ortaya çıkmıştır ve bu da *Blade Runner* sayesinde olmuştur. Son yıllarda ise moda tasarımcıları tarafından düzenli olarak yeniden yorumlanmaya devam etmiştir. Kaplan, "Ayakları kara filmin geçmişine sıkıca dikilmiş fütürist bir kadın kahraman yaratmak istedim," diye açıklamıştır ("The Future Is Shaped by the Past: The Costumes of Blade Runner", 2017).

Blade Runner'daki giysiler, diğer birçok bilim kurgu filminin aksine, yaratılan dünya için gerçekçi ve inandırıcı görünmektedir. Giysiler yenilikçi ve cüretkardır, ancak Rachael'in davasındaki eski Hollywood ihtişamı veya Daryl Hannah'ın karakteri "Pris" durumunda 1980'lerin başındaki punk sahnesi gibi bilindik referansları vardır. Hannah, karartılmış "rakun" göz makyajını kendisi yapmıştır (Şekil 6.12.3.).

Şekil 6.12.3. Daryl Hannah (Pris), *Blade Runner* 1982

Kaynak: <https://classiq.me/the-future-is-shaped-by-the-past-the-costumes-of-blade-runner>

Sean Young, Rachael rolünde, kürk manto giymiştir. Adrian'ın imza unsurlarından ikisi olan desenin farklı tonları, kumaşları ve V-şekilleri aşağıdaki fotoğrafta görülmektedir (Şekil 6.12.4.).

Şekil 6.12.4. Sean Young (Rachael), Blade Runner 1982

Kaynak: <https://classiq.me/the-future-is-shaped-by-the-past-the-costumes-of-blade-runner>

Trençkotlu dedektiflerle tamamlanan filmde, Harrison Ford'un stili gerçekten de noir'e açık bir benzetmedir (Blade Runner'da da, gün genellikle gecedir ve hava yağmurludur). Geometrik desenli gömlek ve kravatıyla bu öngörülemeyen kombinasyonu, dedektifi tamamen filme adapte etmiştir(Stoppard, 2017) (Şekil 6.12.5.).

Şekil 6.12.5. Harrison Ford tarafından oynanan Rick Deckard, Black Runner

Kaynak: <https://www.nytimes.com/2017/10/06/style/blade-runner-fashion.html>

6.13. Beetle Juice (1988) (Beter Böcek)

Beetle juice, 1988 yılında çekilmiş ABD yapımı fantastik komedi türünde bir filmidir. Michael McDowell'ın yazdığı ve Tim Burton'ın yönettiği filmin önemli

rollerinde “Alec Baldwin, Geena Davis, Michael Keaton, Winona Ryder, Jeffrey Jones ve Catherine O'Hara“ rol almışlardır.

Şekil 6.13.1. Beetlejuice (1988)

Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/774548835884175765/>

Kostüm tasarımcısı Aggie Guerard Rodgers'ın gösterişli, parlak ve bazen de çılgın kostüm tasarımları filmin öne çıkan özelliklerindendir. Her karakteri o kadar iyi tanımlar ki arka planlar çok dikkat çekmez. Geena Davis'in canlandırdığı Barbara karakterinin kostümü yüksek boyunlu Laura Ashley modellerine benzeyen, önü düğmeli uzun etekli ve genellikle göz yorucu çiçek desenli kıyafetlerden oluşmaktadır. O'Hara'nın Delia karakterinin görünümü tamamen Japon tasarımıdır. Tüm kıyafetleri Maxfield'ın Melrose Bulvarı'ndaki butiğinden satın alınmıştır (Şekil 6.13.1.). O sıralar isimleri henüz bilinmeyen tasarımcılar “Issey Miyake, Rei Kawakubo of Comme des Garçons and Mitsuhiro Matsuda” geleceğin marka isimlerinden olacaklardır.

Şekil 6.13.2. Beetlejuice (1988)

Kaynak: <https://clothesonfilm.com/double-feature-review-beetle-juice-chris-thoughts/>

Evli bir çiftin öldükten sonra kendi evlerine sıkışıp kalmaları ve evlerine gelen yeni ev sahiplerini oradan uzaklaştırmaya çalışmalarını anlatan film, Tim Burton'ın yönetmenliğini yaptığı ve filmler arasında ilk uzun metraj yapımlardandır (Şekil 6.13.2.). 1989'da "En İyi Makyaj Ödülü" kazanan filmin ismi filmin içerisinde geçen karakterden (Betelgeuse'dan) almıştır. Karakterlerin ilginç makyajları, renkli ve eğlenceli tasarımlarıyla trendlerde yer alan film bir çok detayıyla hafızalara kazınmıştır (Laverty, 2009).

6. 14. Goldfinger (1964) (Altın Parmak)

Altın Parmak, 1964 İngiliz yapımı olan film, aksiyon türünde bir casus filmidir. James Bond yine üstün zekasını kullanarak ve Q ile işbirliği yaparak kötü adamların planlarını bozmaya çalışmıştır. Filmde kullanılan her detay, altın renkli silüet kıyafet gibi, döneme damgasını vurmuş ve klasikler arasında yer almasını sağlamıştır. Kıyafetleri, aksesurları, tarzı, imajı, duruşu ve kullandığı arabaları ile döneme damgasını vuran film bir çok yıl trendleri etkilemeyi başarmıştır (Laverty, 2012).

Şekil 6.14.1. Goldfinger (1964)

Kaynak: <https://clothesonfilm.com/lindy-hemming-talks-designing-007-fifty-years-of-bond-style/>

Akademi Ödüllü kostüm tasarımcısı Lindy Hemming, Pierce Brosnan ve Daniel Craig'in başrolde olduğu 007 James Bond serilerine ve *Altın Parmak* (1964) filminde ikonik kıyafetlere imza atmıştır (Şekil 6.14.1).

6.15.The Godfather (1972) (Baba)

The Godfather, Mario Puzo'nun kitabından uyarlama bir filmidir. Francis Yönetmen koltuğunda Ford Coppola vardır. Başrol oyuncularını olarak da “Marlon Brando ve Al Pacino” dikkat çeker (Şekil 6.15.1). Filmde yardımcı rollerde “James Caan, Robert Duvall, Diane Keaton, John Cazale” bulunmaktadır. Film, II. Dünya Savaşı'nın sonlarında başlamakta ve 10 yıllık bir zamanı anlatmaktadır.

Şekil 6.15.1. The Godfather'da Michael Corleone rolünde Al Pacino, kolalı beyaz bir gömlekle giyilen, sivri yakalı, koyu renkli, üç parçalı, yüksek düğmeli bir takım elbise giyiyor, 1972

Kaynak: <https://therake.com/stories/style/celluloid-style-the-godfather/>

Film, New York'ta yaşayan İtalyalı bir mafya ailesini anlatır. İzleyiciler tarafından çok beğenilen ve ilgi uyandıran film, listelerde uzun süre üst sıraları işgal etmeyi başarmıştır. Film ayrıca En İyi Film, En İyi Erkek Oyuncu (Marlon Brando) ve En İyi Uyarlama Senaryo (Francis Ford Coppola, Mario Puzo) dallarında Oscar kazanmıştır (Barker, 2018). Sinemayı ve dünyayı derinden sarsan klasikleşmiş bir filmidir. Gerçek hayat hikayelerinden ilham alınan filmin başrol oyuncularını “Al Pacino ile Marlon Brando” olmuştur. Bir başyapıt olarak kabul edilen film, şimdiye kadar çekilen en iyi filmler arasında bulunur. “Don Vito Corleone”nin Corleone ailesi başta olmak üzere, mafya ailelerinin hayatı izleyiciye aktarılmaya çalışılmıştır. Oyunculuk, senaryo ve yapım alanında başarılı olan filmin müziklerini de yine ismi filmle birlikte dünya çapında duyulan İtalyan sanatçı “Nino Rota” bestelemiştir.

Al Pacino'nun film boyunca giydiği çeşitli kıyafetler, ödüllü Hollywood kostüm tasarımcısı Anna Hill Johnstone'un eseridir. Karakterin ayrıcalıklı, üniversite eğitilmiş ve nispeten masum altın çocuğundan cani, canavarca güçlü mafya babasına geçişini güzel bir şekilde göstermeyi başarmıştır (Şekil 6.15.3.). Film başlarken, Michael'ın kız kardeşi Connie'nin düğününde, tam askeri kıyafeti içinde görünür ve lilywhite WASP kız arkadaşı Kay'i törenin etrafında gezdirir (Şekil 6.15.2.) (Barker, 2018).

Şekil 6.15.2. The Godfather (1972)

Kaynak: <https://therake.com/stories/style/celluloid-style-the-godfather/>

Şekil 6.15.3. The Godfather (1972)

Kaynak: <https://therake.com/stories/style/celluloid-style-the-godfather/>

Mihail, yeğeninin vaftiz töreninde vaftiz babası olarak dururken, gri kruvaze takım elbise ve siyah-gümüş çizgili, pürüzsüz ipek kravat içinde tamamen Mephistophelean görünerek “Şeytan'dan ve tüm işlerinden feragat ettiğini” itiraf etmektedir (Şekil 6.15.3.). Filmin sonunda kravatı gevşemiş ve ceket pantolon askılarını ortaya çıkarmak için çıkarılmış olarak ev ofisinde gömlek kollu giymektedir (Şekil 6.15.4.).

Şekil 6.15.4. The Godfather (1972)

Kaynak: <https://therake.com/stories/style/celluloid-style-the-godfather/>

6.16. Rebel Without A Cause (1955) (Asi Gençlik)

Oldukça genç yaşlarda kariyerinin başında üzücü bir şekilde hayata veda eden James Dean, bu film ile hafızalarda unutulmaz bir yer edinmiştir. “*Rebel Without A*

Cause” filmi ikonik bir film olma özelliğine de sahiptir. Zamanın gençleri tarafından oldukça ilgi görmüş, kostümler, detaylar birebir taklit edilmeye başlanmıştır. Ebeveynlerin yeteri kadar başarılı olamadıkları anne baba rollerini, kişisel sorunlarını, ergenlik ile başa çıkmadaki yetersizliklerini anlatan film, gençlerin gözünden artıları ve eksileriyle asilikleri ve zayıflıklarıyla olan mücadelelerini izleyiciye göstermektedir. Oyunculukların başarılı ve gerçekçi olması da filmin izleyiciye etkisini artırmaktadır (Şekil 6.16.1.).

Şekil 6.16.1. James Dean In Rebel Without A Cause (1955)

Kaynak: <https://edition.cnn.com/style/article/james-dean-rebel-remember-when/index.html>

İş elbisesine benzer şekilde kot, bir kişiye herhangi bir şey yapmak veya söylemek zorunda kalmadan, kişilik kazandıran bir yaşam tarzı sembolüdür. Bu kişilik zaman içinde evrimleşmiştir, ancak yansıttığı “asilik” özelliği bozulmadan kalmıştır. Denim’in sembolizmi, film üzerinden yaratılmıştır. Sanat hayatı taklit eder; sanat sanatı taklit eder. Bir zamanlar Brando kovboylar gibi kot pantolon giyerken, şimdi ise kovboylar Brando gibi kot giymektedirler. (Laverty, 2014).

Filmin kostüm tasarımcısı Moss Mabry, karakterin ruh halini yansıtmak için film boyunca James Dean’in kıyafetlerini özenle seçmiştir. Açılış sahnesinde Jim Stark (James Dean), içinde beyaz bir tişört, üzerinde kırmızı bir Anti-Freeze ceket ve koyu kot pantolon giymektedir (Şekil 6.16.2.). Caroline Young’ın "Klasik Hollywood Stili" kitabına göre "*Rebel*" kostüm tasarımcısı Moss Mabry’nin uzun süren çabalarının sonucudur. Young, Mabry’nin çekim yapmadan önce Los Angeles liselerinde birkaç gün geçirdiğini ve öğrencilerin ne giydiğini gözlemlediğini söylemiştir. Ayrıca yönetmen Nicholas Ray’in *Life* dergisinde gördüğü gerçek

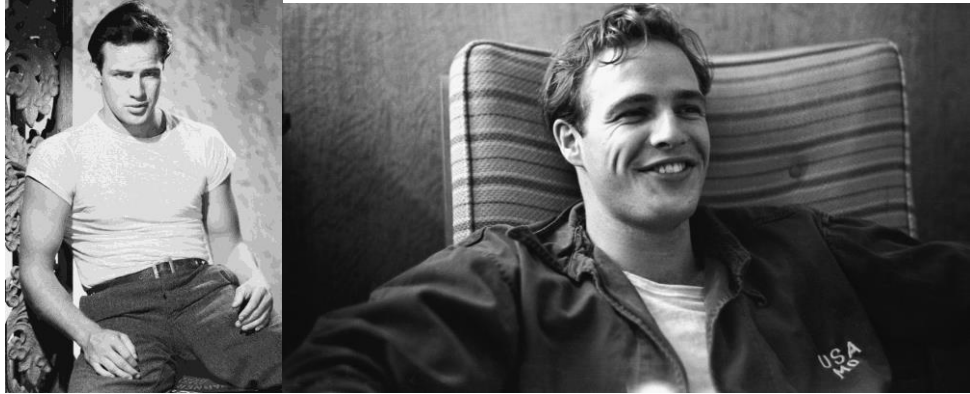
üniversite öğrencilerinin fotoğraflarından ilham aldığını söylenmektedir (Cerini, 2019).

Şekil 6.16.2. Jim Stark (James Dean), *Rebel Without A Cause* (1955)

Kaynak: <https://clothesonfilm.com/rebel-without-a-cause-james-dean-in-jeans/>

Rebel Without A Cause, genç bir Hollywood aktörünün beyaz bir tişörtle ilk ortaya çıkışı değildir. Marlon Brando , 1951 yapımı klasik "A Streetcar Named Desire" filminde ordu mühendisi Stanley Kowalski olarak giymiştir. Brando'nun tişörtü, ilk kökenlerini ABD ordusu tarafından giyilen bir iç çamaşırından almaktadır (Şekil 6.16.3).

Şekil 6.16.3. Marlon Brando, 1950'de Elia Kazan'ın yönettiği 'A Streetcar Named Desire' filminde Stanley Kowalski rolünde beyaz tshirt stiliyle

Kaynak: <https://www.gq-magazine.co.uk/fashion/article/marlon-brando-style>

Dean onu Jim Stark karakteri olarak giydiğinde, asi gençler için bir üniforma yaratmıştır. Gençler yeni deneyimlere olan özlemlerini bir banliyö dünyasında, içsel hayal kırıklıklarının ve sıkıntılarının dışa dönük bir işareti olarak yansıtmışlardır. Ancak oyuncunun görünüşü ve kişiliği aynı zamanda daha derin bir gençlik kaygısını

temsil etmeye başlamıştır. Sigarası ve havalı kıyafeti ile, yetişkin değerlerini sorgulayan ve ebeveynlerine açıkça meydan okuyan, dışlanmış bir genç olan Stark, aynı zamanda II. Soğuk Savaş kaygısının temsilidir. Dean'in asi tarzı tüm bunları somutlaştırmıştır.

Şekil 6.16.4. James Dean, ve Sal Mineo, *Rebel Without a Cause*

Kaynak: <https://edition.cnn.com/style/article/james-dean-rebel-remember-when/index.html>

1950'lerde, Brando, Dean ve Presley gibi ikonların, işçiliğin temelini Hollywood'a ve pop kültürüne getirmesinden sonra, Denim asi gardırobunun ayrılmaz bir parçası olmaya başlamıştır. Dean'in kombini zamanın gençlik modasını yakalamış ve onu Hollywood'un zirvelerine taşımıştır. Dean trajik bir şekilde, filmin vizyona girmesine az bir süre kala bir araba kazasında ölmüştür, ancak bu ünlü rolü bir dizi başka karakterin gardırobuna ilham vermeye devam etmiştir: 1978'de John Travolta'nın "Grease" filmindeki Danny Zuko, 1985'te Judd Nelson'ın John Bender'ı. "Kahvaltı Kulübü", 1999'da "Senden Nefret Ettiğim On Şey"de Heath Ledger'ın Patrick Verona'sı ve "Alacakaranlık Efsanesi" filmlerinde Robert Pattinson'ın Edward Cullen'ı. Moda ve pop kültürü de basit kot pantolon ve tişört görünümünden yararlanmışlardır. Bruce Springsteen'in rocker üniformasını, Stussy'nin ve Supreme'nin kült sınırlı sayıdaki beyaz tişörtlerini ve 1990'ların ikonik Calvin Klein

reklamlarını düşündüğümüzde film yıldızlarının trendleri ne kadar uzun ve etkili bir şekilde değiştirdiğini görebiliriz (Cerini, 2019).

6.17. Star Wars (Yıldız Savaşları)

Yıldız Savaşları, seri halinde çekilmiş oldukça başarı kazanmış fantastik tarzda bir bilim kurgu filmidir. Filmin yapımcısı “George Lucas”tır. Seri filmleriyle ünlü olmasının yanında zaman içinde, çizgi roman versiyonları ve bilgisayar konsol oyunları ile de kendini ispatlamıştır. Filmin ilk serisi 1977’de “20th Century Fox” aracılığıyla Star Wars (Yıldız Savaşları) adı ile duyurulmuş ve izleyiciye sunulmuştur. Film kısa sürede ikonik bir hal almış ünü tüm dünyayı sarmıştır. Birkaç yıl arayla devam filmleri de çekilen serinin yakın zamanda farklı serileri de gösterime girmiştir.

Yıldız Savaşları filmleri bazı ikonik filmlerde de olduğu gibi sinemada izlenmesinin haricinde yan alanlardan da oldukça fazla bütçe elde etmiştir. Filmin oyuncakları takipçileri tarafından özenle koleksiyon olarak toplanırken, bilgisayar oyunları da kitap ve dvd versiyonları gibi ilgi uyandırmayı başarmıştır. Toplamda 33 milyar dolarlık bir hasılat söz konusu olan seri, bu konuda da oldukça iddialıdır.

George Lucas bu seri ile de filmlerin farklı ürünlerle ve yan alanlarla sermayesini arttırmasına öncülük etmiştir denilebilir. Çekilen her film arasında mutlaka zamansal bir boşluk bulunduğundan, yapımcılar bu arayı başka ürün satışları ile desteklemiş ve filme olan ilgiyi de canlı tutmayı başarmıştır. Bu bir satış stratejisi olarak karşımıza çıkmakta olup günümüzde de oldukça yaygınlaşmıştır. İnsanlar sevdikleri film karakterleri gibi giyinmek, bazen onlar gibi görünmek istemekte ve filmlerde anlatılan evrene ait objeler detaylar biriktirerek aynı atmosferi evlerinde yaşamaya çalışmaktadır. Aslında bu sayede filmlerin kitleler arasında da ister istemez reklamı yapılmaya devam etmektedir.

Şekil 6.17.2. Vetements 2016 koleksiyonundan *Star Wars* temalı parçalar
Kaynak: <https://www.vogue.com/article/star-wars-runway-fashion-looks>

70'lerde *Star Wars*'un ilk çıkışından bu yana, metalik adam figürü sadece Vogue sayfalarında ve Rodarte podyumunda görünmekle kalmamış aynı zamanda imajında bir dizi Balenciaga görünümüne de sahip olmuştur. Tüm bunlar, *Star Wars*'un moda üzerindeki etkisinin, Selfridges ve Bloomingdale'in mağaza vitrinlerini ve dünya çapındaki çoğu mağazanın raflarını ele geçiren yeni başlatılan işbirliklerinin çok ötesine geçtiğini kanıtlamaktadır (Şekil 6.17.2.) (Yotka, 2015).

6.18. Gone With The Wind (Rüzgar Gibi Geçti)

1939 Amerikan yapımı film, Pulitzer Ödüllü “Margaret Mitchell”ın kitabından sinemaya kazandırılmıştır. 14 dalda Oscar adayı gösterilen film, 10 tanesini almayı başarmıştır. “Rüzgar Gibi Geçti”, 1936 senesinde piyasaya sürülmüş ve hızla Amerikan kültürüne yayılmıştır. İç Savaş sonrası yıkılmış Georgia’da, General Sherman’ın “denize yürüyüşü” sonrası servetini kaybeden Scarlett’in hayatta kalma macerasını anlatan roman iki sene boyunca listelerde zirvede kalmıştır. 1937’de Mitchell bu kitap vesilesiyle Pulitzer ödülü almıştır (Şekil 6.18.1).

Filmin kostüm tasarımcısı “Walter Plunkett” (1902-1982), bugüne kadar Hollywood’da çalışmış en üretken kostüm tasarımcılarından biridir. Vivien Leigh’in (Scarlett O’Hara) *Rüzgar Gibi Geçti* filmindeki kostümlerinin, Rhode Island Üniversitesi’ndeki The Commercial Pattern Archive’da bulunan kanıtlar ışığında moda trendlerini etkilediği söylenebilir.

Şekil 6.18.1. Rüzgâr Gibi Geçti film afişi

Kaynak: <http://costumevault.blogspot.com/2017/03/gone-with-wind-birth-of-costume-drama.html>

Elbise modelleri veritabanı, araştırmacılar ve tasarımcılar için 1847'den günümüze kadar kıyafetleri yeniden yaratmak veya tarihlendirmek için benzersiz bir araç sağlamaktadır. *Rüzgâr Gibi Geçti* film kostümlerinin 1940'larda üretilen diğer desenler üzerinde de etkisi görülmektedir (Şekil 6.18.2) (Haddock, 2020).

Şekil 6.18.2. Rüzgâr Gibi Geçti film kostümlerinin desenlerinin örnekleri

Kaynak: <http://iamhist.net/2020/03/glamour-vivien-leigh-film-costumes-dressmakingpatterns/>

Şekil 6.18.3. Vivien Leigh(Scarlett) ikonik 'Twelve Oaks' barbekü elbisesiyle, *Rüzgar Gibi Geçti*

Kaynak: <http://iamhist.net/2020/03/glamour-vivien-leigh-film-costumes-dressmaking-patterns/>

Sarah Berry, Leigh'in Scarlett performansını kadınsı güç ve duygu açısından tarihin yeniden yazılması'nın bir örneği olarak tanımlamıştır. Kostümler, oyuncunun hayranlarının bu rollere katılımı için birer araçtır.

Rüzgar Gibi Geçti 20.yy.da en çok kopyalanan elbiselerden birini yaratmıştır: İkonikleşen 'Twelve Oaks' ipek organze barbekü elbisesi. Caroline Young, elbisenin serigrafi tasarımının orijinal 1861 kumaştan kopyalandığını belirtmiştir ancak Plunkett dalların boyutunu kamerada görünmesi için iki katına çıkarmıştır. İkonik barbekü elbisesinin kopyaları sayısız mağaza ve toptancı tarafından satılmıştır(Şekil 6.18.3).

Hayranların evde kendilerine *Rüzgar Gibi Geçti*'nin kostümlerini yapmaları için elbise modelleri ve kalıpları üretilmiştir (Şekil 6.18.4). Film kostümleri, Hollywood'un New York ve Paris'in stil başkentlerinden giderek daha bağımsız bir hale gelmesine yol açmıştır. Fransız tasarımcı Lucien Lelong, “sinema bizsiz yaşayamayacağından daha fazla biz modacılar, sinemasız yaşayamayız” demiştir(Haddock, 2020).

Şekil 6.18.4. Vivien Leigh(Scarlett) kostümlerinin dikiş kalıpları ve modelleri
Kaynak: <http://iamhist.net/2020/03/glamour-vivien-leigh-film-costumes-dressmaking-patterns/>

Walter Plunkett, 1926'dan 1939'a kadar RKO'da (Radio Keith Orpheum) dönem kostümü konusunda uzmanlaşmış baş tasarımcıdır. En ünlü tasarımları *Rüzgar Gibi Geçti* filminin kostümleridir. Kostümlerin tarihsel gerçekliği, filmin tanıtımında büyük rol oynamıştır. Plunkett, arşivleri kullanmış, Philadelphia merkezli kadın dergisi Godey's Lady's Book'un kopyalarını taramıştır. Dönem kıyafetleri ve kumaş örneklerine sahip sakinlerle konuşmak için Güney eyaletlerini ziyaret ederek dönemin modasını titizlikle araştırmıştır(Şekil 6.18.5).

Paramount'tan Adolph Zukor ve Columbia'dan Harry Cohn gibi stüdyo patronlarının tekstil endüstrisiyle bağlantıları olduğundan, büyük Hollywood stüdyolarının kostümlerle ve pazarlama fırsatlarıyla da ilişkileri bulunmaktadır. Birçoğu kariyerlerine modacılar için çalışarak başlayan önde gelen Hollywood kostüm tasarımcıları 1930'larda ünlü olmuşlardır. 1940'ta bin Amerikalı alıcının favori tasarımcıları arasında yapılan bir ankette en iyi üç isim Hollywood kostüm tasarımcılarından olmuştur: Travis Banton, Adrian ve Howard Greer (Haddock, 2020).

Şekil 6.18.5. Vivien Leigh(Scarlett) kostümlerinin dikiş kalıpları ve modelleri
Kaynak: <http://iamhist.net/2020/03/glamour-vivien-leigh-film-costumes-dressmaking-patterns/>

Hollywood stüdyoları, kostümlerin popülaritesini aktif olarak tanıtarak kendi avantajlarına kullanmışlardır. *Rüzgar Gibi Geçti* için bir kostüm sergisi - Vivien Leigh'in Scarlett O'Hara'sı için 36 kostüm değişikliği (filmin tanıtımına göre herhangi bir aktris için bugüne kadarki en fazla değişiklik) dahil - filmin açılışından önce Amerika'yı dolaşmıştır. *Rüzgar Gibi Geçti*'nin benzeri görülmemiş başarısı, dönem filmi tanıtım bağları tarihinde emsalsiz bir ticari etki yaratmıştır. Korseler, elbise modelleri, şapkalar ve duvaklar, şallar, eşarplar ve mücevherler filmden 'ilham alınarak' pazarlanıp ve satılmıştır.

1930'da sinema dergisi Motion Picture okuyucularına şunları söylemiştir: 'Modern kadın bir ekran alışverişçisidir.' Aynı yıl, girişimci ve reklam ajansı sahibi olan Bernard Waldman tarafından New York'ta Modern Mağazacılık Bürosu kurulmuştur. Büro, belirli bir stüdyoya bağlı değildir ve çok çeşitli Hollywood kostüm tasarımcılarının seri üretim çalışmaları bulunmaktadır. Büronun amacı, filmlerde yer alan kostüm tasarımlarından uyarlanan hazır giyim kopyalarını üretmek ve satmak ve daha sonra bunları diğer üreticiler ve mağazalarla bağlantı kampanyalar yoluyla tanıtmaktır. Büro, 'Cinema Fashions' markasını kullanarak mütevazı bir

komisyon almıştır ve RH Macys dahil mağazalara giysi ve aksesuar tedarik etmiştir. (Haddock, 2020).

Film fanı dergisi Photoplay , 1931'de bir kostüm perakendeciliği franchise zinciri olan “Hollywood Fashions”ı tanıtmıştır. Zincir, RKO'daki *Gone with the Wind* tasarımcısı Walter Plunkett'in tasarımlarına itibar etmiştir ve Photoplay sayılarında satın alınabilirliklerini vurgulayarak reklam yapılmıştır. “Şimdi Mütevazı Fiyatlarla: Yıldızların Tarzları!” gibi başlıklarla tüketicilerin ilgisini çekmeyi başarmıştır(Şekil 6.18.6).

Sadece ucuz ve pratik kumaşlardan yapılmayan, bir Hollywood giysisinin stilini korurken aynı zamanda orijinal kostümün küçük özelliklerini koruyarak basitleştirilmiş göz alıcı moda parçaların geliştirilmesi, kadınların hayallerinin bir parçası olmuştur.

Şekil 6.18.6. Vivien Leigh, *Rüzgar Gibi Geçti*

Kaynak: <http://iamhist.net/2020/03/glamour-vivien-leigh-film-costumes-dressmaking-patterns/>

1915 gibi erken bir tarihte, Photoplay film dergisi kadınların kendi film kostümlerini dikerek en son modayı denemeleri için yeni fırsatlar sunan bir makale yayınlamıştır. Kalıplar yerel mağazalarda ve büyük mağazalarda satılsa da, kadın

dergilerinin de ayrılmaz bir parçası haline gelenmiş, saç ve makyaj ürünlerini de içeren yükselen 'feminen' pazarı hedef almıştır.

Şekil 6.18.7. Hollywood Patterns dergi kapağı, *Rüzgar Gibi Geçti* kostüm tasarımı
Kaynak: <http://iamhist.net/2020/03/glamour-vivien-leigh-film-costumes-dressmaking-patterns/>

Vivien Leigh'in *Rüzgar Gibi Geçti* ve *O Hamilton Kadını* gibi filmlerdeki kadın merkezli rolleri, sadece Leigh'i değil, onun güçlü karakterlerini de taklit etmek isteyen kadınlara ilham vermiştir. On dört yıldan fazla bir süredir üretilen Hollywood Modelleri, sınırlı bütçeli kadınlara kendi Hollywood cazibesine sahip olma şansı vermiştir. Hollywood Patterns'in daha başarılı desen markalarından biri olmasının ana nedeni, desenlerinin film kostümlerinin doğrudan taklitleri değil de kostüm tasarımcılarının fotoğraflanmak için yaptığı ve böylece kadınların giymesi, özellikle de reproduksiyonlarının yapılması için daha erişilebilir hale gelmesidir (Şekil 6.18.7). David O. Selznick, *Rüzgar Gibi Geçti*'nin kostümlerinin 1939'un sonunda modanın %50'sinden sorumlu olduğunu iddia ettiğinde çok haklı bulunmuştur (Haddock, 2020).

7 SONUÇ VE ÖNERİLER

7.1. Sonuç

Sahne sanatlarına özellikle de sinema sektörüne büyük ölçüde katkısı olan ve sahneyi kıyafetlerle desteklemeyi amaç edinen kostüm tasarımı, izleyiciye verilmek istenilen etkiyi büyük ölçüde destekleyen bir alandır. Eski çağlarda kostümlerde gerçeğe uygunluk esas alınırken, günümüzde senaryoda geçen dönemin havasını izleyiciye yansıtmak ve dönem özelliklerine göre kostümler tasarlamak ön plandadır.

Bu çalışma özellikle sinema sektöründe kostüm tasarımı yaparken nelerin dikkate alınması gerektiği anlatılıp, bu yolla karakterlerin vermesi gereken mesajı izleyiciye aktarmada senaryoyu desteklemek için kullanılan kostüm tasarımlarının yılın moda trendleri üzerindeki belirleyici önemini vurgular. Yapılan çalışma, sinema filminde geçen karakterlere en uygun şekilde nasıl kostüm tasarlanabileceği ve bu kostümlerin nasıl daha etkili bir hale getirilebileceği hakkında ipuçları verir.

20. yüzyılın başlarında Haute Couture kavramı dünya modasına ses getirirken, Adrian ve Edith Head gibi ödüllü bir çok kostüm tasarımcıları da 20. yüzyılda karakterlere uygun tasarladıkları kıyafet ve takılarla, Amerikan modasının şekillenmesine katkı sağladılar. O dönemde bir çok kostüm giyilmesi imkansız modeller olsa da halk üzerinde istenilen etkiyi bıraktığı için oldukça beğeni toplar.

Filmlerdeki kostümler zamanla ileriki dönemlerin modasını teşkil etmeye başlar. Bir filmde lanse edilen kostüm ve onu destekleyen takı ve aksesuarlar oyuncuyla bütünlük sağlayacak şekilde tasarlandığında büyük kitleler üzerinde etkili olur ve talep edilmeye başlar. Kostüm tasarımcıları ürünlerin yaygınlaşmasında bu sebeple büyük önem teşkil eder.

Film kostüm tasarımlarında yaratıcılık tasarımcılara kalır. Aktörlerin yüz şekillerine ve karakter özelliklerine göre modeller seçerek filmdeki rollerini desteklemeyi amaçlarlar. Bunu yaparken karakteri en güzel şekilde yansıtan araçlardan biri de takı ve aksesuarlarıdır. Bu nedenle bir kostümün özelliklerine

bakarak takı, mücevher, aksesuar üretmek dönem özelliklerini ve hatta trendlerini yansıtmanın en iyi yoludur.

Az sayıda tasarımcı kostümleriyle döneme damgasını vurmaya başlar ve bu kostümler bazı zamanlar karakterlerin ve filmin de ötesine geçerek akıllarda kalmayı başarır. Birçok moda trendinin başlangıcında Hollywood filmleri ve Hollywood kostüm tasarımcıları vardır. Bu sebeple trendleri oluşturan bu önemli detay yani kostümler diğer alanlardaki tasarımcılara en büyük ilham kaynağıdır. Filmlerdeki her detay, dekorundan kostümüne, takılarından aksesuarlarına kadar bir bütünlük içerisinde oyuncunun rolünü izleyiciye aktarmada en önemli araç olarak kullanılır. Hollywood kostüm tasarımcıları moda trendlerinin ve aynı zamanda hazır giyim endüstrisinin oluşmasında oldukça etkilidirler.

Tasarlanan ürünler oyuncular tarafından film dışında özel gecelerde, filmlerin galasında, ödül törenlerinde kullanıldığında akılda kalıcılığı ve trend oluşturma etkisi artar. Görünürlük, insanlar üzerinde ikon etkisi oluşturur ve taklit edilme olasılığını artırır. Detaylar ne kadar çok tekrar edilir ve göze çarparsa o nispette modalaşır ve trendlerde yerini alır.

Moda tasarımcıları, kostüm tasarımcılardan, takı tasarımcıları da her ikisinden ilham alarak tasarımlarına şekil verir. Audrey Hepburn, Elizabeth Taylor gibi Hollywood ikonlarının filmlerde giydiği kostümler ve kullandığı aksesuarlar kendi isimleriyle yeni stiller yaratır. İnsanlar ikon olarak kabul ettikleri oyuncuların filmlerdeki karakterlerini beğenir, hayranlık uyanır ve bunu takiben de taklit edilmeler başlar. Karakterleri yaşamak ve onlar gibi olmak isteyen izleyiciler bütün detayları kuşanır, stilleri benimser, tarzları hayatlarına entegre ederler. Beğenilen ve ikonlaşan karakterlerin tüm detayları ilerleyen sezonlarda büyük markaların koleksiyonlarına katılarak izleyicinin ulaşmasına imkân sunar.

Filmler üzerinden ne kadar zaman geçse de moda ve yaşam tarzları üzerindeki etkileriyle ikonlar, kostüm tasarımcıları ve bu etkinin devamlılığını sağlayan moda tasarımcıları birbirinden ilham alarak trend oluşturmaya devam eder. Sonuç olarak; sinema ve moda etkileşiminin tek taraflı olduğu söylenemez. Aslında

hiç bir tasarım dalı tek başına fazla üretici değildir. Daima birbirinden beslenerek gelişen bu alanlar, dönem özelliklerini yansıtmada ve yeni tasarımlar oluşturmada ilham kaynağı olarak kullanılır. Film kostümleri ve ikonlar moda tasarımcılarını etkilerken, kostüm tasarımcıları da çoğu zaman karakterleri hayata geçirirken ilham almak için moda sanayini takip ederler. Moda sanayi filmlerdeki tüm detayları abartarak, tekrarlayarak ürünleştirir ve sektöre hayat katarlar. Her yeni film yeni bir trendin habercisi olabilirken bir stil doğup klasikleşebilir ve üretimi canlandıracak yeni modellere dönüşebilir. Filmlerde kullanılan aksesuarlardan kostümlere, endüstri ürünlerinden tekstile kadar herşey modalaşabilir ve bu ölçüde sanayide benzerleri üretilmeye başlanır. Aslında filmlerin ardından üretime geçen yeni modeller ile de trendler sabitlenerek, kitlelere yaygınlaşması sağlanır ve ürünler farklı sektörlerle dağılarak piyasaya para akışı sağlar. Çoğunlukla film bütçeleri bu yan ürünlerden sağlanabilir.

Bu araştırmada ortaya konulan bilgilerle, bir çok döneme damgasını vuran ve filmlerden daha fazla akıllarda kalan, trend yaratan hatta daha sonraki yıllarda yeniden vintage ismiyle gündeme gelen kostüm tasarımları ışığında tasarlanan moda tasarımları aynı etkiyi verecek ve ilham aldığı kostümlerle yeni tarzlar yeni akımlar yaratacaktır. Bu şekilde akılda kalıcılığı artan moda tasarımları, konsept özellikleri ve tasarım sürecinde beslendiği farklı alanların etkisiyle sektörde haute couture kavramını yaşatacak ve yeni trendlerin belirlenmesinde öncü olacaktır.

7.2. Öneriler

7.2.1. Annie Hall Koleksiyonu

Şekil 7.2.1.1. Annie Hall Koleksiyonu Tema Paftası

Kaynak: Behiye Sayılan, Annie Hall koleksiyonu tema paftası, dijital tasarım. 2021.

Maskülen giyimin ikonik isimlerinden Diane Keaton'ın rol aldığı ölümsüz filmi “Annie Hall” 1977’de oldukça ses getirmiş ve giyim tarzıyla birçok kadına ilham olmayı başarmıştır. Tezin değerlendirme ve önerme bölümünde, maskülen tarzın tarihteki ilk ve en etkili örneklerinin yer aldığı filmin günümüze uyarlanmış bir versiyonu çekilecek olsaydı, “kostümler nasıl olurdu?” sorusuna yanıt aranmıştır. Günümüzün sosyo-ekonomik yapısı, kültürel yozlaşmalar ve yaşam tarzlarının evrimi göz önüne alındığında oldukça çarpıcı bir Annie Hall karakteri ortaya çıkarılmıştır. Bu tezde anlatılanlar ve savunulanlar ışığında, Annie Hall karakteri üzerinden, metropolde yaşayan ve daha da aktifleşen günümüz kadınına rahat ettirecek, fonksiyonel, ergonomik, sekiz parçalık bir koleksiyon tasarlanmak istenmiştir (Şekil 7.2.1.1.).

Kullanılan farklı metaryaller ile tasarım gücü desteklenen kostümler, günümüz kadınının yaşam tarzına eşlik edecek rahatlıkta ve esneklikte seçilmiştir.

Fonksiyonelliğin öncelik kazandığı günümüz hayatında, iş kadını bir yandan şık olmak zorundayken bir yandan da aktif hayatına rahatça uyum sağlayabilmek zorundadır. Bunlar göz önüne alınarak hazırlanan Annie Hall koleksiyonunda maskülen rahatlık ve metropol şıklığı bir arada sunulmaya çalışılmıştır.

Dünya trendleri doğrultusunda kadının giyimi ele alındığında filmin ana yapısı da korunarak günümüze uyarlanmıştır. Tekstilin gelişmesi, dijital baskı tasarımının da etkisiyle çeşitlenen kumaş varyantları kullanılmış, karakterin daha modern bir güncel versiyonu elde edilmiştir.

Şekil 7.2.1.2. Annie Hall Koleksiyonu, tulum kostüm tasarımı

Kaynak: Behiye Sayılan, Annie Hall koleksiyonu tulum tasarımı, artistik çizim ve bilgisayar destekli teknik çizim. 2021.

Son zamanların trend parçalarından olan tulumlar, yüksek bel pantolonlar, tek parça giy çık modeller, kombin olarak alınabilen parçalar, aksesuarların da yardımıyla oldukça şık ve rahat kullanılan seçenekler sunmaktadır (Şekil 7.2.1.2.). Maskülen stildeki kemer, şapka ve çanta detaylarıyla zenginleşen kostümlerde bol

büzgü ve nervürlerle rahat bir kullanıma dikkat çekilmiştir. Koleksiyondaki sekiz parçadan ikisine detaylandırmak amacıyla teknik çizim paftaları hazırlanmıştır.

Şekil 7.2.1.3. Annie Hall Koleksiyonu, etek ceket takım kostüm tasarımı ve teknik çizimi.
Kaynak: Behiye Sayılan, Annie Hall koleksiyonu tulum tasarımı, artistik çizim ve bilgisayar destekli teknik çizim. 2021.

Tulumlar kadar dikkat çeken diğer bir parça da etek ceket kombinlerindeki detaylardır (Şekil 7.2.1.3.). Balon kesim eteklerle rahatlık tercih edilirken, garnili trench coat tarzı ceketlerle ve korse kemerlerle mesafeli şıklık yakalanmaya çalışılmıştır. İpek kravat detayları ve keskin hatlı çantalar da kostümün tamamlanmasına yardımcı olmuştur. Genel konsept ışığında günlük iş hayatına eşlik edebilecek takımlar ve aksesuarları tasarlanmıştır. Teknik çözümlemesinin de verildiği tasarımda, kulplu kesimler ve büzgüler dikkat çekmektedir.

Şekil 7.2.1.4. Annie Hall Koleksiyonu, tulum elbise tasarımı.

Kaynak: Behiye Sayılan, Annie Hall koleksiyonu tulum elbise tasarımı, artistik çizim. 2021.

Günlük ya da dâvet kostümleri olarak da kullanılabilecek parçalar için yine koleksiyonun ana temasından uzaklaşmadan benzer detaylarla devamlılık sağlanmıştır (Şekil 7.2.1.4.). Günlük parçalar elbise gibi tek parça kostümlerle zenginleştirilmiştir. Eskitme efekti uygulanan ve dijital baskı ile desteklenen aksesuarlar kullanılmıştır. Soft renklerin koyu renklerle kombinlendiği tasarımlarda dökümlü kumaşlar tercih edilmiştir.

Şekil 7.2.1.5. Annie Hall Koleksiyonu, bluz pantolon tasarımı.

Kaynak: Behiye Sayılan, Annie Hall koleksiyonu karpuz kol bluz ve havuç kesim pantolon tasarımı, artistik çizim. 2021.

Parti kıyafetleri olarak da kullanılabilecek parçalarda takılar ve saç bantları ile detay katılmış, dijital desen baskılı bol kesim kumaşlar ile hareket verilmiştir. Klasik kesim deri kemer kullanılan yüksek bel havuç kesim pantolonlarda nervür dikişleri ile detay kazandırılmıştır. Çantalarda patchwork görünümlü dijital baskı uygulanmıştır (Şekil 7.2.1.5.).

Şekil 7.2.1.6. Annie Hall Koleksiyonu, uzun gömlek ve pantolon tasarımı.

Kaynak: Behiye Sayılan, Annie Hall koleksiyonu asimetrik kesim, uzun gömlek ceket ve şalvar pantolon tasarımı, artistik çizim. 2021.

Saç bantlarının maskülen kadına detay kattığı tasarımlarda, dijital desenlerle hareket kazandırılmış ve modern bir görünüm elde edilmeye çalışılmıştır (Şekil 7.2.1.6.). Şalvar pantolonlar binici pantolon gibi revize edilerek uzun gömlek ceketlerle kombinlenmiştir. Deri kemer ve çanta ile güçlendirilen silüetlerde aksesuar olarak bileklik ve fular kullanılmıştır.

Şekil 7.2.1.7. Annie Hall Koleksiyonu, gömlek, yelek ve pantolon tasarımı
Kaynak: Behiye Sayılan, Annie Hall koleksiyonu geniş kesim bilekten büzgülü pantolon, kısa kollu gömlek ve mini yelek tasarımı, artistik çizim. 2021.

Fötr şapkaların zamansız stili ile desteklenen tasarımda çift kemerli korse ve portföy çanta kullanılmıştır. Çarık tarzı babetlerle tamamlanan kombin, kısa kollu, katlanır manşetli, apoletli ve yıka hâkim yaka gömlek, metal toka detaylı geometrik kesim kısa yelek ve geniş paçalı bilekten büzgülü pantolon ile tamamlanmıştır (Şekil 7.2.1.7.).

Şekil 7.2.1.8. Annie Hall Koleksiyonu, gömlek yaka kemerli tulum tasarımı.
Kaynak: Behiye Sayılan, Annie Hall koleksiyonu gömlek yaka kemerli tulum tasarımı, artistik çizim. 2021.

Yan dikişlerden büzgülü, genişletilmiş pantolon kesimiyle rahat bir kullanım sunan tulum tasarımında üçlü ince kemer detayı kullanılmıştır(Şekil 7.2.1.8.). Aksesuar olarak kemer tokalarıyla detaylandırılmış çanta ve babet ayakkabı bulunmaktadır.

Şekil 7.2.1.9. Annie Hall Koleksiyonu, elbise tasarımı.

Kaynak: Behiye Sayılan, Annie Hall koleksiyonu gömlek yaka bluz ve parçalı şerit kesim etek, elbise tasarımı, artistik çizim. 2021.

Otantik desenlerin dijital baskı ile kullanıldığı gömlek bluz, parçalı şeritlerden oluşan etek kısmıyla kalça hizasından birleştirilmiştir (Şekil 7.2.1.9.). Astar üzerine sabitlenen parçalar, şeritler halinde cnc kesim uygulanarak elde edilmiş ve kıyafete el işçiliği ile yerleştirilmiştir.

Koleksiyon Paftası

Şekil 7.2.1.10. Annie Hall Koleksiyonu Tasarım Paftası.

Kaynak: Behiye Sayılan, Annie Hall koleksiyonu tasarım paftası, dijital tasarım. 2021.

7.2.2. Alice In Wonderland Film Kostümleri Işığında Takı Koleksiyonu

Şekil 7.2.2.1. Alice In Wonderland Film Kostümleri Işığında Takı Koleksiyonu
Kaynak: Behiye Sayılan, Alice In Wonderland Film Kostümleri Işığında Takı Koleksiyonu koleksiyonu tema ve tasarım paftası, dijital tasarım. 2021.

Tim Burton'ın “Alice Harikalar Diyarı”nda 2010 yapımı olan film, klasik bir hikayeden uyarlanan fantastik bir yapımdır. Filmde hikayede kurgulanan kostümler oldukça çarpıcı bir şekilde tasarlanarak beyaz perdeye taşınmıştır. Film yüksek hasılatıyla kendinden sonra da birçok masal uyarlaması filmin yapılmasına ışık tutmuştur. Filmin kostüm tasarımcısı Colleen Atwood En İyi Kostüm Tasarımı dalında dört Akademi Ödülü'nün üçünü kazanmıştır. Alice, Deli Şapkacı, Kupa Kraliçesi ve Lewis Carroll'un Alice kitaplarındaki diğer birkaç karakter, kültürel ikonlar haline gelmiştir. Atwood tasarımlarıyla gelecekteki cadılar bayramı kostümlerine de ilham olmayı başarmıştır.

Lewis Carroll ve John Tenniel'in orijinal Alice kitabı için yaptığı illüstrasyonlar baz alınarak hazırlanan kostümlerdeki detaylar büyük filmleri etkileyecek kadar güçlü seçilmiştir.

Şekil 7.2.2.2. Alice In Wonderland film görseli

Kaynak: <https://screenrant.com/tim-burtons-alice-wonderland-hidden-details-costumes-didnt-notice/>

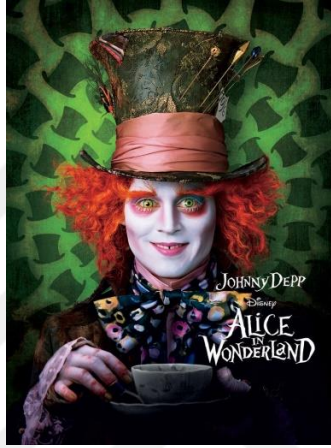
Atwood ayrıca, Alice'in gardırobunun onun özgür ruhlu kişiliğini yansıtmak istediği için, Alice'in asla korse ve çember etek gibi daraltıcı giysiler giymiş olarak gösterilmemesini de sağlamıştır. Atwood, Alice Harikalar Diyarında ilk kez 1865'te yayınlandığından dolayı kostümleri o yıllara benzer nitelikte seçmiştir. Kostümler 1870'lerin trendlerini yansıtmaktadır.

Şekil 7.2.2.3. Alice In Wonderland, kızıl kraliçe.

Kaynak: <https://screenrant.com/tim-burtons-alice-wonderland-hidden-details-costumes-didnt-notice/>

Tasarlanan tüm bu kostümler ışığında bakıldığında bir filmin kostüm tasarımı koleksiyonu, kendinden sonraki filmlere ilham olabildiği gibi aksesuar ve takı koleksiyonlarına da ilham verebilmektedir. Bu açıdan değerlendirilen film kostümleri tüm detayları incelenerek ve filmin konsepti göz önüne alınarak özel bir takı koleksiyonu üretilseydi nasıl olurdu sorusuna yanıt aramış ve bu nitelikte bir koleksiyon hazırlanmıştır. Tüm detaylar filmin orijinal kostümlerine bağlı kalınarak modernize edilmiş ve el yapımı tekniklerle özel olarak üretilmiştir.

Şekil 7.2.2.4. Alice In Wonderland, Şapkacı karakteri.

Kaynak: <https://screenrant.com/tim-burtons-alice-wonderland-hidden-details-costumes-didnt-notice/>

Şekil 7.2.2.5. Alice In Wonderland, Şapkacı karakteri takı tasarımı.

Kaynak: Behiye Sayılan, Alice In Wonderland filmi takı koleksiyonu, şapkacı broş tasarımı ve artistik çizimi. Gümüş, mum modelaj. 2021.

Şapkacının farklı sahnelerde farklı ruh haline göre farklı imajlar çizmesinden esinlenilerek hazırlanan gümüş broş, mum modelaj tekniği ile elde, kuyumculuk teknikleri kullanılarak tasarlanmıştır(Şekil 7.2.2.5.). Hazırlanan eskizler doğrultusunda, günümüz trendlerine uygun, fonksiyonel ve kullanışlı, ergonomik ürünler elde edilmiştir. Şapkacı karakterinde tasarlanan diş yapısı, gözlerdeki korku ve endişeli ifadeden ilham alınmış, bir portre havasında modernize edilerek broşa yansıtılmıştır(Şekil 7.2.2.6.).

Şekil 7.2.2.6. Alice In Wonderland, Şapkacı broş tasarımı eskizi ve kalıbı.

Kaynak: Behiye Sayılan, Alice In Wonderland filmi takı koleksiyonu, şapkacı broş tasarımı eskiz çizimi. Kırmızı mum. 2021.

Şekil 7.2.2.7. Alice In Wonderland, ikiz karakterleri.

Kaynak: <https://screenrant.com/tim-burtons-alice-wonderland-hidden-details-costumes-didnt-notice/>

Şekil 7.2.2.8. Alice In Wonderland, ikizler yüzük tasarımı eskizi
Kaynak: Behiye Sayılan, Alice In Wonderland filmi takı koleksiyonu, ikizler yüzük tasarımı eskiz çizimi. 2021.

Şekil

7.2.2.9. Alice In Wonderland, ikizler yüzük tasarımı
Kaynak: Behiye Sayılan, Alice In Wonderland filmi takı koleksiyonu, ikizler yüzük tasarımı ürün çalışması. Gümüş ve metal renklendirme. 2021.

Filmin diğer bir ikonikleşen karakteri olan ikizler (Şekil 7.2.2.7.), farklı formlarda ele alınarak güncel kullanıma uygun takılara dönüştürülmüştür. Mum modelaj tekniği ile elde edilen ve tasarlanan takılar, gümüş üzerine renklendirme yapılarak üretilmiştir(Şekil 7.2.2.8. ve 9.).

Şekil 7.2.2.10. Alice In Wonderland, ikizler bileklik tasarımı

Kaynak: Behiye Sayılan, Alice In Wonderland filmi takı koleksiyonu, ikizler bileklik tasarımı eskizi. 2021.

Şekil 7.2.2.11. Alice In Wonderland, ikizler bileklik tasarımı

Kaynak: Behiye Sayılan, Alice In Wonderland filmi takı koleksiyonu, ikizler bileklik tasarımı mum modelaj tekniği ürün çalışması. Gümüş ve metal renklendirme. 2021.

İkizler karakteri farklı bir form olarak bileklik şeklinde değerlendirilmiş ve hareketli menteşe sistemiyle açılıp kapanan kolları fonksiyonel bir özellik katmıştır(Şekil 7.2.2.10). Mum modelaj tekniği ile elde edilen ve tasarlanan bileklikte, gümüş üzerine siyah renklendirme yapılarak kostüme uygun hale getirilmiştir (Şekil 7.2.2.11.).

Filmde öne çıkan diğer bir karakter komik derecede büyük kafasıyla kızıl kupa kraliçesidir (Şekil 7.2.2.12.).

Şekil 7.2.2.12. Alice In Wonderland, kızıl kraliçe

Kaynak: <https://screenrant.com/tim-burtons-alice-wonderland-hidden-details-costumes-didnt-notice/>

Kıyafetindeki üçgen detaylardan esinlenilerek tasarlanan gümüş broşta, kraliçenin kupa kızı sembolleri ve kırmızı renk saçlarına gönderme yapılmıştır. Gümüş, altın ve siyah renklerle harmanlanan tasarım el yapımıdır (Şekil 7.2.2.13 ve 14.).

Şekil 7.2.2.13. Alice In Wonderland, kraliçe broş tasarımı

Kaynak: Behiye Sayılan, Alice In Wonderland filmi takı koleksiyonu, kraliçe broş tasarımı mum modelaj tekniği ürün çalışması. Gümüş ve metal renklendirme. 2021.

Şekil 7.2.2.14. Alice In Wonderland, kraliçe broş tasarımı eskizi

Kaynak: Behiye Sayılan, Alice In Wonderland filmi takı koleksiyonu, kraliçe broş tasarımı eskizi. 2021.

Filmin en akılda kalan karakterlerinden olan beyaz tavşan da yine takı koleksiyonuna ilham veren parçalardandır(Şekil 7.2.2.15.).

Şekil 7.2.2.15. Alice In Wonderland, beyaz tavşan karakteri

Kaynak: <https://screenrant.com/tim-burtons-alice-wonderland-hidden-details-costumes-didnt-notice/>

Şekil 7.2.2.16. Alice In Wonderland, beyaz tavşan broş

Kaynak: Behiye Sayılan, Alice In Wonderland filmi takı koleksiyonu, beyaz tavşan broş tasarımı. Gümüş ve metal renklendirme. 2021. tasarımı

Beyaz tavşanın kafası bronz döküm olarak broş üzerinde şekillendirilmiştir. El yapımı broş, gümüş üzerine kaplama olup zemine renklendirme uygulanmıştır(Şekil 7.2.2.17).

Şekil 7.2.2.17. Alice In Wonderland, beyaz tavşan broş tasarımı eskizi ve tasarımı

Kaynak: Behiye Sayılan, Alice In Wonderland filmi takı koleksiyonu, beyaz tavşan broş tasarımı. Gümüş ve metal renklendirme. 2021.

8 KAYNAKLAR

Abakay, A. (2010). *Moda Tasarımcısı, Moda Fotoğrafçısı ve Moda Editörü Üçgeninde Tasarım*, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: T.C.Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Akıncı, Ö. B. (2014). *Moda Trendlerinin Giysi Seçimi ve Satın Almaya Etkileri*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Şahinoğlu, E. (2018). Erken Bizans Dönemi Kıyafetleri. *Araştırma Ödevi*. Denizli: Pamukkale Üniversitesi SBE

Yetmen, G. (2006). *Moda Trendlerinin Oluşumu: Trend Tahminciliği, Yüksek Lisans Tezi*. İzmir: T.C. Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü

Aksel E. (1988). *Tiyatro Dekor ve Kostüm Tasarımı Gelişimi*. İstanbul: Mimar Sinan Üniversitesi Matbaası.

Çalışlar, A. (1993). *Tiyatronun ABC'si*. İstanbul : Simavi Yay.

Dereboy, E. J. (2004). *Kostüm ve Moda Tarihi*. Ankara : Özel Güzel Sanatlar Stlistik Ltd.Şti.

Göknıl, C. (2000). *Kostüm Tasarımı*, İstanbul.

Landis, D. (2013). *Hollywood Costume*. New York.: Harper Collins Publishers.

Neufeld, D. (2001). *Sumptuous clothing and ornamentation in the Apocalypse*. University of British Columbia, Vancouver Canada Research Associate: Department of New Testament University of South Africa

Sözen, M. Ve Tanyeli, U. (2011). *Sanat kavram ve terimler sözlüğü*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Watson, L. (2007). *Modaya Yön Verenler*. İstanbul: Ofset Hazırlık Güncel Yayıncılık Ltd.

Smith, G. N. (1993). *Dünya Sinema Tarihi*. F. Ahmet (çev.), İstanbul: Kabalcı Yayınevi.

Fogg, M. (2014). *Modanın Tüm Öyküsü*. E. Gözgülü (çev.), İstanbul: Hayalperest Yayınevi.

Keough, P. (2002). *The Wizard of Oz The A List: The National Society of Film Critics'100 Essential Films*. https://www.loc.gov/static/programs/national-film-preservation-board/documents/wizard_oz.pdf (15 Ocak 2020).

Truhler, K. (2012). Cinema Style File--Marilyn Monroe in 1955's Style Essential The Seven Year Itch. *GlamAmor*. <http://www.glamamor.com/2012/05/cinema-style-file-marilyn-monroe-in.html> (10 Nisan 2020).

Pavitt, C. (2020). Why Did We All Suddenly Start Dressing Like Julia Roberts In Pretty Woman? *Grazia*. <https://graziadaily.co.uk/fashion/shopping/pretty-woman-clothes-julia-roberts/> (02 Ocak 2021).

Young, C. (2013). Annie Hall (1977). <https://classichollywoodstylebook.wordpress.com/2013/11/02/annie-hall-1977/> (3 Mart 2020).

Critchell, S. (2004). Costumes become characters in 'Stepford Wives'. *The Spokesman-Review*. <https://www.spokesman.com/stories/2004/jun/13/costumes-become-characters-in-stepford-wives/> (3 Mart 2020).

Stoppard, L. (2017). 'Blade Runner', the film that saw fashion's future. *Financial Times*. <https://www.ft.com/content/803687a8-9a22-11e7-b83c-9588e51488a0> (3 Mart 2020).

Omotoso, M. (2018). What are Fashion Trend Forecasting Agencies? <https://fashioninsiders.co/features/fashion-tech/fashion-trend-forecasting-agencies/#:~:text=Fashion%20forecasting%20is%20the%20technique,stores%20for%20the%20upcoming%20seasons.> (3 Mart 2020).

France, T. (2020). What Is Trend Forecasting in Fashion? <https://www.masterclass.com/articles/fashion-trend-forecasting-guide#what-is-trend-forecasting-in-fashion> (4Aralık 2020).

Petrini, M. (2017). Haute Couture'ün Alfası – Charles Frederick Worth. *Trendus.com*. <http://www.trendus.com/haute-coutureun-alfasi---charles-frederick-worth-35128> (17 Mart 2020).

Hernandez, C. R. (2018). Have You Heard Of Edith Head, The Costume Designer With 8 Oscars? *Lifestyle Asia*. <https://lifestyleasia.onemega.com/have-you-heard-of-edith-head-the-costume-designer-with-8-oscars/> (21 Ocak 2020).

Joshi, T. (2018). Deborah Lynn Scott. *Alchetron*. <https://alchetron.com/Deborah-Lynn-Scott> (11 Kasım 2017).

Willow and Thatch. (2020). Shakespeare in Love and Color. <https://www.willowandthatch.com/shakespeare-in-love-movie-costumes/> (12 Aralık 2020).

Blair, E. (2016). Colleen Atwood: To Design The Costume, Understand The Character. *WBUR News*. <https://www.wbur.org/npr/496119928/costume-designer-colleen-atwood-took-unlikely-path-to-hollywood-royalty> (21 Ocak 2020).

Fishman, E. (2016). 10 Years After 'The Devil Wears Prada,' Patricia Field Explains How the Costumes Came Together. *Racked*. <https://www.racked.com/2016/6/28/12044896/the-devil-wears-prada-costumes-patricia-field> (12 Mart 2020)

Milligan, L. (2009). Coco Before Chanel. *Vogue*. <https://www.vogue.co.uk/gallery/coco-avant-chanel-costumes> (12 Mart 2020).

Coconi, A. (2015). Iris. *Unsung Films*. <https://www.unsungfilms.com/21399/iris-2/#gsc.tab=0> (12 Mart 2020).

Bhatia, B. (2019). 7 Grease fashion looks that still make perfect sense today. <https://www.stylist.co.uk/fashion/grease-40th-anniversary-best-fashion-sandy-danny-zuko-bardot-top-leather-trousers/212566> (5 Nisan 2020).

Reardin, R. (2016). The Style Tips From Breakfast at Tiffany's You've Ignored, But Shouldn't. *Fashion Magazine*. <https://fashionmagazine.com/style/style-tips-breakfast-at-tiffanys/> (5 Nisan 2020).

Truhler, K. (2018). The Style Essentials--Mia Farrow and Robert Redford in 1974's The Great Gatsby. *GlamAmor*. <http://www.glamamor.com/2018/03/Great-Gatsby-style-Mia-Farrow-Robert-Redford.html> (5 Mart 2020).

Haddock, V. (2020). Glamour: The Influence of Vivien Leigh's Film Costumes on Dressmaking Patterns of the 1930s and 1940s. *I Am Hist*. <http://iamhist.net/2020/03/glamour-vivien-leigh-film-costumes-dressmaking-patterns/> (3 Nisan 2021).

Yotka, S. (2015). From Sith Lords to Stormtroopers, Fashion Really Loves Star Wars. *Vogue*. <https://www.vogue.com/article/star-wars-runway-fashion-looks> (5 Nisan 2021).

Minutaglio, R. (2018). These Original Hand-Drawn Star Wars Costume Sketches. <https://www.esquire.com/entertainment/movies/a23101456/star-wars-john-mollo-costume-sketches-auction/> (5 Nisan 2021).

Cerini, M. (2019). Remember when James Dean perfected the rebel look? *CNN Style*. <https://edition.cnn.com/style/article/james-dean-rebel-remember-when/index.html> (5 Nisan 2021).

Laverty, C. (2014). Rebel Without a Cause: James Dean in Denim. *Clothes On Film*. <https://clothesonfilm.com/rebel-without-a-cause-james-dean-in-jeans/> (5 Nisan 2021).

Barker, C. (2018). Celluloid Style: The Godfather. *The Rake*. <https://therake.com/stories/style/celluloid-style-the-godfather/> (5 Nisan 2021).

Laverty, C. (2012). Lindy Hemming Talks Designing 007: Fifty Years of Bond Style Clothes On Film. <https://clothesonfilm.com/rebel-without-a-cause-james-dean-in-jeans/> (5 Nisan 2021).

Laverty, C. (2009). Dual Analysis: Beetle Juice – Chris’ Thoughts. <https://clothesonfilm.com/rebel-without-a-cause-james-dean-in-jeans/> (5 Nisan 2021).

Truhler, K. (2013). The Style Essentials--Edith Head Style Finds A Place in The Sun At 2013 Golden Globes. *Glamamor*. <http://www.glamamor.com/2013/01/the-style-essentials-edith-head-style.html> (10 Mayıs 2020).

Blanchett, C. (2007). Wild liberties take the shine off Elizabeth: The Golden Age. *The Guardian*. <https://www.theguardian.com/film/filmblog/2011/sep/29/reel-history-elizabeth-golden-age> (27 Mart 2020).

Costume Design: Dressing Miss Peregrine's Peculiar Children. (t.y.). <https://www.chapter1-take1.com/2016/10/costume-design-dressing-miss-peregrines.html> (21 Ocak 2020).

Haute Couture Ne Demek, (t.y.) <http://tekstilsayfasi.blogspot.com.tr/2010/11/haute-couture-modann-en-ust-duzeyi.html> (10 Şubat 2020).

Sandy Powell (costume designer), (t.y.) [https://www.wikiwand.com/en/Sandy_Powell_\(costume_designer\)](https://www.wikiwand.com/en/Sandy_Powell_(costume_designer)) (10 Şubat 2020).

Geçmişten günümüze takı tarihi. (t.y.) <http://hayatsanamoda.blogspot.com/2014/03/gecmisten-gunumuze-tak-tarihi.html> (10 Şubat 2020).

Fashion Trends Started by Movies. (t.y.) <https://criticsrant.com/fashion-trends-started-by-movies/> (19 Nisan 2020).

Ruth E. Carter, (t.y.) https://www.wikiwand.com/en/Ruth_E._Carter (18.04.2021).

Orlando Costume design by Sandy Powell and Dien van Straalen, (2016). <https://cultvultreview.wordpress.com/2016/10/07/orlando-costume-design-by-sandy-powell-and-dien-van-sraalen-part-3/> (20 Nisan 2020).

İçinden Moda Çıkan Filmler, (2009). *Milliyet*. <https://www.milliyet.com.tr/kultur-sanat/galeri/icinden-moda-cikan-filmler-1163851/4> (20 Nisan 2020).

Sandy Powell, 'Costume is More Interesting than Fashion' (2014)
<https://agnautacouture.com/2014/11/23/sandy-powell-costume-is-more-interesting-than-fashion-part-one/> (10 Mart 2020).

